

N:o 35.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ideella föreningar, lag om ekonomiska föreningar samt lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom; gifven Stockholms slott den 27 januari 1911.

Under åberopande af bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ideella föreningar;
- 2) lag om ekonomiska föreningar;
- 3) lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom.

Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Albert Petersson.

Förslag
till
Lag
om ideella föreningar.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förening, som fullföljer ett religiöst, välgörande, politiskt, socialt, vetenskapligt, konstnärligt eller sällskapligt syfte eller afser vårdande af yrkesangelägenheter eller eljest har annat ändamål än att genom ekonomisk verksamhet främja medlemmarnas ekonomiska intressen, må kunna i enlighet med hvad i denna lag sägs vara registrerad såsom *ideell förening*.

2 §.

Ideell förening må icke idka handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, eller för främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen eljest idka ekonomisk verksamhet.

3 §.

Registrerad ideell förening äger förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För föreningens förbindelser hafte allenast dess tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

4 §.

Ideell förening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfva fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande; dock äge föreningen utsöka densamma tillerkänd ersättning för kostnader i mål, som mot föreningen anhängiggjorts.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å föreningens vägnar, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

Om registrerade föreningar.*Om förenings bildande.*

5 §.

Ideell förening skall för att kunna vinna registrering bestå af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Ej må den omständigheten, att föreningens medlemmar, utslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter eller stiftelser, vara hinder mot föreningens registrering.

6 §.

Ansökning om föreningens registrering skall göras af dess styrelse och innehålla

försäkran, att medlemmarnas antal är minst fem,
uppgift å styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,
samt, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, uppgift å den eller dem inom eller utom styrelsen, som, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Vid ansökningen skola fogas

två af styrelsens ordförande till riktigheten styrkta exemplar af föreningens stadgar

samt på enahanda sätt till riktigheten styrkt afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår, att styrelse blifvit utsedd.

7 §.

Föreningens stadgar skola angifva

- 1) föreningens benämning (firma);
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;
- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) där afgifter till föreningen, vare sig regelbundna eller på särskildt beslut om uttaxering beroende, skola förekomma, hvad i fråga om dem skall gälla;
- 5) antalet af styrelsens ledamöter och tiden för deras befattningar;
- 6) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;
- 7) huru ofta ordinarie föreningssammanträde skall hållas eller huru tiden för dess hållande skall af medlemmarna bestämmas;
- 8) det sätt, hvarpå kallelse skall ske till extra föreningssammanträde äfvensom till ordinarie sammanträde, där ej för dess hållande viss dag är utsatt i stadgarna, så ock den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

8 §.

Ideell förenings firma skall utmärka, att föreningen utgör en sammanslutning af flere medlemmar (»förening», »förbund», »sällskap», »klubb», »gille» eller dylikt), och må ej innehålla orden »ekonomisk förening», ej heller något, som har afseende å personlig ansvarighet för medlemmarna eller frihet från sådan ansvarighet.

I firman må ej ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, intagas på sådant sätt, att däraf kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag.

Firman skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut i laga ordning registrerade, ännu bestående föreningsfirmor.

Angående förbud för förening att i sin firma använda ordet bank är särskildt stadgadt.

Om föreningsmedlems intagande och afgång.

9 §.

Ideell förening må när som helst antaga nya medlemmar, och ankomme på styrelsen att pröfva fråga om medlems antagande. Är i stadgarna annorlunda beständt, lände det till efterrättelse.

10 §.

Medlem äge att efter anmälan hos föreningen när som helst utträda ur densamma; dock må, där enligt stadgarna de afgifter, som må ifrågakomma, äro till beloppet begränsade, i stadgarna föreskrifvas viss tid, högst sex månader, hvarunder medlem efter anmälan om utträde skall kvarstå i föreningen. I stadgarna må jämväl föreskrifvas, att anmälan om utträde skall ske skriftligen, så ock att namnunderskriften skall vara bevitnad.

Ej må medlem uteslutas ur föreningen annorledes än stadgarna angifva.

11 §.

Har medlem utträdt eller uteslutits, vare han ändock, såframt ej stadgarna i sådant afseende innehålla lindrigare bestämmelser, pliktig att erlægga därförinnan beslutad eller i stadgarna till beloppet bestämd afgift för löpande året. Skall afgift gäldas mer än en gång under året, äge föreningen ej rätt till mer än det belopp, som efter afgången först förfaller.

Är ej i stadgarna beloppet af de afgifter, som må ifrågakomma, begränsadt och fattas beslut om ny eller förhöjd afgifts utkräfvande, vare medlem, som ej biträdt beslutet och som anmäler sig till utträde inom fyra veckor från det beslutet blef honom kunnigt, ej pliktig att erlægga den beslutade afgiften.

Aflider medlem, gälle om föreningens rätt till afgifter hvad ofvan stadgats i afseende å medlem, som utträdt eller uteslutits.

Vid medlems afgång äge han eller hans rättsinnehafvare icke, med mindre annorlunda är bestämdt i stadgarna, rätt att utfå någon del af föreningens behållna tillgångar.

Om användande af förenings tillgångar.

12 §.

Ideell förenings tillgångar må ej användas för ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande; förenings-sammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydelse.

Om styrelse och firmateckning.

13 §.

För ideell förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Styrelsen äge i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt förvalta föreningens angelägenheter. Den äge ock bemyndiga annan vare sig inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma (firmatecknare). Har i stadgarna eller af föreningssammanträde gjorts inskränkning i styrelsens rätt att utse firmatecknare, lände den till efterrättelse.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot af densamma skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Där ej i stadgarna blifvit annorlunda bestämdt, må styrelseledamot, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom göra anmälan för registrering.

14 §.

Styrelsen äfvensom firmatecknare äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företråda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller firmatecknare, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

Har i stadgarna eller af föreningssammanträde eller af styrelsen blifvit bestämdt, att rätten till firmateckning må af firmatecknare utöfvas allenast gemensamt med annan, lände det till efterrättelse.

15 §.

Styrelsen och firmatecknare skola i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse i stadgarna gifna föreskrifter, så ock de föreskrifter, som af föreningssammanträde eller, såvidt rör firmatecknare, af styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

16 §.

Där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, vare styrelsen beslutför, då mer än halfva antalet ledamöter äro närvarande, och gälle såsom styrelsens beslut den mening, om hvilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet. Till styrelsesammanträde skola dock, så vidt ske kan, samtliga ledamöter kallas.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

17 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må ej den, som äger företräda föreningen, föryttra dess fasta egendom, med mindre föryttring af fast egendom enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet; ej heller må han utan sådant bemyndigande med inteckning för gäld belasta dylik egendom.

18 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för ideell förening, bör under-tecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Samma lag vare, där i handlingen föreningen betecknats såsom vore den ekonomisk förening.

19 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot och firmatecknare att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, kalle styrelsen föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

20 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 64 §.

21 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

22 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola för hvarje år eller för annan tid, som må vara bestämd i stadgarna, granskas af en eller flere revisorer, utsedda å föreningssammanträde eller på annat i stadgarna angifvet sätt.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

23 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola öfver granskningen afgifva en af dem underskrifven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del af densamma, delgifves föreningens medlemmar genom framläggande å föreningssammanträde eller, där frågan om ansvarsfrihet åt styrelsen enligt stadgarna skall afgöras genom allmän omröstning, på annat sätt, som i stadgarna angifves.

Angående revisorers befogenhet att påfordra sammankallande af extra föreningssammanträde stadgas i 28 §.

24 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde eller annorledes delgifves medlemmarna, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

25 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde. Dock må i stadgarna kunna bestämmas, att ärende, som eljest skolat å föreningssammanträde handläggas, må afgöras genom allmän omröstning bland medlemmarna eller, där föreningen består af andra föreningar, bland medlemmarna i dessa; och gälle i ty fall om sådan omröstning i tillämpliga delar hvad i denna lag stadgas om föreningssammanträde.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

26 §.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej blifvit i kallelsen till sammanträdet angifvet eller, där enligt stadgarna sådan kallelse ej erfordras, medlemmarna meddeladt efter ty om kallelse till extra sammanträde är föreskrifvet, ej till afgörande företagas, såframt det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras; dock att ärende, som ej afser ändring af stadgarna eller ny eller förhöjd afgifts utkräfvande eller föreningens trädande i likvidation, jämväl må till afgörande företagas, såframt minst två tredjedelar af de närvarande äro därom ense.

Hafva de ärenden, som skola företagas till behandling å föreningssammanträde, blifvit medlemmarna särskildt meddelade på sätt och å tid före sammanträde, som i stadgarna angifvas, vare så gillt, som om ärendena varit upptagna i kallelsen till sammanträdet.

Hvad i 1 mom. är stadgadt afser icke sådant sammanträde, som i 31 § omförmäles, ej heller sammanträde i förening, hvars röstberättigade medlemmar utslutande utgöras af föreningar eller andra samfälligheter.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde eller annorledes af föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Protokollet skall hållas föreningsmedlem tillgängligt senast en vecka efter därom framställd begäran; dock att skyldighet att tillhandahålla protokollet ej inträder tidigare än fyra veckor från föreningsbeslutets dag. Skall enligt stadgarna protokollet vara att tillgå tidigare än nu sagts, lände det till efterrättelse.

27 §.

Jämte hvad i 25, 26 och 34 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af föreningsbeslut gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem icke är berättigad att öfverlåta sin rösträtt på annan;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

I stadgarna må bestämmas, att frånvarande medlem må i visst ärende utöfva sin rösträtt å sammanträde genom röstsedels insändande till styrelsen.

28 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningsammansammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningsammansammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själfva utlysa föreningsammansammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammansammanträdes utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening, som ånse extra sammansammanträde ej böra hållas.

Extra föreningsammansammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det större eller mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

29 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammansammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 28 § 3 mom. är sagdt, utlyst sammansammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammansammanträde.

30 §.

Å föreningsammansammanträde, där revisorernas berättelse framläggas, skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må uppskjutas till afgörande vid nytt sammansammanträde.

31 §.

I ideell förenings stadgar må bestämmas, att föreningssammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utöfvas af därtill utsedde personer. Sammanträde, som af dessa personer hålles, vare såsom föreningssammanträde ansedt.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

32 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid revisorerernas berättelse omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen delgafs föreningens medlemmar på sätt, som i 23 § 3 mom. sägs, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

Mot revisorer må, sedan två år förflutit från det revisorerernas berättelse delgafs föreningens medlemmar på sätt, som i 23 § 3 mom. sägs, talan enligt 24 § ej anställas, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

33 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorerernas berättelse delgafs föreningens medlemmar på sätt, som i 23 § 3 mom sägs, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna anställa sådan talan, som oförmäles i 24 §.

Talan, hvarom ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställeledagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

*Om ändring af förenings stadgar och visst annat fall, då särskild
röstpluralitet för fattande af föreningsbeslut erfordras.*

34 §.

Beslut afseende ändring af ideell förenings stadgar i fråga om rätt för afgående medlem att utfå del af föreningens tillgångar eller om medlemmarnas rätt till behållna tillgångar vid föreningens upplösning, vare ej giltigt, med mindre beslutet biträdts af samtliga röstande.

För giltighet af beslut om annan ändring af stadgarna eller af beslut om föreningens trädande i likvidation af annan anledning än i 39 § 1 mom. under 1) eller 2) sägs erfordras, att beslutet biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgivande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgivande ändras.

35 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall af styrelsens ordförande anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar, af ordföranden styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af stadgarna, att förpliktelse för medlemmarna att erlagga afgifter till föreningen införes eller ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och som anmäler sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet blef honom kunnigt.

Om klander af föreningsbeslut.

36 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att föreningsbeslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning

å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag, som i 19 § 2 mom. sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda sammanträdet blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet, att det bör registreras, under rättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom föreningsbeslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de föreningsmedlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

37 §.

Finnes ideell förenings verksamhet vara lagstridig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

38 §.

Saknar ideell förening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att pröfvas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flere sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att an-

märkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flere likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

39 §.

Ideell förening skall ock träda i likvidation,

1) då antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem och tillräckligt antal medlemmar ej inträdt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

I dessa fall äfvensom då föreningen beslutit att träda i likvidation, skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där ej till följd af stadgarnas bestämmelse eller föreningens beslut en eller flere särskilda likvidatorer utses.

40 §.

Träder föreningen ej i likvidation, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 39 § 1 mom. under 1) påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

41 §.

Finnes ideell förening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökan om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 38 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

42 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om utseende af ny likvidator.

43 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation, och därvid meddela uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen och teckna föreningens firma.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

44 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämmning å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

I den mån sådant erfordras för likvidationens verkställande och så snart det utan uppenbar skada kan ske, skall föreningens egendom förvandlas i penningar.

45 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 37 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidators befogenhet att företråda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 15 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 37 §.

46 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 18 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af handling, som å föreningens vägnar utfärdas, äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt, som ofvan i 1 mom. sägs, och framgår ej af handlingens innehåll såväl, att den utfärdats å föreningens vägnar, som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma prövas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Hvad i 18 § 2 mom. 2 punkten är stadgad skall gälla jämväl i afseende å handling, som under föreningens likvidation å dess vägnar utfärdas.

47 §.

Sedan den i årsstämningen utsatta inställeledag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan medlemnarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut må vara berättigad att öfvertaga tillgångarna. Är någon del af gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och med återstoden så förfaras, som nyss sagts.

Ej må annorledes än nu är sagdt skifte äga rum eller föreningens tillgångar öfverlämnas till den därtill berättigade. Sker det eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som något uppburit, skyldig att återbära hvad han bekommit.

48 §.

Föreningens behållna tillgångar skola användas till ett med föreningens syfte förenligt ändamål, som å föreningssammanträde bestämmes.

Har i stadgarna angifvits visst ändamål, hvartill behållna tillgångar skola användas, lände det till efterrättelse.

49 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

Då redovisningen framlagts, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering. Vid anmälan skall fogas bevis om dagen för årsstämmingens utfärdande.

50 §.

Åtnöjes föreningsmedlem ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

51 §.

Afträdes ideell förenings egendom till konkurs, skall underrättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 38 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Om registrering.

52 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Aflämnas anmälan

genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

53 §.

Har den anmälände icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas föreningens stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning, eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag, eller åsyfta lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Samma lag vare, där beslut om sådan ändring af stadgarna, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, för registrering anmäles och Konungens befallningshafvande i det senare länet på förfrågan meddelar, att föreningens firma jämlikt stadgandet i 8 § 3 mom. utgör hinder för föreningens upptagande i detta läns föreningsregister.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

Är sökanden missnöjd med beslutet, äge han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

54 §.

Beviljas ideell förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
- 6) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;

7) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna, så ock, där viss dag för hållande af ordinarie sammanträde är i stadgarna bestämd, uppgift om den dagen.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registrering och återställas till sökanden.

55 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring af förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring af förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

Beslutar förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur registret och, för föreningens registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

56 §.

Närmare föreskrifter om registrets förändring meddelas af Konungen.

57 §.

Företer ideell förenings registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister eller aktiebolagsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

58 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

59 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om hvad registret beträffande visst förhållande innehåller å den tid, hvarom fråga är, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hafva ägt vetskap om ändringen.

Straffbestämmelser.

60 §.

Med böter från och med tjugofem till och med fem hundra kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningsammansammanträde eller annorledes delgifves medlemmarna, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningsammansammanträde eller annorledes delgifves medlemmarna, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats.

Ej må straff, som ofvan är stadgadt, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare starff.

61 §.

Åsidosättes föreskrift, som i 23 § 1 mom. eller 26 § 4 mom. är meddelad,

straffes den försumlige med böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Samma lag vare

om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 43 § eller 49 § 2 mom. åligger.

Förseelse mot 23 § 1 mom. eller 26 § 4 mom. må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däri.

62 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tilfälla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

63 §.

Har förening blifvit enligt lagen om ekonomiska föreningar registrerad såsom ekonomisk förening, utgöre den omständigheten ej hinder för föreningen att, såframt härför erforderlig ändring af stadgarna vidtages, i stället i enlighet med denna lag vinna registrering såsom ideell förening; dock att beslutet om ändring af stadgarna ej må gå i verkställighet förr än ett år förflutit från det beslutet antecknades i registret för ekonomiska föreningar.

Angående rätt för ideell förening att vinna registrering såsom ekonomisk förening är stadgadt i lagen om ekonomiska föreningar.

64 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvarige för skadan, en för alla och alla för en.

65 §.

Förening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

66 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

67 §.

Innehålla ideell förenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

68 §.

Därest ideell förening, som äger bestånd, då denna lag träder i kraft, och håller sina stadgar hemliga, vill utan iakttagande af föreskrifterna i denna lag vinna förmåga att såsom registrerad ideell före-

ning förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara, göra därom ansökning hos Konungen.

69 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å

1) af främmande kristna eller mosaiska trosbekännare bildade församlingar, som äga rätt till offentlig religionsöfning;

2) nationsföreningar eller med dem likställda föreningar vid rikets universitet eller högskolor eller sammanslutningar af sådana föreningar;

3) föreningar, hvilkas stadgar blifvit af Konungen stadfästade, innan denna lag träder i kraft.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1912; dock skall med afseende å ideell förening, som då äger bestånd, det i 2 § meddelade förbudet mot idkande af handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, äfvensom hvad 4 § innehåller därom, att fordran eller annan rättighet ej må af oregistrerad förening hos domstol eller annan myndighet göras gällande, ej äga tillämpning förr än tre år förflutit från lagens trädande i kraft. Efter nämnda tre års förlopp må ej heller rättighet, som uppkommit dessförinnan, vid domstol eller annan myndighet göras gällande af sådan förening, såframt den ej blifvit registrerad.

I fråga om förening, som nyss nämnts, vare den omständighet, att protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna, icke kan företes, eller att i stadgarna saknas bestämmelse rörande ämne, hvarom förmäles i 7 § under 3) eller 8), ej hinder för föreningens registrering; dock gälle i fråga om sådan förening,

1) i fall omförmälda protokoll saknas, att de vid ansökningen om föreningens registrering fogade exemplaren af stadgarna skola vara försedda med anteckning om dagen för deras antagande, där denna kan uppgifvas;

2) om stadgarna ej angifva orten för styrelsens säte, att styrelsen skall i ansökningsen om föreningens registrering uppgifva sådan ort, och att i ty fall så skall anses, som om den sålunda uppgifna orten för styrelsens säte vore angifven i stadgarna;

3) i den mån bestämmelser i stadgarna saknas om det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske, och den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna, att kallelse till föreningssammanträde skall ske genom kungörelse i tidning inom den ort, där styrelsen har sitt säte, minst en vecka före sammanträdet.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som före lagens trädande i kraft berättigats teckna föreningens firma, skola bestämmelserna i 14 och 15 §§ lända till efterrättelse.

Förslag
till
Lag
om ekonomiska föreningar.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förening med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att
anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna eller
afsätta alster af medlemmarnas verksamhet eller
bereda bostäder åt medlemmarna eller
anskaffa lån åt medlemmarna eller
idka annan ekonomisk verksamhet
må kunna i enlighet med hvad i denna lag sägs varda registrerad
såsom *ekonomisk förening*.

Hvad nu är stadgadt skall ock gälla om förening, som genom idkande af handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, vill vinna annat ändamål än främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen.

2 §.

Ekonomisk förening, som idkar handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, må allenast mot kontant betalning försälja till andra än medlemmar i föreningen. Hvad sålunda stadgats äge dock ej tillämpning i fråga om förening, hvars

försäljning till andra än medlemmar i föreningen omfattar hufvudsakligen alster af medlemmarnas eller föreningens verksamhet.

3 §.

Registrerad ekonomisk förening äger förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För föreningens förbindelser hafte allenast dess tillgångar, förfallna men ej guldna insatser och andra afgifter inräknade; dock stånde medlemmarna öppet att därjämte, på sätt i denna lag sägs, åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser.

4 §.

Ekonomisk förening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfva fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande; dock äge föreningen utsöka densamma tillerkänd ersättning för kostnader i mål, som mot föreningen anhängiggjorts.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å föreningens vägnar, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

Om registrerade föreningar.

Om förenings bildande.

5 §.

Ekonomisk förening skall för att kunna vinna registrering bestå af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Ej må den omständigheten, att föreningens medlemmar, uteslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter eller stiftelser, vara hinder mot föreningens registrering.

6 §.

Ansökning om föreningens registrering skall göras af dess styrelse. I sådan ansökning skola uppgifvas dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist, dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka inom eller utom styrelsen, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Vid ansökningen skola fogas

- 1) två af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta exemplar af föreningens stadgar äfvensom, där ej hvad i 65 § 1 mom. är stadgadt äger tillämpning, en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd försäkran, att medlemmarnas antal uppgår till minst fem;
- 2) på enahanda sätt, som under 1) sägs, till riktigheten styrkt afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår, att styrelse blifvit utsedd.

7 §.

Föreningens stadgar skola angifva

- 1) föreningens firma;
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;
- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) den insats, med hvilken hvarje medlem skall deltaga i föreningen, huru insatserna skola göras, samt huruvida medlem må deltaga i föreningen med högre belopp än enkel insats;
- 5) där andra afgifter till föreningen, vare sig regelbundna eller på särskildt beslut om uttaxering beroende, skola förekomma, afgifternas belopp eller det högsta belopp, hvartill de må bestämmas;
- 6) där ej för föreningens förbindelser skola häfta allenast dess tillgångar, det belopp, intill hvilket medlemmarna åtaga sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser;
- 7) huru stor del af föreningens årsvinst, som minst skall afsättas till reservfond, och, i händelse reservfonden skall vara till beloppet begränsad, till hvilket belopp densamma skall uppgå för att afsättning af årsvinst ej skall behöfva äga rum;

8) antalet af styrelsens ledamöter och tiden för deras befattningar;

9) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

10) huruvida räkenskapsafslutning skall ske för år eller oftare samt tiden därför;

11) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;

12) det sätt, hvarpå kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

8 §.

Ekonomisk förenings firma skall innehålla ordet »förening» samt, där medlemmarna ej åtaga sig personlig ansvarighet, orden »utan personlig ansvarighet» eller förkortning af dessa ord (»u. p. a.» eller dylikt), och, där medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet, orden »med begränsad personlig ansvarighet» eller förkortning af dessa ord (»m. b. p. a.» eller dylikt).

I firman må ej ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, intagas på sådant sätt, att därpå kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag.

Firman skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut i laga ordning registrerade, ännu bestående föreningsfirmor.

Angående förbud för förening att i sin firma använda ordet bank är särskildt stadgådt.

Om medlemsförteckning.

9 §.

Öfver ekonomisk förenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning. Denna skall innehålla, förutom hvarje medlems fullständiga namn och hemvist, uppgift å det antal insatser, med hvilka hvarje medlem deltagar i föreningen.

Styrelsen åligger att hålla medlemsförteckningen tillgänglig för en hvar, som vill taga kännedom om densamma.

Om föreningsmedlems intagande och afgång.

10 §.

Ekonomisk förening må när som helst antaga nya medlemmar, och ankomme på styrelsen att pröfva fråga om medlems antagande. Är i stadgarna annorlunda bestämdt, lände det till efterrättelse.

Ej må någon antagas till medlem annorledes än efter egenhändigt undertecknad ansökning.

11 §.

Medlem äge att, efter egenhändigt underskrifven uppsägning, utträda ur föreningen; dock må i stadgarna föreskrifvas, att namnunderskriften å uppsägningen skall vara bevittnad, så ock att uppsägning ej får ske förrän efter viss tid, högst två år, från inträdet i föreningen. Med Konungens begifvande kan sagda tid utsträckas till högst fem år.

12 §.

Medlem må, där han genom laga kraft ägande dom förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller blifvit ställd under framtiden för brott, som kan medföra sådan påföljd, så ock eljest på grund, som kan vara bestämd i stadgarna, uteslutas ur föreningen.

Om uteslutning af medlem i visst särskildt fall stadgas i 65 § 2 mom.

13 §.

Affiden medlems make eller arfvinge vare berättigad att i den affidnes ställe inträda såsom medlem i föreningen, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna.

14 §.

Afgång ur föreningen skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad eller efter den i

stadgarna bestämda längre tid, högst sex månader, sedan medlemmen uppsagt sig till utträde eller uteslutits, eller annan omständighet, som föranlett afgången, inträffat.

Medlem, som blifvit ur föreningen utesluten, vare genast förlustig rättigheten att deltaga i öfverläggningar och beslut om föreningens angelägenheter.

15 §.

Då medlem afgått, äge han eller hans rättsinnehafvare utfå ej mindre, sex månader från afgången, den inbetalda insatsen, i den mån föreningens behållna tillgångar, enligt den vid tiden för afgången uppgjorda räkenskapsafslutning, därtill förslå utan anlitande af reservfond eller förnärmande af öfriga medlemmars lika rätt, än ock, i samma ordning som öfriga medlemmarna, hvad på den afgångne belöper af beslutad vinstutdelning. Träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlem afgått, eller varder inom samma tid konkursansökning af föreningen till rätten eller domaren ingifven eller i anledning af borgenärs ansökning om konkurs offentlig stämning utfärdad, skall den afgångnes rätt att utfå insats bedömas efter de i 59 och 60 §§ om skifte af förenings tillgångar gifna föreskrifter.

Innehålla föreningens stadgar inskränkning i afgående medlems rätt, hvarom nu är sagdt, lände den utom i fall, hvarom i 44 § 2 mom. stadgas, till efterrättelse.

16 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom ett år från det medlem afgick, vare den afgångne pliktig, såvidt föreningens borgenärs rätt rör, att återbära hvad han utfått af sin insats.

17 §.

Har någon genom annat fång än arf eller giftorätt förvärfvat medlems andel i föreningen, och vill han ej inträda i föreningen, eller vägras honom inträde, då han begär sådant, äge samma rätt till uppsägning som medlem; och gälle, där uppsägning sker, om hans rätt att utfå insats och vinst, så ock om hans skyldighet att i visst fall återbära insatsen hvad i 15 och 16 §§ finnes stadgadt angående afgången medlem.

Om vinstutdelning.

18 §.

Ej må utdelning af ekonomisk förenings vinst göras i vidsträcktare mån, än att återstående tillgångarna, enligt föreningens behörigen granskade räkenskaper, öfverskjuta skulderna med minst det belopp, som motsvarar insatserna, i den mån de redan inbetalts eller äro till betalning förfallna, jämte reservfond. Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid med hvad sålunda stadgats eller med bestämmelse i föreningens stadgar, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldige att återbära densamma; och ansvarare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

19 §.

Föreningens vinstmedel eller öfriga tillgångar må ej användas för ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande; föreningssammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydelse.

Om styrelse och firmateckning.

20 §.

För ekonomisk förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Styrelsen äge i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt förvalta föreningens angelägenheter. Den äge ock bemyndiga annan vare sig inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma (firmatecknare). Har i stadgarna eller af föreningssammanträde gjorts inskränkning i styrelsens rätt att utse firmatecknare, lände den till efterrättelse.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot af densamma skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; dock må, där bolag eller annan samfällighet eller stiftelse är medlem i föreningen, ledamot af den samfällighets eller stiftelses styrelse eller delägare i samfälligheten vara ledamot af föreningens styrelse.

Ledamot af styrelsen skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Styrelseledamot må ej utses för längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering.

21 §.

Styrelsen äfvensom firmatecknare äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företråda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller firmatecknare, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

Har i stadgarna eller af föreningssammanträde eller af styrelsen blifvit bestämdt, att rätten till firmateckning må af firmatecknare utöfvas allenast gemensamt med annan, lände det till efterrättelse.

22 §.

Styrelsen och firmatecknare skola i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse i stadgarna gifna föreskrifter, så ock de föreskrifter, som af föreningssammanträde eller, såvidt rör firmatecknare, af styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

23 §.

Där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, vare styrelsen beslutför, då mer än halfva antalet ledamöter äro närvarande, och gälle såsom styrelsens beslut den mening, om hvilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet. Till styrelsesammanträde skola dock, såvidt ske kan, samtliga ledamöter kallas.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

24 §.

Utan förenings-sammanträdes bemyndigande må ej den, som äger företräda föreningen, föryttra dess fasta egendom, med mindre föryttring af fast egendom enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet, ej heller må han utan sådant bemyndigande med inteckning för gäld belasta dylik egendom.

25 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för ekonomisk förening, bör undertecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Samma lag vare, där i handling, som utfärdats för ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, föreningen betecknats på ett sätt, som utmärker, att personlig ansvarighet förekommer.

26 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot och firmatecknare att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, kalle styrelsen föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

27 §.

Minst en månad eller den kortare tid, som må vara bestämd i stadgarna, före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

28 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 88 §.

29 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

30 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer, utsedda å föreningssammanträde eller på annat i stadgarna angifvet sätt.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde och ej omfatta längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

31 §.

Hos Konungens befallningshafvande i länet må påkallas utseende af en revisor att med öfriga revisorer deltaga i dem åliggande granskning af styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper eller i granskning af vissa räkenskaper. Förslag härom skall väckas å föreningssammanträde. Har förslaget å föreningssammanträde antagits eller ock biträdts af minst en femtedel af samtliga föreningsmedlemmarna, åligger det styrelsen att inom en vecka hos Konungens befallningshafvande göra framställning om utseende af revisor. Underlåter styrelsen det, stånde hvarje föreningsmedlem fritt att göra dylik framställning.

Hvad i 30 § 2 mom. och 3 mom. 2 punkten är stadgadt gälle ock om revisor, som utses af Konungens befallningshafvande; och vare sådan revisor berättigad att af föreningen erhålla skäligt arvode.

32 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla

böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola öfver granskningen afgifva en af dem underskrifven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del af densamma, framlägges å föreningssammanträde jämte styrelsens förvaltningsberättelse.

Angående revisorers befogenhet att påfordra sammankallande af extra föreningssammanträde stadgas i 37 §.

33 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

34 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

35 §.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej blifvit i kallelsen till sammanträdet angifvet, ej till afgörande företagas, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras; dock att ärende, som ej afser ändring af stadgarna eller ny eller förhöjd afgifts utkräfvande eller föreningens trädande i likvidation, jämväl må till afgörande företagas, såframt samtliga närvarande därtill gifva sitt samtycke.

Hafva de ärenden, som skola företagas till behandling å föreningssammanträde blifvit medlemmarna särskildt meddelade på sätt och å tid före sammanträde, som i stadgarna angifvas, vare så gillt, som om ärendena varit upptagna å kallelsen till sammanträdet.

Där för giltighet af beslut erfordras, att det fattas å två på hvarandra följande föreningssammanträden, må kallelse till andra sammanträdet ej ske, innan det första hållits.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde eller annorledes af föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast två veckor från beslutets dag skall protokollet vara tillgängligt för föreningssmedlemmarna.

36 §.

Jämte hvad i 34, 35, 42 och 43 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af föreningssbeslut gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem är berättigad att öfverlåta sin rösträtt å annan medlem;

att ingen må på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

37 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdes utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

38 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 37 § 3 mom. är sagdt, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

39 §.

Å det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse framlägges, skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

40 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid revisorernas berättelse omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utän hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig

handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

Talan mot revisorer enligt 33 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

41 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna anställa sådan talan, som omförmäles i 33 §.

Talan, hvarom ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af förenings stadgar och visst annat fall, då särskild röstpluralitet å föreningssammanträde erfordras.

42 §.

Beslut afseende ändring af stadgarna i fråga om medlems rättighet att utträda ur föreningen eller sådan ändring af stadgarna, att afgående medlems rätt, hvarom i 15 § är sagdt, inskränkes, vare, där ändringen skall afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar i föreningen, ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af samtliga röstande. Ej heller äge beslut om sådan ändring af stadgarna, att medlems rätt till årsvinst eller till föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning inskränkes, giltighet, med mindre beslutet fattats i enlighet med hvad nu är sagdt.

Beslut om annan ändring af stadgarna vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts, såvidt genom beslutet personlig ansvarighet för föreningens förbindelser införes eller skärpes

eller medlemmarnas förpliktelse att erlägga afgifter till föreningen ökas, af minst tre fjärdedelar af de röstande, men eljest af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgifvande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgifvande ändras.

43 §.

Beslut om föreningens trädande i likvidation i andra fall än i 48 § sägs vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande förenings-sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande. Är för giltighet af beslutet något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

44 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevitnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af stadgarna, att personlig ansvarighet för föreningens förbindelser införes eller skärpes eller medlemmarnas förpliktelse att erlägga afgifter till föreningen ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och som uppsäger sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet fattades; och äge i ty fall medlemmen, oafsedt hvad stadgarna innehålla, att å tid, som i 14 § sägs, utträda ur föreningen och därvid tillgodonjuta den rätt, som enligt 15 § 1 mom. tillkommer afgående medlem.

Beslut, som innefattar nedsättning af insatsernas belopp eller lindring af den medlemmarna enligt stadgarna åliggande skyldighet att i föreningen göra insats eller inskränkning eller upphäfvande af den personliga ansvarighet för föreningens förbindelser de enligt stadgarna åtagit sig, må ej gå i verkställighet förr än ett år förflutit från det beslutet registrerades.

Om klander af föreningsbeslut.

15 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att föreningsbeslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan mot beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag, som i 26 § 2 mom. sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda sammanträdet blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet, att det bör registreras, under rättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom föreningsbeslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de föreningsmedlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

46 §.

Finnes ekonomisk förenings verksamhet vara lagstridig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

Hvad sålunda är föreskrifvet gälle dock ej i det fall, att föreningens verksamhet finnes strida mot bestämmelserna i 2 §.

47 §.

Saknar ekonomisk förening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att prövas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flere sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flere likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

48 §.

Ekonomisk förening skall ock träda i likvidation,

1) då antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem och tillräckligt antal medlemmar ej inträdt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

49 §.

Har föreningen beslutit att träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 48 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flere likvidatorer valda att verkställa likvidationen.

I stadgarna må kunna bestämmas, att en eller flere likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i likvidationen.

50 §.

Utser föreningen ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 48 § under 1) påkallar likvidation, svare

de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

51 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 48 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till registret, enligt hvad nedan sägs, anmaldt, att föreningen trädt i likvidation, förklare rätten, på ansökan af föreningsmedlem eller styrelseledamot och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flere likvidatorer vid äfventyr, att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

52 §.

Finnes ekonomisk förening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökan om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 47 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

53 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om utseende af ny likvidator.

54 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock där-om anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

55 §.

Då likvidatorer utsetts, göra styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas af likvidatorerna, så snart ske kan, å föreningssammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 39, 40 och 41 §§ finnes stadgadt motsvarande tillämpning.

56 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

I den mån sådant erfordras för likvidationens verkställande och så snart det utan uppenbar skada kan ske, skall föreningens egendom förvandlas i penningar.

57 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet be- myndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 46 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om

förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 22 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 46 §.

58 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 25 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af handling, som å föreningens vägnar utfärdas, äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt, som ofvan i 1 mom. sägs, och framgår ej af handlingens innehåll såväl, att den utfärdats å föreningens vägnar, som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma prövas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Hvad i 25 § 2 mom. 2 punkten är stadgadt skall gälla jämväl i afseende å handling, som, efter det ekonomisk förening utan personlig ansvarighet trädt i likvidation, å dess vägnar utfärdas.

59 §.

Sedan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan medlemmarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut må vara berättigad att öfvertaga tillgångarna. Är någon del af gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innebållas och med återstoden så förfaras, som nyss sagts.

Ej må annorledes än nu är sagdt skifte äga rum eller föreningens tillgångar öfverlämnas till den därtill berättigade. Sker det eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som något uppburit, skyldig att återbära hvad han bekommit.

60 §.

Skola föreningens behållna tillgångar skiftas mellan medlemmarna, äge de, som vid föreningens trädande i likvidation voro medlemmar i föreningen, återbekomma en hvar sin insats eller, om tillgångarna ej därtill förslå, hvad på insatsen belöper. Uppstår öfverskott, skall det fördelas efter hufvudtalet, där ej annan grund finnes bestämd i stadgarna.

61 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

Då redovisningen framlagts, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering. Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämmningens utfärdande.

62 §.

Åtnöjes föreningsmedlem ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummes det, hafve han förlorat sin talan.

63 §.

Afträdes ekonomisk förenings egendom till konkurs, skall under rättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 47 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

64 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger dem, som under kon-

kursen sist företrädt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation.

Bestämmelser afseende allenast ekonomiska föreningar med personligen ansvariga medlemmar.

65 §.

Är i ekonomisk förenings stadgar bestämdt, att medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, skola stadgarna, då de för registrering ingifvas, vara försedda med samtliga medlemmarnas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

Har ekonomisk förening utan personlig ansvarighet beslutat sådan ändring af stadgarna, att personlig ansvarighet för föreningens förbindelser införes, och vägrar medlem, som bidragit till beslutet eller ej begagnat den honom enligt 44 § 2 mom. tillkommande rätt att uppsäga sig till utträde, att teckna sitt namn under de ändrade stadgarna, stånde föreningen öppet att utesluta honom ur föreningen.

66 §.

Ej må i stadgarna meddelas bestämmelse, som utgör hinder för medlem att när som helst uppsäga sig till utträde.

67 §.

Ansökning om inträde i föreningen skall vara försedd med sökandens egenhändiga, bevittnade namnunderskrift och innehålla uttryckligt förklarande, att sökanden för föreningens förbindelser åtager sig den personliga ansvarighet, som är bestämd i stadgarna.

68 §.

Om medlems inträde i föreningen eller afgang därur skall styrelsen ofördröjligen göra anteckning i medlemsförteckningen.

Genom styrelsens försorg skola såsom bilagor till medlemsförteckning-
Bih. till Riksd. Prot. 1911. 1 Saml. 1 Afd. 21 Häft.

ningen förvaras ansökningar om inträde i föreningen och om afgang därur eller, där afgang ej föranledts af ansökan därom, annan handling, som styrker afgang.

Har medlem afgått, skall genom styrelsens försorg afgang ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarna som ock i den tidning inom orten, där enligt 78 § hvad i föreningsregistret blifvit infördt kungöres.

Underlåter styrelsen att kungöra medlems afgang, efter ty ofvan stadgas, äge Konungens befallningshafvande, på ansökan af den afgående medlemmen eller hans rättsinnehafvare och efter styrelsens hörande, att om sådant kungörande förordna.

69 §.

Inträdande medlem svare för alla förbindelser, hvori föreningen vid tiden för inträdet häftar.

Afgår medlem, svare han ej för de föreningens förbindelser, som uppkomma efter det hans afgang enligt 68 § kungjorts, med mindre af omständigheterna framgår, att den, med hvilken afhandlats, hvarken haft eller bort hafva kunskap om afgang; ej heller svare afgang medlem för förbindelser, som före kungörandet men efter afgang uppkommit, där den, med hvilken afhandlats, ägde vetskap om afgang.

70 §.

Medlems ansvarighet må göras gällande endast i den mån vid konkurs föreningens tillgångar ej förslå till gäldande af dess skulder samt allenast i den ordning, som i 71 och 72 §§ sägs.

Afgang medlem vare från sin ansvarighet fri, där ej föreningens tillgångar afträdas till konkurs, som börjar inom ett år från det afgang, efter ty i 68 § stadgas, kungjordes.

71 §.

Å det sammanträde i föreningens konkurs, då förslag till sista utdelningen af föreningens tillgångar framlägges, skall, där brist för borgenärerna uppstår, af konkursförvaltningen jämväl framläggas förslag till uttaxering å föreningsmedlemmarna, så långt deras ansvarighet räcker, af det för bristens täckande erforderliga belopp, ökad med högst en fjärdedel.

Öfver detta förslag, som skall genom konkursförvaltningens för-

sorg hållas tillgängligt, må klandertalan föras i samma ordning, som angående klander af utdelningsförslag finnes stadgad i konkurslagen. Sådan talan må anställas jämväl af föreningsmedlem.

72 §.

Sedan förslaget till uttaxering vunnit laga kraft eller blifvit af första domstolen i konkurssaken pröfvadt, åligger det sysslomännen i konkursen att ofördröjligen i den ordning, som finnes stadgad för kungörande af meddelanden åt föreningens medlemmar, infordra uttaxerade beloppen.

Infordradt belopp, som ej erlægges å utsatt tid, skall utsökas af sysslomännen; och vare vid utsökningen förslaget till uttaxering lika gällande som domstols laga kraft ägande dom.

Finnes vid utmätning föreningsmedlem sakna genast utmättningsbar tillgång till utsökta beloppets fulla gäldande, eller varder föreningsmedlems egendom afträdd till konkurs, må, i förra fallet, hvad som brister, och, i senare fallet, hvad å medlemmen belöper uttagas hos öfriga medlemmar, så långt deras ansvarighet räcker. I ty fall skola de vid första uttaxeringsförslaget stadgade grunder lända till efterrättelse.

Är ej förslaget till uttaxering af alla borgenärerna och föreningsmedlemmarna gilladt, må utdelning ej ske, innan tid för klanders anställande är försutten. Har förslaget öfverklagats, må ej belopp, som klandret afser, annorledes än mot borgen utdelas, förrän slutlig dom öfver klandret fallit.

Om registrering.

73 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

74 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Affämnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då ekonomisk förenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt en hvar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blifvit utsedd, eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

75 §.

Har den anmälände icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas föreningens stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning, eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag, eller åsyfta lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Samma lag vare, där beslut om sådan ändring af stadgarna, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, för registrering anmäles och Konungens befallningshafvande i det senare länet på förfrågan meddelar, att föreningens firma jämlikt stadgandet i 8 § 3 mom. utgör hinder för föreningens upptagande i detta läns föreningsregister.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

Är sökanden missnöjd med beslutet, äge han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

76 §.

Beviljas ekonomisk förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
 - 2) föreningens firma;
 - 3) föremålet för föreningens verksamhet;
 - 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
 - 5) tiden för räkenskapsafslutning;
 - 6) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
 - 7) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;
 - 8) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.
- Dessutom skall, om föreningens medlemmar åtagit sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, i registret införas uppgift å det belopp, intill hvilket medlemmarna åtagit sig sådan ansvarighet.
- Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registrering och återställas till sökanden.

77 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring af förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring af förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

Beslutar förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur registret och, för föreningens registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

78 §.

Hvad i registret införes med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom förmäles i 63 §, skall genom Konungens befallningshafvandes

försorg ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarna som ock i den stads tidning, där Konungens befallningshafvande har sitt säte, eller, om flera tidningar där utgifvas, i den af dessa, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

En samling för hela riket af hvad sålunda i allmänna tidningarna kungjorts, skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

I den mån nyssnämnda samling tryckes skall den öfversändas till hvarje domstol, Konungens befallningshafvande och öfverexekutor.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

79 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande, de i 78 § stadgade kungörelser, afgifterna för registreringen och för dess kungörande samt tid och sätt för utgifvande af den i nämnda paragraf omförmälda samling och dess öfversändande till vissa myndigheter meddelas af Konungen.

80 §.

Företer ekonomisk förenings registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister eller aktiebolagsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

81 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett,

ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret. Underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 78 § sägs.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

82 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i registret och kungjordt i ortstidningen, skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, där ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva antecknad i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva ägt vetskap därom.

83 §.

Företer den, som inför domstol, Konungens befallningshafvande eller öfverexekutor företräder ekonomisk förening, bevis utvisande, att han den dag, beviset utfärdades, enligt registret var behörig att företräda föreningen, och är det bevis ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 78 § omförmälda tryckta samling inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Hvad i sådant afseende nyssnämnda samling i den mån den kommit myndigheten tillhanda utvisar, skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

Straffbestämmelser.

84 §.

Med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor straffes

- 1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;
- 2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i

handling, som framlägges å föreningssammanträde, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, som uppsåtligen i strid med bestämmelsen i 18 § 1 punkten låter verkställa utbetalning af föreningens tillgångar;

4) styrelseledamot, som underlåter iakttaga föreskrift, som är meddelad i 68 § 1 eller 2 mom.;

5) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

6) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada däraf kunnat följa, yppar något af hvad vid granskningen af styrelsens förvaltning eller föreningens räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande af hans uppdrag.

Ej må straff, som ofvan är stadgadt, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

85 §.

Åsidosättes föreskrift, som i 9 §, 20 § sista momentet, 32 § 1 mom., 35 § sista momentet, 44 § 1 mom., 64 § 1 mom. eller 68 § 3 mom. är meddelad,

straffes den försumlige med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Samma lag vare

om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 54 §, 55 § 2 mom. eller 61 § 2 mom. åligger.

Förseelse mot 32 § 1 mom., 35 § sista momentet eller 55 § 2 mom. må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däri.

86 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

87 §.

Förening, som enligt lagen om ideella föreningar kan registreras såsom ideell förening, må, med bibehållande af sitt ändamål, registreras såsom ekonomisk förening, såframt föreningens stadgar i öfrigt innehålla sådana bestämmelser, som enligt denna lag erfordras för att vinna registrering.

Har förening registrerats såsom ideell förening, utgöre den omständigheten ej hinder för föreningen att, såframt erforderlig ändring af stadgarna vidtages, i stället i enlighet med denna lag vinna registrering såsom ekonomisk förening.

Angående rätt för ekonomisk förening att i stället vinna registrering såsom ideell förening är stadgadt i lagen om ideella föreningar.

88 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvarige för skadan, en för alla och alla för en.

Har förening, som drifver handelsrörelse, för densamma antagit föreståndare, och varda från den handelsrörelse varor i strid med stadgandet i 2 § utborgade till andra än medlemmar i föreningen, vare jämväl föreståndaren ansvarig för all skada, som uppkommer af den sålunda skedda försäljningen. Talan om sådant skadestånd må, där föreningens egendom afträds till konkurs, af konkursboet anställas utan hinder däraf, att föreningen frikallat föreståndaren från skadeståndsskyldighet.

89 §.

Föreningen vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

90 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

91 §.

Innehålla ekonomisk förenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

92 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å

- 1) sparbanker;
- 2) sjukkassor, understödsföreningar eller andra försäkringsföreningar;
- 3) de föreningar för anskaffande af lån mot säkerhet af in-teckning i fast egendom, å hvilka gällande bestämmelser om hypoteksföreningar äga tillämpning.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

Genom denna lag upphäves lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1912; dock skall med afseende å ekonomisk förening, som ej afses i 1 § af lagen den 28 juni 1895 och som äger bestånd, då denna lag träder i kraft, hvad 4 § innehåller därom, att fordran eller annan rättighet ej må af registrerad förening inför domstol eller annan myndighet göras gällande, ej äga tillämpning förr än tre år förflutit från lagens trädande i kraft. Efter nämnda tre års förlopp må ej heller rättighet, som uppkommit dessförinnan, vid domstol eller annan myndighet göras gällande af sådan förening, såframt den ej blifvit registrerad.

Har förening, som afses i 1 § af lagen den 28 juni 1895, antagit stadgar och utsett styrelse, innan denna lag trädte i kraft, må föreningen registreras enligt bestämmelserna i sagda äldre lag. Har förening blifvit i enlighet med samma äldre lags bestämmelser upplöst, skola i fråga om likvidationen gälla bestämmelserna i den lagen, men i öfrigt skall nya lagen, dock med undantag af 13 §, äga tillämpning jämväl å föreningar, som äga bestånd, då lagen träder i kraft.

Där i lag eller författning meddelats bestämmelse, som afser registrerad förening för ekonomisk verksamhet, skall sagda bestämmelse gälla registrerad förening, som i denna lag afses.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som före lagens trädande i kraft berättigats teckna föreningens firma, skola bestämmelserna i 21 och 22 §§ lända till efterrättelse; och skall förty inskränkning i befogenheten för den, som äger teckna föreningens firma, att företräda föreningen, ändå att inskränkningen enligt äldre lag registrerats och kungjorts, icke därigenom anses hafva kommit till tredje mans kännedom.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom.**

Härigenom förordnas, att 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom skall erhålla följande ändrade lydelse:

Med bolag afses i denna lag icke enkelt bolag eller bolag, som drifver bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse.

Med förening afses i denna lag förening, hvilken icke drifver rörelse, som nyss sagts.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

*Utdrag af protokollet öfver justiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
lördagen den 18 juni 1910.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON KRUSENSTIERNA.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anmälde Riksdagens skrifvelse den 8 juni 1910, däruti tillkännagifvits, bland annat, att i afseende å det af Kungl. Maj:t genom proposition den 4 mars 1910 för Riksdagen framlagda förslag till lag om föreningar kamrarna stannat i olika beslut, i följd hvaraf denna fråga, jämlikt 63 § riksdagsordningen, för denna riksdag förfallit.

Departementschefen yttrade därefter:

»Af förhandlingarna i Riksdagen framgår, att Första kammaren i hufvudsak antagit ifrågavarande lagförslag, men att Andra kammaren utan att ingå i detaljbehandling af förslaget icke kunnat godkänna det samma, men bifallit en vid lagutskottets betänkande fogad, af ledamöter i utskottet från Andra kammaren afgifven reservation, däri hemställts, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande och framläggande för Riksdagen af lagstiftning särskildt för ekonomiska

föreningar och särskildt för ideella föreningar med iakttagande af de synpunkter, som i motiveringen till reservationen angifvits. I denna motivering uttalas hufvudsakligen, att förslaget, i hvad det afsåge föreningar för ekonomisk verksamhet, på ett enligt reservanternas mening lyckligt sätt löst de lagstiftningsspörsmål, för hvilka Riksdagen uttalat sitt intresse genom skrivelser den 29 april 1902 och den 12 maj 1905; att däremot förslaget, i hvad det afsåge ideella föreningar, tagit alltför liten hänsyn till dessa föreningars nuvarande utveckling och skulle för dem nödvändigögra att i afsevärd omfattning omlägga sitt inre lif; att förslaget vidare syntes, särskildt beträffande de ideella föreningarna men äfven i viss mån med afseende å de ekonomiska, genom sin vidlyftighet erbjuda afsevärda svårigheter för föreningarna, hvilkas ledamöter och styrande personer i allmänhet icke vore lagkunniga, att rätt iakttaga och tillämpa de gifna föreskrifterna; att denna vidlyftighet till stor del sammanhänge med sammanförandet af stadgandena rörande båda arterna af föreningar i en enda lag, hvarigenom antalet lagparagrafer, hvilka man i hvarje särskildt fall hade att taga reda på, blefve betydligt större än med särskilda lagar för de nämnda arterna af föreningar; att emellertid en lagstiftning syntes erforderlig, som utåt på ett tillfredsställande sätt tryggade och reglerade de ideella föreningarnas rättsställning och rättskapacitet; samt att förslaget, äfven i hvad det anginge de ekonomiska föreningarna, borde omarbetas i syfte af större klarhet och enkelhet.

Hvad sålunda inom Riksdagen i ärendet förekommit synes mig mana till ett oförtöfvadt återupptagande af arbetet på föreningslagstiftningens område.

Hvad därvid angår denna lagstiftnings yttre form är jag visserligen fortfarande af den omfattning att ur lagteknisk synpunkt ett sammanförande af hithörande lagstadganden i en författning vore ur synpunkten af reda, klarhet och öfverskådlighet önskvärdt; men då från håll, som står föreningslifvet nära, uttalats lifliga önskningsar om särskilda lagar för ekonomiska och för ideella föreningar och ansetts, att dessa lagar därigenom skulle blifva mera lätthandterliga för de samhällsmedlemmar, som däraf närmast beröres, samt några egentliga olägenheter af en dylik uppdelning ej synas mig vara att befara, finner jag tillräcklig anledning ej föreligga att motsätta mig en sådan anordning. Jag har alltså låtit inom justitiedepartementet uppgöra förnyade förslag till dels lag om ekonomiska föreningar och dels lag om ideella föreningar (Bilagor A och B).

I afseende å det reala innehållet i dessa förslag har jag i ärendets

nuvarande läge ej haft anledning att göra några väsentliga ändringar i det af Kungl. Maj:t för Riksdagen framlagda förslaget. Några mindre afvikelser, om hvilka man i lagutskottet synes hafva varit ense, hafva emellertid upptagits, liksom jag äfven i ett afseende, beträffande de ideella föreningarna, vidtagit en ändring af mera saklig innebörd. Ur detta förslag har nämligen uteslutits stadgandet om kungörande af hvad som blifvit infördt i registret rörande ideella föreningar. Härigenom hafva bestämmelserna om dessa föreningar kunnat i någon mån förenklas och därjämte vunnits, att samma föreningar blifva helt befriade från kostnader för registreringen och andra anmälningar till registret. En särskild anledning till denna ändring föreligger jämväl däri, att förslaget därigenom kommer att i denna del öfverensstämma med den af Riksdagen nu antagna lagen om sjukkassor.

För att vinna tillförlitligt underlag för bedömande af hvilka jämkningar i öfrigt kunna böra i förslagen vidtagas, innan de ånyo framläggas för Riksdagen, synes mig önskvärdt och lämpligt att bereda de inom landet nu bestående föreningar, som önska därpå begagna sig, tillfälle att uttala sig öfver de båda föreliggande förslagen och därvid framkomma med de anmärkningar och önskemål, hvartill de kunna finna anledning föreligga.

Jag tillåter mig alltså hemställa, att öfverståthållareämbetet och Kungl. Maj:ts befallningshafvande i hvarje län måtte anbefallas att öfver hvardera af de nu föreliggande förslagen senast den 15 nästa september afgifva underdånigt utlåtande, sedan dessförinnan tillfälle skyndsammast blifvit beredt föreningar af den beskaffenhet, som i förslaget afses, att yttra sig öfver detsamma, och att därjämte, i den mån ske kan, meddela uppgift om antalet dylika föreningar inom myndighetens område samt deras medlemsantal och hufvudsakliga ändamål, äfvensom från föreningar, hvilkas stadgar finnas i tryck tillgängliga, infordra exemplar af samma stadgar för att utlåtandet biläggas.»

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet

Erik Ölander.

Förslag
till
Lag
om ideella föreningar.

I kap. **Om registrerade föreningar.**

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förening, som fullföljer ett religiöst, välgörande, politiskt, socialt, vetenskapligt, konstnärligt eller sällskapligt syfte eller afser vårdande af yrkesangelägenheter eller eljest har annat ändamål än att genom ekonomisk verksamhet främja medlemmarnas ekonomiska intressen, må kunna i enlighet med hvad i denna lag sägs vara registrerad såsom *ideell förening*.

2 §.

Ideell förening må icke idka handel eller annan verksamhet hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, eller för främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen eljest idka ekonomisk verksamhet.

3 §.

Registrerad förening äger förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För registrerad förenings förbindelser häfta allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

Om förenings bildande.

4 §.

Förening skall för att kunna vinna registrering såsom ideell förening bestå af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Ej må den omständigheten, att förenings medlemmar, uteslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter, vara hinder mot föreningens registrering.

5 §.

Ansökning om föreningens registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) två af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta exemplar af föreningens stadgar äfvensom en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd försäkran, att medlemmarnas antal uppgår till minst fem;

2) på enahanda sätt, som under 1) sägs, till riktigheten styrkt afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna och styrelse utsedd.

6 §.

Föreningens stadgar skola angifvas

1) föreningens firma;

2) föremålet för föreningens verksamhet;

- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) de regelbundna afgifterna till föreningen, där sådana skola förekomma;
- 5) huruvida uttaxering å medlemmarna skall vara medgifven;
- 6) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;
- 7) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;
- 8) tiden för räkenskapsafslutning;
- 9) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;
- 10) det sätt, hvarpå kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna;
- 11) huru i händelse af föreningens upplösning med behållna tillgångar skall förfaras.

7 §.

Ideell förenings firma skall innehålla ordet »förening» och må ej innehålla ordet »ekonomisk», ej heller något, som har afseende å personlig ansvarighet för medlemmarna eller frihet från sådan ansvarighet.

I förenings firma må ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, ej intagas på sådant sätt, att däraf kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag.

Ny firma skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut i laga ordning registrerade, ännu bestående föreningsfirmor.

Angående förbud för förening att i sin firma använda ordet bank är särskildt stadgadt.

Om förteckning öfver föreningsmedlemmarna.

8 §.

Öfver idell förenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning.

Om föreningsmedlems intagande och afgång.

9 §.

Ideell förening må när som helst antaga nya medlemmar, och ankomme på styrelsen att pröfva frågor om medlems antagande. Är i stadgarna annorlunda bestämdt, lände det till efterrättelse.

10 §.

Medlem äge att efter egenhändigt underskrifven anmälan när som helst utträda ur föreningen; dock må, där stadgarna icke innehålla sådana bestämmelser, att afgifter kunna beslutas utan begränsning till visst belopp, i stadgarna föreskrifvas viss tid, högst sex månader, hvarunder medlem efter anmälan om utträde skall kvarstå i föreningen.

11 §.

Medlem må, där han genom laga kraft ägande dom förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller blifvit ställd under framtiden för brott, som kan medföra sådan påföljd, så ock eljest på grund, som kan vara bestämd i stadgarna, uteslutas ur föreningen.

12 §.

Har medlem utträdt eller uteslutits, vare han ändock, såframt ej i stadgarna är annorledes föreskrifvet, pliktig att erlægga därförinnan beslutad eller i stadgarna till beloppet bestämd afgift för löpande året. Skall afgift gäldas mer än en gång under året, äge föreningen ej rätt till mer än det belopp, som efter afgången först förfaller.

Är ej i stadgarna beloppet af de afgifter, som må ifrågakomma, begränsadt och fattas beslut om afgifts utkräfvande, vare medlem, som ej biträdt beslutet och som ofördröjligen anmäler sig till utträde, ej pliktig att erlægga den beslutade afgiften.

Affider medlem, gälle om föreningens rätt till afgifter hvad ofvan stadgats i afseende å medlem, som utträdt eller uteslutits.

Vid medlems afgang äge han eller hans rättsinnehafvare icke, med mindre annorlunda är bestämdt i stadgarna, rätt att utfå någon del af föreningens behållna tillgångar.

Om användande af föreningens tillgångar.

13 §.

Öfver ideell föreningens vinstmedel eller öfriga tillgångar må föreningen ej förfoga för ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande; föreningssammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydighet.

Om styrelse och firmateckning.

14 §.

För ideell förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Styrelsen äge i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt förvalta föreningens angelägenheter.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot af densamma skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Där ej i stadgarna blifvit annorlunda bestämdt, må styrelseledamot, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot. Utan hinder af hvad nu stadgats må dock, där föreningens stadgar sådant medgifva, med valet kunna anstå till dess den tid, för hvilken den afgangne blifvit vald, gått till ända, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter.

15 §.

Styrelsen, så ock den eller de särskilda styrelsedamöter, som bemyndigats teckna föreningens firma, äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller viss styrelseledamot, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

16 §.

I förhållande till föreningen vare styrelsen och de styrelseledamöter, som, efter ty i 15 § är sagdt, äga företräda föreningen, pliktiga att i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som i stadgarna eller af förenings-sammanträde eller, såvidt rörer styrelseledamot, af styrelsen meddelas.

Styrelsen eller styrelseledamot må dock ej efterkomma förenings-sammanträdes föreskrift, där den finnes strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

17 §.

Bemyndigande för styrelseledamot att teckna föreningens firma må, där ej annat blifvit bestämdt i stadgarna eller af förenings-sammanträde, meddelas af styrelsen.

Ej må sådant bemyndigande meddelas af förenings-sammanträde, med mindre stadgarna innehålla bestämmelse i sådant afseende.

18 §.

Är enligt stadgarna styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling.

19 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, den mening, om hvilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

20 §.

I stadgarna må bestämmas, att styrelsen äger bemyndiga annan än styrelseledamot att teckna föreningens firma; och äge jämväl föreningssammanträde tillåta styrelsen att meddela sådant bemyndigande. I fråga om den, som sålunda erhållit rätt att teckna föreningens firma, skall tillämpas hvad som enligt 15 och 16 §§ gäller beträffande styrelseledamot, som äger teckna firman.

21 §.

Vid meddelande af rätt till firmateckning må kunna föreskrivas, att denna rätt får utöfvas endast af flere gemensamt.

22 §.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering. Vid anmälan om ändring i styrelsens sammansättning skall fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker ändringen.

23 §.

Den, som äger företräda föreningen, må ej ikläda föreningen förpliktelser eller eljest förfoga öfver dess tillgångar i vidare mån än sådant enligt 13 § är för föreningssammanträde medgifvet. Hvad sålunda är stadgadt må dock ej åberopas mot tredje man, med mindre han insett eller bort inse, att stadgandet ägt tillämpning.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må den, som äger företräda föreningen, ej föryttra föreningens fasta egendom, med mindre sådan föryttring enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet.

24 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för ideell förening, bör under-tecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej under-tecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Samma lag vare, där i handlingen föreningen betecknats såsom vore den ekonomisk förening.

25 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot, så ock för den, som eljest, ensam eller gemensamt med annan, berättigats teckna föreningens firma, att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, kalle styrelsen föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

26 §.

Minst en månad före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

27 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 78 §.

28 §.

Hvad i denna lag finnes stadgad om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

29 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att revisorer skola på annat sätt utses.

Till revisorer må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor utses, må ej utgå före nästa ordinarie föreningssammanträde. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

30 §.

Hos Konungens befallningshafvande i länet må påkallas utseende af en revisor att med öfriga revisorer deltaga i dem åliggande granskning af styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper eller i granskning af vissa räkenskaper. Förslag härom skall väckas å föreningssammanträde. Har förslaget å föreningssammanträde antagits eller ock biträdts af minst en femtedel af samtliga föreningsmedlemmarna, åligger det styrelsen att inom en vecka hos Konungens befallningshafvande göra framställning om utseende af revisor. Underlåter styrelsen det, stånde hvarje föreningsmedlem fritt att göra dylik framställning.

Hvad i 29 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten är stadgadt gälle ock om revisor, som utses af Konungens befallningshafvande; och vare sådan revisor berättigad att af föreningen erhålla skäligt arfvode.

31 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola å föreningssammanträde framlägga en af dem underskrifven berättelse öfver granskningen och därvid foga styrelsens förvaltningsberättelse.

Angående revisorers befogenhet att påkalla sammankallande af extra föreningssammanträde stadgas i 35 §.

32 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig upp-

gift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

33 §.

Föreningssmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt denna lag skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning afgöras.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gäfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej i kallelsen till sammanträdet blifvit angifvet, ej till afgörande företagas, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast två veckor efter sammanträdet skall protokollet vara tillgängligt för föreningssmedlemmarna.

34 §.

Jämte hvad i 33, 41 och 42 §§ är stadgadt om utöfvande af föreningssmedlems rösträtt och fattande af föreningsbeslut gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;
att medlem icke är berättigad att öfverlåta sin rösträtt på annan;
att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och
att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

35 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdes utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

36 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 35 § mom. 3 är sagdt, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

37 §.

Å det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse framlägges, skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

38 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid revisorerernas berättelse omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utän hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

39 §.

Talan mot revisorer enligt 32 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

40 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna anställa sådan talan, som omförmäles i 32 §.

Talan, hvarom ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställeledagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af förenings stadgar och vissa andra fall, då särskild röstpluralitet å föreningsammansammantråde erfordras.

41 §.

Beslut afseende ändring af ideell förenings stadgar i fråga om afgående medlems rätt att utfå någon del af föreningens tillgångar, såvidt denna ändring skall afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar i föreningen, så ock beslut om sådan ändring af stadgarna att medlems rätt till föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning inskränkes, vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningsammansammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammansammantråde, som sist hålles, biträdts af samtliga röstande.

Beslut om annan ändring af stadgarna vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningsammansammanträden, däraf minst ett ordinarie och å det sammansammantråde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgivande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgivande ändras.

42 §.

I fråga om giltighet af beslut om förenings trädande i likvidation i andra fall än i 47 § sägs vare lag, som i 41 § 2 och 3 mom. förmåles.

43 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar,

af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af stadgarna, att medlemmarnas förpliktelse att erlægga afgifter till föreningen ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och anmäler sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet fattades.

Om klander af föreningsbeslut.

44 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlen, att föreningsbeslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan öfver beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag, som i 25 § 2 mom. sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda sammanträdet inom ofvan i denna paragraf stadgad tid blifvit utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet, att det bör registreras, underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom föreningsbeslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de föreningsmedlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

45 §.

Finnes ideell förenings verksamhet vara lagstridig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Ko-

nungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

46 §.

Saknar ideell förening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att prövas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flere sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållanden fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flere likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

47 §.

Ideell förening skall ock träda i likvidation,

1) då antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem och tillräckligt antal medlemmar ej inträdt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

48 §.

Har i enlighet med 42 § beslutats, att föreningen skall träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 47 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flere likvidatorer valda att verkställa likvidationen.

I stadgarna må kunna bestämmas, att en eller flere likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningsammanträde valda deltaga i likvidationen.

49 §.

Utser föreningen ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 47 § under 1) påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

50 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 47 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till registret, enligt hvad nedan sägs, anmaldt, att föreningen trädt i likvidation, förklare rätten, på ansökan af föreningsmedlem eller styrelseledamot och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flere likvidatorer vid äfventyr, att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

51 §.

Finnes ideell förening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökan om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 46 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

52 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår å föreningsammansträde vald likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om val af ny likvidator.

53 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

Vid anmälan, att likvidator eller suppleant utsetts, skall fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker anmälan's riktighet.

54 §.

Då likvidatorer utsetts, göre styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas af likvidatorerna, så snart ske kan, å föreningssammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 37, 38 och 40 §§ finnes stadgadt motsvarande tillämpning.

55 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

I den mån sådant erfordras för likvidationens verkställande och så snart det utan uppenbar skada kan ske, skall föreningens egendom förvandlas i penningar.

56 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 45 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 16 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 45 §.

57 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 24 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af handling, som å föreningens vägnar utfärdas, äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt, som ofvan i 1 mom. sägs, och framgår ej af handlingens innehåll såväl, att den utfärdats å föreningens vägnar, som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Hvad i 24 § 2 mom. 2 punkten är stadgadt skall gälla jämväl i afseende å handling, som under föreningens likvidation å dess vägnar utfärdas.

58 §.

Sedan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan

medlemnarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut må vara berättigad att öfvertaga tillgångarna. Är någon del af gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och med återstoden så förfaras, som nyss sagts.

Ej må annorledes än nu är sagdt skifte äga rum eller föreningens tillgångar öfverlämnas till den därtill berättigade. Sker det eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som något uppburit, skyldig att återbära hvad han bekommit.

59 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

60 §.

Åtnöjes föreningsmedlem ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

61 §.

Då likvidatorerna å föreningssammanträde framlagt redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering.

Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämmingens utfärdande.

62 §.

Afträdes ideell förenings egendom till konkurs, skall underrättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 46 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång

må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

63 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger dem, som under konkursen sist företrädt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation.

Om registrering.

64 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registren eljest är eller varder föreskrifvet.

65 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Aflämnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då ideell förenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt en hvar, som, ensam eller gemensamt med annan är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant

blifvit utsedd, eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

66 §.

Har den anmälände icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas föreningens stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning, eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag, eller åsyfta lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Samma lag vare, där beslut om sådan ändring af stadgarna, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, för registrering anmäles och Konungens befallningshafvande i det senare länet på förfrågan meddelar, att föreningens firma jämlikt stadgandet i 7 § 3 mom. utgör hinder för föreningens upptagande i detta läns föreningsregister.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

67 §.

Har registrering af ideell förening vägrats på den grund, att det i stadgarna angifna föremålet för föreningens verksamhet är lagstridigt eller uppenbart osedligt, äge sökanden, där han är missnöjd med beslutet, att å landet senast vid det lagtima ting, som infaller näst efter sextio dagar från beslutets dag, och i stad inom sextio dagar från samma dag genom ansökning hos rätten i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna skall hafva sitt säte, påkalla pröfning, huruvida hinder, som nu är sagdt, möter mot föreningens registrering. Sådan ansökning skall af rätten eller domaren delgifvas Konungens befallningshafvande, som förordnar ombud att i målet föra det allmännas talan. Finner rätten hinder, som ofvan sägs, ej möta mot föreningens registrering skall, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, Konungens befallningshafvande, om i öfrigt hinder ej möter, på anmälan af föreningens styrelse bevilja registrering.

Är sökanden missnöjd med annat Konungens befallningshafvandes beslut, hvarigenom registrering vägrats, äge sökanden att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

68 §.

Beviljas ideell förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) tiden för räkenskapsafslutning;

6) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;

7) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;

8) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

69 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring i förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i vederbörande register göras.

Beslutar förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur registret och, för föreningens

registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

70 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande meddelas af Konungen.

71 §.

Företer förenings registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister eller aktiebolagsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

72 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i vederbörande register gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

73 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om hvad registret beträffande visst förhållande utvisar, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hafva ägt vetskap om ändringen.

Straffbestämmelser.

74 §.

Med böter från och med tjugofem till och med ett tusen kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningssammanträde, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

4) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada däraf kunnat följa, yppar något af hvad vid granskningen af styrelsens förvaltning eller föreningens räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande af hans uppdrag.

Ej må straff, som ofvan är stadgadt, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

75 §.

Åsidosättes föreskrift, som i 22 §, 31 § 1 mom., 33 § 4 mom., 43 § 1 mom. eller 63 § 1 mom. är meddelad, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Samma lag vare

om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 53 §, 54 § 2 mom. eller 61 § åligger.

Förseelse mot 31 § 1 mom., 33 § 4 mom. eller 54 § 2 mom. må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däri.

76 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

77 §.

Har förening enligt lagen om ekonomiska föreningar registrerats såsom ekonomisk förening, utgöre den omständigheten ej hinder för föreningen att, såframt härför erforderlig ändring af stadgarna vidtages, i stället i enlighet med denna lag vinna registrering såsom ideell förening; dock att beslutet om ändring af stadgarna ej må gå i verkställighet förr än ett år förflutit från det beslutet antecknades i registret för ekonomiska föreningar.

Angående rätt för ideell förening att i stället vinna registrering såsom ekonomisk förening är stadgadt i lagen om ekonomiska föreningar.

78 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvarige för skadan, en för alla och alla för en.

79 §.

Förening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

80 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

81 §.

Innehålla ideell förenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgad.

2 kap. Om oregistrerade föreningar.

82 §.

Förening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfva fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande.

83 §.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å föreningens vägnar, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

3 kap. Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

84 §.

Därest förening, som äger bestånd, då denna lag träder i kraft, och håller sina stadgar hemliga, vill utan iakttagande af föreskrifterna i denna lag vinna förmåga att såsom ideell förening förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara, göre därom ansökning hos Konungen.

85 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å
1) af främmande kristna eller mosaiska trosbekännare bildade församlingar, som äga rätt till offentlig religionsöfning;

2) nationsföreningar eller med dem likställda föreningar vid rikets universitet eller högskolor eller sammanslutningar af sådana föreningar;

3) föreningar, hvilkas stadgar blifvit af Konungen stadfästade, innan denna lag träder i kraft.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgad.

86 §.

Denna lag skall träda i kraft den — — — — —

Rättigheter och skyldigheter, som uppkommit dessförinnan, bedömas efter äldre lag; dock att rättigheter, som nu sagts, ej må vid domstol eller annan myndighet göras gällande af förening, som ej blifvit registrerad.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som enligt äldre lag berättigats teckna föreningens firma, skola bestämmelserna i 15 och 16 §§ lända till efterrättelse.

Förslag
till
Lag
om ekonomiska föreningar.

I kap. **Om registrerade föreningar.**

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förening med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att
anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna eller
afsätta alster af medlemmarnas verksamhet eller
bereda bostäder åt medlemmarna eller
anskaffa lån åt medlemmarna eller
idka annan ekonomisk verksamhet
må kunna i enlighet med hvad i denna lag sägs vara registrerad
såsom *ekonomisk förening*.

Hvad nu är stadgadt skall ock gälla om förening, som genom idkande af handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, vill vinna annat ändamål än främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen.

2 §.

Ekonomisk förening, som idkar handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, må allenast mot

kontant betalning försälja till andra än medlemmar i föreningen. Hvad sålunda stadgats äge dock ej tillämpning i fråga om förening, som hufvudsakligen afsätter alster af medlemmarnas eller föreningens verksamhet.

3 §.

Registrerad förening äger förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För registrerad förenings förbindelser häfta allenast föreningens tillgångar, förfallna men ej guldna insatser och andra afgifter inräknade; dock stående medlemmarna öppet att därjämte, på sätt i denna lag sägs, åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser.

Om förenings bildande.

4 §.

Förening skall för att kunna vinna registrering såsom ekonomisk förening bestå af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Ej må den omständigheten, att förenings medlemmar, uteslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter, vara hinder mot föreningens registrering.

5 §.

Ansökning om föreningens registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) två af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta exemplar af föreningens stadgar äfvensom, där ej hvad i 70 § är stadgadt äger tillämpning, en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd försäkran, att medlemmarnas antal uppgår till minst fem;

2) på enahanda sätt, som under 1) sägs, till riktigheten styrkt afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna och styrelse utsedd.

6 §.

Föreningens stadgar skola angifva

1) föreningens firma;
 2) föremålet för föreningens verksamhet;
 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
 4) den insats, med hvilken hvarje medlem skall deltaga i föreningen, huru insatserna skola göras, samt huruvida medlem må deltaga i föreningen med högre belopp än enkel insats;

5) där andra afgifter till föreningen skola förekomma, afgifternas belopp eller det högsta belopp, hvartill de må bestämmas;

6) där ej för föreningens förbindelser skola häfta allenast dess tillgångar, det belopp, intill hvilket medlemmarna åtaga sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser;

7) huru stor del af föreningens årsvinst, som minst skall afsättas till reservfond, och, i händelse reservfonden skall vara till beloppet begränsad, till hvilket belopp densamma skall uppgå för att afsättning af årsvinst ej skall behöfva äga rum;

8) huru styrelsen skall sammansättas och grunderna för dess beslutförhet;

9) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

10) huruvida räkenskapsafslutning skall ske för år eller oftare samt tiden därför;

11) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;

12) det sätt, hvarpå kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

7 §.

Ekonomisk förenings firma skall innehålla ordet »förening» samt, där medlemmarna ej åtaga sig personlig ansvarighet, orden »utan personlig ansvarighet» eller förkortning af dessa ord (»u. p. a.» eller dylikt), och, där medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet, orden »med begränsad personlig ansvarighet» eller förkortning af dessa ord (»m. b. p. a.» eller dylikt).

I förenings firma må ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, ej intagas på sådant sätt, att därpå kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag.

Ny firma skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut i laga ordning registrerade, ännu bestående föreningsfirmor.

Angående förbud för förening att i sin firma använda ordet bank är särskildt stadgadt.

Om förteckning öfver föreningsmedlemmarna.

8 §.

Öfver ekonomisk förenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning.

Styrelsen åligger att hålla förteckningen tillgänglig för en hvar, som vill taga kännedom om densamma.

Om föreningsmedlems intagande och afgang.

9 §.

Ekonomisk förening må, där ej annorlunda är i stadgarna föreskrifvet, när som helst antaga nya medlemmar. Ej må någon antagas till medlem annorledes än efter egenhändigt undertecknad ansökning.

På styrelsen ankomme, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, att pröfva ansökan om inträde i föreningen.

10 §.

Medlem äge att, efter egenhändigt underskrifven uppsägning, utträda ur föreningen; dock må i stadgarna föreskrivas, att uppsägning ej får ske förrän efter viss tid, högst två år, från inträdet i föreningen.

11 §.

Medlem må, där han genom laga kraft ägande dom förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller blifvit ställd under framtiden för brott, som kan medföra sådan påföljd, så ock eljest på grund, som kan vara bestämd i stadgarna, uteslutas ur föreningen.

12 §.

Afidnen medlems make eller arfvinge vare ej berättigad att i den afidnes ställe inträda såsom medlem i föreningen, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna.

13 §.

Afgång ur föreningen skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad eller efter den i stadgarna bestämda längre tid, högst sex månader, sedan medlemmen uppsagt sig till utträde, uteslutits eller afidit, eller annan omständighet, som föranledt afgangen, inträffat.

Medlem, som blifvit, efter ty i 11 § sägs, ur föreningen utesluten, vare genast förlustig rättigheten att deltaga i öfverläggningar och beslut om föreningens angelägenheter.

14 §.

Då medlem afgått, äge han eller hans rättsinnehafvare utfå ej mindre, sex månader från afgangen, den inbetalda insatsen, i den mån föreningens behållna tillgångar, enligt den vid tiden för afgangen uppgjorda räkenskapsafslutning, därtill förslå utan anlitande af reservfond eller förnärmande af öfriga medlemmars lika rätt, än ock, i samma ordning som öfriga medlemmarna, hvad på den afgångne belöper af beslutad vinstutdelning. Träder föreningen i likvidation inom sex

månader från det medlem afgått, eller varder inom samma tid konkursansökning af föreningen till rätten eller domaren ingifven eller i anledning af borgenärs ansökning om konkurs offentlig stämning utfärdad, skall den afgångnes rätt att utfå insats bedömas efter de i 63 och 64 §§ om skifte af förenings tillgångar gifna föreskrifter.

Innehålla föreningens stadgar inskränkning i afgående medlems rätt, hvarom nu är sagdt, lände den till efterrättelse.

15 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom ett år från det medlem afgick, vare den afgångne pliktig, såvidt föreningens borgenärs rätt rörer, att återbära hvad han utfått af sin insats.

16 §.

Har någon genom annat fång än arf eller giftorätt förvärfvat medlems andel i föreningen, och vill han ej inträda i föreningen, eller vägras honom inträde, då han begär sådant, äge samma rätt till uppsägning som medlem; och gälle, där uppsägning sker, om hans rätt att utfå insats och vinst, så ock om hans skyldighet att i visst fall återbära insatsen hvad i 14 och 15 §§ finnes stadgadt angående afgången medlem.

Om vinstutdelning.

17 §.

Ej må utdelning af ekonomisk förenings vinst göras i vidsträcktare mån, än att återstående tillgångarna, enligt föreningens behörigen granskade räkenskaper, öfverskjuta skulderna med minst det belopp, som motsvarar insatserna, i den mån de redan inbetalts eller äro till betalning förfallna, jämte reservfond. Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid med hvad sålunda stadgats eller med bestämelse i föreningens stadgar, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldige att återbära densamma; och ansvare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

18 §.

Öfver föreningens vinstmedel eller öfriga tillgångar må förenings-sammanträde ej förfoga för ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande; föreningssammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång; som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydenhet.

Om styrelse och firmateckning.

19 §.

För ekonomisk förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Styrelsen äge i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt förvalta föreningens angelägenheter.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att en eller flere ledamöter af styrelsen skola på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; dock må, där bolag eller annan samfällighet är medlem i föreningen, ledamot af den samfällighets styrelse eller, om sådan styrelse ej finnes, delägare i samfälligheten vara ledamot af föreningens styrelse.

Ledamot af styrelsen skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Styrelseledamot må ej utses för längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår å föreningssammanträde vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot. Utan hinder af hvad nu stadgats må dock, där föreningens stadgar sådant medgifva, med valet kunna anstå till nästa ordinarie föreningssammanträde, såframt styrelsen är beslutför med kvarstående ledamöter.

20 §.

Styrelsen, så ock den eller de särskilda styrelseledamöter, som bemyndigats teckna föreningens firma, äge att själfva eller genom ombud

ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller viss styrelseledamot, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

21 §.

I förhållande till föreningen vare styrelsen och de styrelseledamöter, som, efter ty i 20 § är sagdt, äga företräda föreningen, pliktiga att i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som i stadgarna eller af förenings-sammanträde eller, såvidt rörer styrelseledamot, af styrelsen meddelas.

Styrelsen eller styrelseledamot må dock ej efterkomma förenings-sammanträdes föreskrift, där den finnes strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

22 §.

Bemyndigande för styrelseledamot att teckna föreningens firma må, där ej annat blifvit bestämdt i stadgarna eller af förenings-sammanträde, meddelas af styrelsen.

Ej må sådant bemyndigande meddelas af förenings-sammanträde, med mindre stadgarna innehålla bestämmelse i sådant afseende.

23 §.

Är enligt stadgarna styrelsen beslutför, utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, må likväl ärende, som ankommer på styrelsen, ej företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling.

24 §.

Såsom styrelsens beslut gälle, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, den mening, om hvilken vid sammanträde de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

25 §.

I stadgarna må bestämmas, att styrelsen äger bemyndiga annan än styrelseledamot att teckna föreningens firma; och äge jämväl föreningssammanträde tillåta styrelsen att meddela sådant bemyndigande. I fråga om den, som sålunda erhållit rätt att teckna föreningens firma, skall tillämpas hvad som enligt 20 och 21 §§ gäller beträffande styrelseledamot, som äger teckna firman.

26 §.

Vid meddelande af rätt till firmateckning må kunna föreskrifvas, att denna rätt får utöfvas endast af flere gemensamt.

27 §.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering. Vid anmälan om ändring i styrelsens sammansättning skall fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker ändringen.

28 §.

Den, som äger företräda föreningen, må ej ikläda föreningen förpliktelser eller eljest förfoga öfver dess tillgångar i vidare mån än sådant enligt 18 § är för föreningssammanträde medgifvet. Hvad sålunda är stadgadt må dock ej åberopas mot tredje man, med mindre han insett eller bort inse, att stadgandet ägt tillämpning.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må den, som äger företräda föreningen, ej föryttra föreningens fasta egendom, med mindre sådan föryttring enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet.

29 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för ekonomisk förening, bör undertecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Samma lag vare, där i handling, som utfärdats för ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, föreningen betecknats på ett sätt, som utmärker, att personlig ansvarighet förekommer.

30 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot, så ock för den, som eljest, ensam eller gemensamt med annan, berättigats teckna föreningens firma, att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, kalle styrelsen föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

31 §.

Minst en månad före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

32 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 95 §.

33 §.

Hvad i denna lag finnes stadgad om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

34 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att en eller flere revisorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i granskningen.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor utses, må ej utgå före nästa ordinarie föreningssammanträde och ej omfatta längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår å föreningssammanträde vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

35 §.

Hos Konungens befallningshafvande i länet må påkallas utseende af en revisor att med öfriga revisorer deltaga i den åliggande granskning af styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper eller i granskning af vissa räkenskaper. Förslag härom skall väckas å föreningssammanträde. Har förslaget å föreningssammanträde antagits eller ock biträdts af minst en femtedel af samtliga föreningsmedlemmarna, åligger det styrelsen att inom en vecka hos Konungens befallningshafvande göra framställning om utseende af revisor. Under-

låter styrelsen det, stånde hvarje föreningsmedlem fritt att göra dylik framställning.

Hvad i 34 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten är stadgadt gälle ock om revisor, som utses af Konungens befallningshafvande; och vare sådan revisor berättigad att af föreningen erhålla skäligt arfvode.

36 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola å föreningssammanträde framlägga en af dem underskrifven berättelse öfver granskningen och därvid foga styrelsens förvaltningsberättelse.

Angående revisorers befogenhet att påkalla sammankallande af extra föreningssammanträde stadgas i 40 §.

37 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

38 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för

annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej i kallelsen till sammanträdet blifvit angifvet, ej till afgörande företagas, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast två veckor efter sammanträdet skall protokollet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna.

39 §.

Jämte hvad i 38, 46 och 47 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å föreningssammanträde gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem är berättigad att öfverlåta sin rösträtt å annan medlem;

att ingen må på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

40 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af före-

skrifven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdes utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

41 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 40 § 3 mom. är sagdt, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

42 §.

Å det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse framlägges, skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

43 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid revisorernas berättelse omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

44 §.

Talan mot revisorer enligt 37 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

45 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna anställa sådan talan, som omförmåles i 37 §.

Talan, hvarom ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af förenings stadgar och vissa andra fall, då särskild röstpluralitet å föreningssammanträde erfordras.

46 §.

Beslut, hvarigenom personlig ansvarighet för ekonomisk förenings förbindelser införes eller skärpes, vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom.

Beslut afseende ändring af stadgarna i fråga om medlems rättighet att utträda ur föreningen eller sådan ändring af stadgarna, att afgående medlems rätt, hvarom i 14 § är sagdt, inskränkes, vare, där ändringen skall afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar i föreningen, ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande förenings-sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af samtliga röstande. Ej heller äge beslut om sådan ändring af stadgarna, att medlems rätt till årsvinst eller till föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning inskränkes, giltighet, med mindre beslutet fattats i enlighet med hvad nu är sagdt.

Beslut om annan ändring af stadgarna vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgifvande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgifvande ändras.

47 §.

I fråga om giltighet af beslut om föreningens trädande i likvidation i andra fall än i 52 § sägs vare lag, som i 46 § 3 och 4 mom. förmäles.

48 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af stadgarna, att medlemmarnas förpliktelse att erlägga afgifter till föreningen ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och uppsäger sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet fattades eller, där enligt stadgarna medlem vid utgången af sagda tid ännu icke äger uppsäga sig till utträde, vidtager sådan åtgärd, så snart han är därtill berättigad.

Beslut, som innefattar nedsättning af insatsernas belopp eller lindring af den medlemmarna enligt stadgarna åliggande skyldighet att i föreningen göra insats eller inskränkning i den personliga ansvarighet för föreningens förbindelser de enligt stadgarna åtagit sig, må ej gå i verkställighet förr än ett år förflutit från det beslutet registrerades.

Om klander af beslut å föreningsammansammanträde.

49 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att beslut, som fattats å föreningsammansammanträde, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan öfver beslutet förlorat.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag, som i 30 § 2 mom. sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda sammansammanträdet inom ofvan i denna paragraf stadgad tid blifvit utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet, att det bör registreras, under rättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom beslut å föreningsammansammanträde upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de föreningsmedlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

50 §.

Finnes ekonomisk förenings verksamhet vara lagstridig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

Hvad sålunda är föreskrifvet gälle ej i det fall, att föreningens verksamhet finnes strida mot bestämmelserna i 2 §.

51 §.

Saknar ekonomisk förening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att prövas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flere sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flere likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

52 §.

Ekonomisk förening skall ock träda i likvidation,

1) då antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem och tillräckligt antal medlemmar ej inträddt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

53 §.

Har i enlighet med 47 § beslutats, att föreningen skall träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 52 § sägs, likvidation verkställas, varde å föreningssammanträde en eller flere likvidatorer valda att verkställa likvidationen.

I stadgarna må kunna bestämmas, att en eller flere likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i likvidationen.

54 §.

Utser föreningen ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 52 § under 1) påkallar likvidation, svare

de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

55 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 52 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till registret, enligt hvad nedan sägs, anmaldt, att föreningen trädt i likvidation, förklare rätten, på ansökan af föreningsmedlem eller styrelseledamot och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flere likvidatorer vid äfventyr, att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

56 §.

Finnes ekonomisk förening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende därpå, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansöknings om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 51 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

57 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår å föreningsammansatrade vald likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om val af ny likvidator.

58 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

Vid anmälan, att likvidator eller suppleant utsetts, skall fogas styrkt afskrift af protokoll eller annan handling, som bestyrker anmälan riktighet.

59 §.

Då likvidatorer utsetts, göre styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas af likvidatorerna, så snart ske kan, å föreningssammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 42, 43 och 45 §§ finnes stadgadt motsvarande tillämpning.

60 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

I den mån sådant erfordras för likvidationens verkställande och så snart det utan uppenbar skada kan ske, skall föreningens egendom förvandlas i penningar.

61 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet be- myndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 50 §, må

ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af den försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 21 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 50 §.

62 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 29 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af handling, som å föreningens vägnar utfärdas, äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt, som ofvan i 1 mom. sägs, och framgår ej af handlingens innehåll såväl, att den utfärdats å föreningens vägnar, som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Hvad i 29 § 2 mom. 2 punkten är stadgadt skall gälla jämväl i afseende å handling, som, efter det ekonomisk förening utan personlig ansvarighet trädt i likvidation, å dess vägnar utfärdas.

63 §.

Sedan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan medlemmarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut må vara berättigad att öfvertaga tillgångarna. Är någon del af gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och med återstoden så förfaras, som nyss sagts.

Ej må annorledes än nu är sagdt skifte äga rum eller föreningens tillgångar öfverlämnas till den därtill berättigade. Sker det eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som något uppburit, skyldig att återbära hvad han bekommit.

64 §.

Där föreningens behållna tillgångar enligt stadgarnas bestämmelse kunna fördelas bland dem, som vid föreningens trädande i likvidation voro medlemmar af föreningen, äge medlemmarna återbekomma en hvar sin insats eller, om tillgångarna ej därtill förslå, hvad på insatsen belöper. Uppstår öfverskott, skall det fördelas efter hufvudtalet, där ej annan grund finnes bestämd i stadgarna, eller öfverskottet enligt stadgarna skall användas för annat ändamål.

65 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

66 §.

Åtnöjes föreningsmedlem ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

67 §.

Då likvidatorerna å föreningssammanträde framlagt redovisning för sin förvaltning, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering.

Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämmingens utfärdande.

68 §.

Afträdes ekonomisk förenings egendom till konkurs, skall under rättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 51 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

69 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger dem, som under konkursen sist företrädt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation.

Bestämmelser afseende allenast ekonomiska föreningar med personligen ansvariga medlemmar.

70 §.

Är i ekonomisk förenings stadgar bestämdt, att medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, skola stadgarna, då de för registrering ingifvas, vara försedda med samtliga medlemmarnas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

71 §.

Ansökning om inträde i föreningen eller uppsägning till afgang därur skall göras i två exemplar; skolande inträdesansökning innehålla uttryckligt förklarande, att sökanden för föreningens förbindelser åtager sig den personliga ansvarighet, som är bestämd i stadgarna.

Ej må i stadgarna meddelas sådan föreskrift, hvarom i 10 § förmäles.

72 §.

Om medlems inträde i föreningen eller afgang därur skall styrelsen ofördröjligen göra anmälan för registrering.

Vid anmälan om inträde eller om afgang på grund af uppsägning skola fogas bägge exemplaren af den om inträdet eller afgången

gjorda framställning; det ena exemplaret skall, försedt med bevis om registreringen, återställas till styrelsen. Vid anmälan om inträde skall ock fogas styrkt afskrift af protokoll rörande beslut, hvarigenom inträdesansökning bifallits.

Är afgangen föranledd af medlems död eller af hans uteslutande ur föreningen, efter ty i 11 § sägs, skall anmälan vara åtföljd, i förra fallet, af vederbörlig dödsattest och, i det senare, af styrkt afskrift af protokoll rörande det beslut, som fattats angående medlemmens uteslutande. Skedde afgangen på grund af annat förhållande, skall vid anmälan fogas handling, hvarigenom förhållandet styrkes.

Anmälan, hvarom nu är sagdt, må kunna göras af inträdande eller afgående medlem eller hans rättsinnehafvare.

73 §.

Inom utgången af januari månad hvarje år skall styrelsen till registreringsmyndigheten ingifva med styrelseledamöternas egenhändiga namnunderskrifter styrkt, i bokstafs följd ordnad förteckning å dem, som vid årets början voro medlemmar af föreningen.

74 §.

Inträdande medlem svare för alla förbindelser, hvori föreningen vid tiden för inträdet häftar.

Afgår medlem, svare han ej för föreningens därefter uppkommande förbindelser, där den, med hvilken afhandlats, ägde vetskap om afgangen.

75 §.

Medlems ansvarighet må göras gällande endast i den mån vid konkurs föreningens tillgångar ej förslå till gäldande af dess skulder samt allenast i den ordning, som i 76 och 77 §§ sägs.

Afgangen medlem vare från sin ansvarighet fri, där ej föreningens tillgångar afträdas till konkurs, som börjar inom ett år från det anmälan om afgangen, efter verkställd registrering, kungjordes i ortstidningen.

76 §.

Å det sammanträde i föreningens konkurs, då förslag till sista utdelningen af föreningens tillgångar framlägges, skall, där brist för borgenärerna uppstår, af konkursförvaltningen jämväl framläggas för-

slag till uttaxering å föreningsmedlemmarna, så långt deras ansvarighet räcker, af det för bristens täckande erforderliga belopp, ökad med högst en fjärdedel.

Öfver detta förslag, som skall genom konkursförvaltningens försorg hållas tillgängligt, må klandertalan föras i samma ordning, som angående klander af utdelningsförslag finnes stadgad i konkurslagen. Sådan talan må anställas jämväl af föreningsmedlem.

77 §.

Sedan förslaget till uttaxering vunnit laga kraft eller blifvit af första domstolen i konkurssaken pröfvadt, åligger det sysslomännen i konkursen att ofördröjligen i den ordning, som finnes stadgad för kungörande af meddelanden åt föreningens medlemmar, infordra uttaxerade belopp.

Infordradt belopp, som ej erlægges å utsatt tid, skall utsökas af sysslomännen; och vare vid utsökningen förslaget till uttaxering lika gällande som domstols laga kraft ägande dom.

Finnes vid utmätning föreningsmedlem sakna genast utmätningssak tillgång till utsökta beloppets fulla gäldande, eller varder föreningsmedlems egendom afträdd till konkurs, må, i förra fallet, hvad som brister, och, i senare fallet, hvad å medlemmen belöper uttagas hos öfriga medlemmar, så långt deras ansvarighet räcker. I ty fall skola de vid första uttaxeringsförslaget stadgade grunder lända till efterrättelse.

Är ej förslaget till uttaxering af alla borgenärerna och föreningsmedlemmarna gilladt, må utdelning ej ske, innan tid för klanders anställande är försutten. Har förslaget öfverklagats, må ej belopp, som klandret afser, annorledes än mot borgen utdelas, förrän slutlig dom öfver klandret fallit.

Om registrering.

78 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registren eljest är eller varder föreskrifvet.

79 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflämnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då ekonomisk förenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt en hvar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blifvit utsedd, eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

80 §.

Är ej, då anmälan efter 72 § 4 mom. göres, anmälda förhållandet så styrkt, som för hvarje fall finnes föreskrifvet, meddele Konungens befallningshafvande styrelsens ledamöter föreläggande, vid vite, att afgifva förklaring, så ock, när omständigheterna därtill föranleda, att insända de handlingar, som för ärendets pröfning må vara erforderliga.

Har eljest den anmälande icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas föreningens stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning, eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag, eller åsyfta lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Samma lag vare, där beslut om sådan ändring af stadgarna, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, för registrering anmäles och Konungens befallningshafvande i det senare länet på förfrågan meddelar, att föreningens firma jämlikt stadgandet i 7 § 3 mom. utgör hinder för föreningens upptagande i detta läns föreningsregister.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

81 §.

Har registrering af ekonomisk förening vägrats på den grund, att det i stadgarna angifna föremålet för föreningens verksamhet är lagstridigt eller uppenbart osedligt, äge sökanden, där han är missnöjd med beslutet, att å landet senast vid det lagtima ting, som infaller näst efter sextio dagar från beslutets dag, och i stad inom sextio dagar från samma dag genom ansökning hos rätten i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna skall hafva sitt säte, påkalla pröfning, huruvida hinder, som nu är sagdt, möter mot föreningens registrering. Sådan ansökning skall af rätten eller domaren delgifvas Konungens befallningshafvande, som förordnar ombud att i målet föra det allmännas talan. Finner rätten hinder, som ofvan sägs, ej möta mot föreningens registrering, skall, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, Konungens befallningshafvande, om i öfrigt hinder ej möter, på anmälan af föreningens styrelse bevilja registrering.

Är sökanden missnöjd med annat Konungens befallningshafvandes beslut, hvarigenom registrering vägrats, äge sökanden att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

82 §.

Beviljas ekonomisk förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa:

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) tiden för räkenskapsafslutning;
- 6) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
- 7) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;
- 8) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

Dessutom skall, om föreningens medlemmar åtagit sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, i registret införas uppgift å det belopp, intill hvilket medlemmarna åtagit sig sådan ansvarighet, äfvensom förteckning å medlemmarna.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

83 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring i förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring i förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

Beslutar förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur registret och, för föreningens registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

84 §.

Hvad i registret införes med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom förmäles i 68 §, skall genom Konungens befallningshafvandes försorg ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarna som ock i den stads tidning, där Konungens befallningshafvande har sitt säte, eller, om flera tidningar där utgifvas, i den af dessa, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

En samling för hela riket af hvad sålunda i allmänna tidningarna kungjorts skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

I den mån nyssnämnda samling tryckes skall den öfversändas till hvarje domstol, Konungens befallningshafvande och öfverexekutor.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar äfvensom ingifna medlemsförteckningar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

85 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande, de i 84 § stadgade kungörelser, afgifterna för registreringen och för dess kungörande samt tid och sätt för utgifvande af den i nämnda paragraf omnämnda samling och dess öfversändande till vissa myndigheter meddelas af Konungen.

86 §.

Företer förenings registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister eller aktiebolagsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

87 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret. Underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 84 § sägs.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

88 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i registret och kungjordt i ortstidningen, skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, där ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva antecknadt i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva ägt vetskap därom.

89 §.

Företer den, som inför domstol, Konungens befallningshafvande eller öfverexekutor företräder ekonomisk förening, bevis utvisande, att han den dag, beviset utfärdades, enligt registret var behörig att företräda föreningen, och är det bevis ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 84 § omförmälda tryckta samling inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Hvad i sådant afseende nyssnämnda samling i den mån den kommit myndigheten tillhanda utvisar, skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

90 §.

Öfverensstämmar ej förteckning, hvarom förmäles i 73 §, med inkomna anmälningar om inträde i ekonomisk förening eller afgang därur, förelägge Konungens befallningshafvande styrelsens ledamöter vid vite att afgifva förklaring och insända de handlingar, som för åstadkommande af rättelse kunna vara erforderliga.

Straffbestämmelser.

91 §.

Med böter från och med tjugofem till och med ett tusen kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningssammanträde, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, som uppsåtligen i strid med bestämmelserna i 17 § 1 punkten låter verkställa utbetalning af föreningens tillgångar;

4) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

5) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada däraf kunnat följa, yppar något af hvad vid granskningen af styrelsens förvaltning eller föreningens räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande af hans uppdrag.

Ej må straff, som ofvan är stadgadt, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

92 §.

Åsidosättes föreskrift, som i 8 §, 27 §, 36 § 1 mom., 38 § 4 mom., 48 § 1 mom., 69 § 1 mom., 72 § 1 mom. eller 73 § är meddelad, straffes den försumlige med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Samma lag vare

om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 58 §, 59 § 2 mom. eller 67 § åligger.

Förseelse mot 36 § 1 mom., 38 § 4 mom. eller 59 § 2 mom. må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däri.

93 §.

Böter och viten, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böters eller vitens fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

94 §.

Förening, som enligt lagen om ideella föreningar må registreras såsom ideell förening, stände öppet att i stället varda i enlighet med denna lag registrerad såsom ekonomisk förening.

Har förening registrerats såsom ideell förening, utgöre den omständigheten ej hinder för föreningen att, såframt härför erforderlig ändring af stadgarna vidtages, i stället i enlighet med denna lag vinna registrering såsom ekonomisk förening.

Angående rätt för ekonomisk förening att i stället vinna registrering såsom ideell förening är stadgadt i lagen om ideella föreningar.

95 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvarige för skadan, en för alla och alla för en.

Har förening i strid med stadgandet i 2 § försålt annorledes än mot kontant betalning, vare den, som förestått rörelsen, ansvarig för all skada, som uppkommer af den sålunda skedda försäljningen. Talan om sådant skadestånd må, där föreningens egendom afträds till konkurs, af konkursboet anställas utan hinder däraf, att föreningen frikallat den, som förestått rörelsen, från skadeståndsskyldighet.

96 §.

Förening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

97 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

98 §.

Innehålla ekonomisk förenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

2 kap. Om oregistrerade föreningar.

99 §.

Förening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfva fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande.

100 §.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å föreningens vägnar, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

3 kap. Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

101 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å

- 1) sparbanker;
- 2) sjukkassor, understödsföreningar eller andra försäkringsföreningar;
- 3) föreningar för anskaffande af lån mot säkerhet af inteckning i fast egendom, å hvilka gällande bestämmelser om hypoteksföreningar äga tillämpning.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

102 §.

Genom denna lag upphäfves lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

103 §.

Denna lag skall träda i kraft den — — — — —

Rättigheter och skyldigheter, som uppkommit dessförinnan, bedömas efter äldre lag; dock att rättigheter, som nu sagts, ej må vid domstol eller annan myndighet göras gällande af förening, som ej blifvit registrerad.

Har förening, som afses i 1 § af lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895, antagit stadgar och utsett styrelse, innan denna lag träd i kraft, må föreningen registreras enligt bestämmelserna i sagda lag. Har förening blifvit i enlighet med sistnämnda lags bestämmelser upplöst, skola i fråga om likvidationen gälla bestämmelserna i samma lag, men i öfrigt skall denna lag äga tillämpning jämväl å föreningar, som i denna lags 1 § afses och äga bestånd, då lagen träder i kraft.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant som enligt äldre lag berättigats teckna föreningens firma, skola bestämmelserna i 20 och 21 §§ lända till efterrättelse; och skall förty inskränkning i befogenheten för den, som äger teckna föreningens firma, att företräda föreningen, ändå att inskränkningen enligt äldre lag registrerats och kungjorts, icke därigenom anses hafva kommit till tredje mans kännedom.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 25 november 1910.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve TAUBE,
Statsråden: PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 MALM,
 LINDSTRÖM,
 NYLANDER,
 VON' KRUSENSTIERNA.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anförde:

»Den 18 sistlidne juni beslöt Eders Kungl. Maj:t på min hemställen att anbefalla öfverståthållareämbetet och Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande i hvarje län att öfver hvardera af särskilda inom justitiedepartementet utarbetade, då anmälda förslag till lag om ideella föreningar och till lag om ekonomiska föreningar afgifva underdånigt utlåtande, sedan dessförinnan tillfälle skyndsammast blifvit beredt för-
eningar af den beskaffenhet, som i förslaget afses, att yttra sig öfver

detsamma, och att därjämte, i den mån ske kunde, meddela uppgift om antalet dylika föreningar inom myndighetens område samt deras medlemsantal och hufvudsakliga ändamål, äfvensom från föreningar, hvilkas stadgar funnes i tryck tillgängliga, infordra exemplar af samma stadgar för att utlåtandet biläggas.

Dessa utlåtanden hafva nu inkommit, åtföljda af yttranden från föreningar och andra intresserade äfvensom af tryckta stadgar för ett stort antal föreningar; och tillåter jag mig nu att för Eders Kungl. Maj:t anmäla dessa utlåtanden med därvid fogade handlingar.

Jag torde därvid lämpligen böra först upptaga till behandling frågan om lagstiftning för

ideella föreningar.

De inkomna yttrandena med därvid fogade exemplar af olika ideella föreningars stadgar lämna ett ganska godt material för bedömande af dessa föreningars skiftande ändamål och de olika normer, efter hvilka de ansett sin verksamhet böra inrättas. I fråga om föreningslifvets omfattning och utbredning är äfven samma material upplysande, ehuru väl antagligt synes vara, att åtskilliga föreningar och antalet medlemmar i dem icke återfinnas i de inkomna uppgifterna. Dessa uppgifter utvisa ett antal föreningar af 9,702 med 1,130,654 medlemmar. Grupperade efter ändamålet för deras verksamhet finnas föreningar, hvarom uppgifterna lämna upplysning, med religiöst syfte till ett antal af 2,245 med 182,828 medlemmar; för främjande af nykterhet till ett antal af 3,236 med 252,379 medlemmar; för välgörenhet till ett antal af 303 med 60,121 medlemmar; med politiskt syfte till ett antal af 641 med 109,228 medlemmar; fabriks- och handtverksföreningar till ett antal af 379 med 53,681 medlemmar; fackföreningar till ett antal af 531 med 57,023 medlemmar; föreningar för idrott och skytteverksamhet till ett antal af 1,431 med 117,312 medlemmar o. s. v. Flere af de sålunda angifna siffrorna äro emellertid utan tvifvel för låga. De inkomna uppgifterna äro föremål för bearbetning, som ännu icke slutförts, och torde jag framdeles få för Eders Kungl. Maj:t anmäla det resultat, som däraf kan framgå. Så mycket kan emellertid redan nu sägas, att de om ideella föreningar föreslagna lagbestämmelser, hvilka jag nu har att för Eders Kungl. Maj:t anmäla, jämförda med gällande stadgar för ett stort antal af de viktigaste föreningarna, ingalunda kunna — såsom från vissa håll befarats — anses lägga något obehörigt tvång på föreningslifvet eller hindra föreningarnas rörelsefrihet inom rättmätiga gränser.

De ideella föreningar, som begagnat sig af det dem lämnade tillfälle att inkomma med erinringar rörande den tilltänkta lagstiftningen, äro i förhållande till hela antalet bestående sådana föreningar blott ett fåtal. I allt äro yttranden inkomna från 199 ideella föreningar — men då yttranden afgifvits af de stora hufvudorganisationerna och centralföreningarna, och bakom dem alltså torde få anses stå ett stort antal föreningsmedlemmar, lärer hvad som anförts böra tillmätas ganska stor betydelse.

I ett afsevärdt antal af de afgifna yttrandena uttalas den mening, att lagstiftning för de ideella föreningarna öfver hufvud taget icke skulle vara behöflig. Särskildt kraftigt framföres denna uppfattning af 57 fackföreningar, anslutna till den socialdemokratiska organisationen. Men äfven åtskilliga andra föreningar såsom exempelvis 9 med religiöst syfte och 11 nykterhetsföreningar intaga samma afböjande ståndpunkt.

Denna syn på tingen framfördes redan vid sistlidet års riksdag i en motion inom Andra kammaren af herrar Blomberg m. fl. och har således redan varit under debatt i Riksdagen. Där vann den då icke någon större tillslutning. Såsom jag förut till statsrådsprotokollet af den 18 sistlidne juni anført, torde i stället af ärendets behandling i Riksdagen framgå, att Riksdagen varit med Eders Kungl. Maj:t ense om angelägenheten af att lagstiftning äfven för de ideella föreningarna snarast möjligt kommer till stånd. Men då behovet af dylik lagstiftning dock alltjämt ifrågasattes, torde det icke vara ur vägen att här med några ord beröra de skäl, som synas mig vara i detta hänseende afgörande.

Såsom utgångspunkt för deras uppfattning, som hålla före, att lagstiftning å ifrågavarande område är obehöflig, kan angifvas ett uttalande till högsta domstolens protokoll för den 28 november 1907 vid granskning af ett till högsta domstolen remitteradt förslag till lag om registrerade föreningar för annan än ekonomisk verksamhet. En af högsta domstolens ledamöter anförde då (K. Prop. n:r 83, 1910, sid. 69), att likasom man under tiden närmast före tillkomsten af 1895 års lag om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet — utan tvifvel med fullt fog — ansett sig berättigad att, såframt en ideell förening antagit stadgar af en viss fullständighet, tillerkänna föreningen rättspersonlighet, det vill säga förmåga att förvärfva rättigheter och ikläda sig förpliktelser äfvensom kära och svara inför domstol, så måste en sådan förening äfven sedermera under nyss angifna förutsättning betraktas såsom ett rättssubjekt. Den tvekan härom, som stundom yppats, syntes nämnda ledamot alldeles ogrundad och, såvidt han hade sig bekant, föreläge ej heller något domslut, där möjligheten af en ideell förenings rättspersonlighet blifvit förnekad af den högsta lagskipande

myndigheten. Detta uttalande biträdades af högsta domstolens öfriga i lagförslagets granskning deltagande ledamöter.

Då nu — menar man — de ideella föreningarnas rättskapacitet måste anses fastslagen genom berörda auktoritativa uttalande, och praxis äfven visat sig villig att följa den sålunda gifna anvisningen, samt hvad af normer, som de ideella föreningarna behöfva för sin verksamhet, kunna gifvas i deras stadgar, så föreligger för de ideella föreningarna ej vidare något behof af lagstiftning.

Häremot är emellertid till en början att erinra, att det — såsom inom lagrådet uttalats (K. Prop. n:r 83, 1910, sid. 157) — otvifvelaktigt är ett samhällsintresse, att sådana föreningar, som skola i större omfattning träda i rättsförhållanden till utomstående, inrättas och verka i enlighet med vissa af lagstiftningen uppställda hufvudprinciper. Sådant tryggas genom registreringen, som ju afser icke blott att åstadkomma en tillförlitlig öfersikt öfver de fullmyndiga föreningarna utan äfven en garanti för att deras stadgar innehålla vissa såsom väsentliga ansedda bestämmelser. Principen är genomförd ifråga om andra sammanslutningar — bolag, ekonomiska föreningar, sjukkassor m. fl. — och det lär ej kunna angifvas något skäl, hvarför de ideella föreningarna, om de vilja uppträda som bärare af rättigheter och skyldigheter och inlåta sig i rättshandel med utomstående, skulle i dessa hänseenden gifvas en särställning.

Ur synpunkten af dessa föreningars eget intresse synes det jämväl vara önskvärdt, att en utväg anvisas, hvarigenom de kunna vinna en obestriddig och lätt kontrollerbar rättskapacitet. Ty det är att märka, att högsta domstolens ofvan berörda uttalande icke innefattar, att en ideell förening ovillkorligt och under alla förhållanden är att anse som rättssubjekt. Därför erfordras ju, att föreningen antagit stadgar af en viss fullständighet. Vill den träda i förbindelse med utomstående, måste den äfven hafva en behörig styrelse. Huruvida dessa förutsättningar föreligga, måste nu blifva föremål för pröfning i hvarje särskildt fall, och det synes mig otvifvelaktigt, att tredje man, med hvilken föreningen kan vilja inlåta sig i rättshandel, ofta måste ställa sig tveksam inför krafvet på att han själf skall verkställa sådan pröfning med risk att stå rättslös mot föreningen, om han därvid begår ett misstag. Särskildt beträffande fastighetsväsendet kan stadga och säkerhet icke vinnas, med mindre som oeftergiftigt kraf uppställes, att den, som förvärfvar, afyttrar eller med inteckning belastar fastighet, äger oomtvistlig rättskapacitet. Att dock äfven vid annan rättshandel en osäkerhet i nämnda hänseende kan innebära kännbar olägenhet, torde framgå af ett uttalande af en

Konungens befallningshafvande, däri bland annat meddelas, att bankerna i orten i allmänhet icke såsom låntagare godtaga föreningar, hvilka ej blifvit registrerade, utan att medlemmarna i vederbörande föreningsstyrelse få ikläda sig personlig ansvarighet för lånen. Det är helt visst så, som vid sistlidne Riksdag under debatten i Andra kammaren uttalades af en talare, hvilken motsatte sig det då framlagda förslaget men likvisst fann lagstiftning på ifrågavarande område behöflig, att det ingalunda är detsamma, att föreningarna, såsom nu är förhållandet, få lefva på en rättspraxis, om hvilken man icke vet, huruvida den kan stå sig, som att hafva en i lag tillförsäkrad rättskapacitet.

Behof af lagstiftning om ideella föreningar föreligger emellertid äfven ur annan synpunkt. Vid den lagstiftning, som under senare år genomförts beträffande olika slag af associationer, har ett klart uttaladt syfte varit att skydda den enskilde delägaren mot obehöriga öfvergrepp, att säkerställa minoriteten mot majoritetsförtryck. I fråga om de ideella föreningarna finnes för närvarande härutinnan intet lagfäst; deras stadgar skola alltså vara bestämmande. Äfven om i åtskilliga af dessa intagits en del bestämmelser, som åsyfta att trygga minoritetens rätt, finnas dock andra, hvilka icke lägga hinder i vägen för en tillfällig majoritet att utan vidare omlägga föreningens syfte och verksamhet eller att använda föreningens tillgångar till ändamål, som äro för dess syfte helt främmande, eller att ändra den enskilde föreningsmedlemmens rättigheter och skyldigheter gent emot föreningen eller att på annat lika ingripande sätt omkasta stadgarna. Det skulle till och med kunna inträffa, att den med dylika omstörtningar missnöjde föreningsmedlemmen funne sig vara genom en stadgebestämmelse betagen rätten att utträda ur föreningen. Med allt erkännande af det önskvärda i att största möjliga rörelsefrihet lämnas de ideella föreningarna ifråga om deras inre förhållanden, måste dock sägas, att det gifves vissa gränser, utöfver hvilka majoritetens bestämmanderätt äfven inom dessa föreningar icke kan sträckas, utan att andra berättigade intressen trädas för nära, och dessa gränser kunna endast genom lag uppdragas.

Det inom justitiedepartementet utarbetade förslaget till lag om ideella föreningar, öfver hvilket myndigheter och intresserade lämnats tillfälle att yttra sig, utgör, som jag förut antydt, en utbrytning ur det vid sistlidne Riksdag framlagda förslaget till lag om föreningar af de delar, som angå de ideella föreningarna. Emot detsamma har i åtskilliga yttranden anmärkts, att det vore alltför omständligt, detaljeradt och svårt att komma till rätta med för dem, hvilka i främsta rummet hade att inrätta sig efter detsamma. Det har ansetts alltför tyngande och

obekvämt för föreningslifvet. Det skulle — för att citera Stockholms arbetarekommuns yttrande — intvinga det skiftande ideella föreningslifvet i en och samma orörliga tvångströja; hindra och trakassera föreningsverksamheten samt införa omgång, kostnader och en afskräckande tungroddhet i föreningslifvet; det vore för den samhällseliga utvecklingen i grunden skadligt.

Jag anser mig kunna beteckna dessa och liknande uttalanden såsom icke befogade. Jag inser emellertid fullväl, att på en lag af förevarande art böra ställas stora anspråk på enkelhet och lättfattlighet, och att den såväl formellt som reellt icke bör på föreningarna och deras ledare ställa andra kraf än som oundgängligen erfordras för att tillgodose de andra berättigade intressen, om hvilka jag förut lämnat en antydning.

Ur denna synpunkt har jag underkastat det remitterade förslaget en genomgående ytterligare revision och därvid trott mig kunna däri vidtaga ändringar och förenklingar, hvilka torde i viktiga punkter tillmötesgå framkomna önskemål. Dock har jag icke bort lämna ur sikte, att den 4 juli detta år utfärdats lag om sjukkassor, hvilken i åtskilliga stycken behandlar ämnen, som äfven böra upptagas i förevarande lagförslag. Uppenbarligen måste det vara af vikt, att i dessa stycken de båda lagarna icke förete sådana skiljaktigheter, att däraf föranledes den missuppfattning, att sakliga olikheter föreligga, där öfverensstämmelse är afsedd. Om jag det oaktadt i några fall (§§ 14 (13), 16 (15) m. fl.)¹⁾ ansett mig böra frångå den redan utfärdade lagens uppställning och uttrycksätt, har sådant skett i syfte att vinna större lättfattlighet och på sådant sätt, att något missförstånd af förutnämnda art icke lär kunna däraf föranledas.

Såsom viktigare ändringar i det remitterade förslaget torde till en början kunna angifvas, att de formella betingelserna för registrering (5 (6) §) ytterligare lindrats, så att för registrering numera kräfves allenast en ansökan af styrelsen, innehållande vissa af densamma lätt lämnade uppgifter, samt såsom bilagor två exemplar af föreningens stadgar, till riktigheten bestyrkta af styrelsens ordförande, och på liknande sätt styrkt afskrift af protokoll vid förenings sammanträde, utvisande att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår, att styrelse blifvit utsedd. Att nu bestående äldre föreningar, hvilka tilläfvventyrs icke kunna förete protokoll öfver

¹⁾ De först angifna paragrafnumren hänvisa till det remitterade förslaget; de inom parentes upptagna till det reviderade, vid detta protokoll fogade förslaget.

föreningens bildande och stadgarnas antagande, icke skola däraf hindras att söka registrering, därför är sörjdt i de vid lagförslaget fogade öfvergångsbestämmelserna. Såsom jag förut anmärkt, kommer enligt förslaget registreringen icke att draga annan kostnad än postporto för det bref, hvarmed ansökningshandlingarna insändas till Konungens befallningshafvande.

Stadgandet om ideell förenings firma 7 (8) § har omlagts så, att hinder icke möter för föreningen att i sin firma bibehålla eller upptaga sådan beteckning, som hittills ofta användts för att utmärka sammanslutning af ifrågavarande art såsom förbund, sällskap, klubb, gille m. fl. dylika. Stadgandet, sådant det nu föreligger, afser allenast att förekomma sådan firmabeteckning, som kan föranleda det missförstånd, att firman innehafves af en sammanslutning, för hvilken gäller annan lagstiftning.

Föreskriften om skyldighet att hålla förteckning öfver föreningens medlemmar har utgått. Där sådan förteckning för föreningen själf är af någon betydelse, lærer den i allt fall blifva förd; där så ej är förhållandet, torde kanske öfvervägande skäl tala för att föreningens styrelse ej genom lagbud betungas med ett dylikt åliggande. Likaså har i fråga om medlems uteslutande ur ideell förening grunder för en dylik åtgärd ansetts utan olägenhet kunna hänvisas uteslutande till stadgarna.

Vid revisionen af stadgandena om styrelse och firmateckning har jag ur synpunkten af lättfattlighet ansett mig kunna våga i lagtexten införa ett nytt ord »firmatecknare» såsom utmärkande den eller de personer inom eller utom styrelsen, som erhållit bemyndigande att teckna föreningens firma.

Enligt lagen om sjukkassor är bestämmelse om styrelsens beslutförhet ett obligatoriskt moment i stadgarna samt styrelsens rätt att förordna annan än styrelseledamot till firmatecknare och att uppskjuta val af ny styrelseledamot i afgangens ledamots ställe, där styrelsen utan denne är beslutför, gjord beroende af därom i stadgarna intaget eller, hvad angår firmatecknare, eventuellt af sjukkassesammansträde lämnadt medgifvande. I fråga om föreningarna har jag trott en motsatt princip vara lämplig och önskvärd, hvadan alltså en supplerande regel om styrelsens beslutförhet upptagits i förslagets 19 § (16 §) samt styrelsens rätt att förordna firmatecknare inom eller utom styrelsen och att i förut angifna fall uppskjuta val af ny styrelseledamot angifvits såsom regel att gälla, så snart ej i stadgarna eller, hvad angår firmatecknare, eventuellt af föreningssammansträde blifvit annorlunda förordnadt (13 § 2 och 6 mom. i det reviderade förslaget).

Den anmälan till registrering, som ej kan eftergifvas, då ändring

sker i styrelsens sammansättning eller rätten att teckna föreningens firma, har jag ansett kunna göras allenast genom en skrivelse från styrelsens ordförande, innehållande upplysning om den skedda ändringen.

Ur det reviderade förslaget har uteslutits den i 26 § af det remitterade förslaget meddelade föreskriften, att styrelsen skall till revisorerna aflämna en förvaltningsberättelse. Det har nämligen framhållits, att uti ideella föreningar en sådan berättelse ofta ej förekommer utan ersättes med en af revisorerna i deras berättelse lämnad kortfattad öfversikt af det gångna verksamhetsåret. Något tungt vägande skäl för att bryta med en sådan praxis läser icke förefinnas; och det torde därför kunna åt de ideella föreningarna öfverlämnas att efter godtfinnande ordna denna sak.

Den i förslaget upptagna rätt för en minoritet af föreningsmedlemmar att hos Konungens befallningshafvande påkalla utseende af en särskild revisor har i enlighet med från flere håll uttryckt önskan ur det reviderade förslaget uteslutits. Denna rätt torde nämligen för de ideella föreningarna icke vara af samma betydelse som för åtskilliga andra sammanslutningar, för hvilka den blifvit lagfäst.

Emot den i det remitterade förslaget under kapitlet om förenings-sammanträde (33 (25) §) upptagna bestämmelse, att ärende, som ej upptagits i kallelsen till sammanträdet, ej finge där till afgörande företagas, med mindre det enligt stadgarna skulle förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranleddes af annat ärende, som skulle där afgöras, har från olika håll gjorts anmärkning. Bestämmelsen anses tyngande och hinderlig för föreningslifvet. Grunden till densamma har naturligtvis varit omsorgen om föreningsmedlemmarnas rätt. Lagen bör sörja för att ej en tillfällig majoritet å ett förenings-sammanträde skall kunna missbruka sin maktställning till åtgärder, som kunna vara ödesdigra för föreningen eller dess medlemmar, och hvilka de frånvarande medlemmarna saknat anledning antaga skola å sammanträdet förekomma. Åtskilliga föreningsstadgar innehålla skyddande bestämmelser i ifrågavarande hänseende, och det synes mig icke kunna tillrådas att helt och hållet afstå från att jämväl i lag upptaga sådana. För de ideella föreningarna torde dock lindrigare bestämmelser härutinnan kunna meddelas än för andra associationer, där medlemmarnas ekonomiska intresse är större. Jag föreställer mig, att inom de ideella föreningarna nödig trygghet skall förefinnas, äfven om rätten att å sammanträde till behandling upptaga ärende, som ej varit i kallelsen angifvet, utsträcker jämväl till det fall, att två tredjedelar af de å sammanträdet närvarande föreningsmedlemmarna därom enas, dock att undantag därvid göres för frågor om ändring i stadgarna,

om ny eller förhöjd afgifts påläggande och om föreningens trädande i likvidation. Den i det remitterade förslaget upptagna bestämmelsen, att protokoll öfver föreningsammansträde skall inom viss tid därefter vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna, har mött mycket motstånd, och då den ifråga om de ideella föreningarna ej torde kunna anses oundgängligen nödig, har den blifvit ur det reviderade förslaget utsluten. Från vissa större centrala föreningar, som i sig innefatta en mängd mindre lokalföreningar, har framhållits behovet af att afgörande af föreningsärende kan anordnas på annat sätt än genom föreningsammansträde. Genom den lydelse, som gifvits åt första stycket af 25 §, och genom det tillägg, som gjorts till 26 § i det reviderade förslaget, har det framställda önskemålet så långt ske kunnat tillmötesgått.

Bestämmelserna om villkoren för giltigheten af beslut om ändring af ideell förenings stadgar hafva äfven varit föremål för anmärkningar från olika håll. Krafvet på beslut å två olika föreningsammansträden angifves skola medföra synnerlig olägenhet för vissa sammanslutningar, som hafva sammansträden allenast med långa mellantider (landsorganisationen exempelvis har kongress blott hvar tredje år) och som ej utan oskäligen kostnader kunna anordna extra sammansträde. Stockholms arbetarkommun framhåller, att stadgeändringar förekomma vida oftare inom de ideella föreningarna än inom de ekonomiska, och att lätta former för dem därför äro behöfliga. Af sistberörda uttalande framgår visserligen, enligt min mening, nödvändigheten af att just på denna punkt minoritetens rätt effektivt skyddas, men lättnader, som ur hänsyn till förhandenvarande faktiska förhållanden otvifvelaktigt äro önskvärda, synas dock kunna och böra beredas. Jag håller före, att skäligen hänsyn till minoritetens rätt skall vara tagen, om för ändring af ideell förenings stadgar föreskrifves *dels* enhällighet af de i omröstningen deltagande, då frågan gäller afgående medlems rätt att vid utträde ur föreningen utfå del af föreningens tillgångar eller medlemmars rätt till föreningens behållna tillgångar vid föreningens upplösning, såvidt ändringen skall afse jämväl dem, som då äro medlemmar i föreningen, *dels* en majoritet af två tredjedelar af de afgifna rösterna, då frågan gäller annan ändring af stadgarna. Bestämmelse liknande den sist angifna finnes för närvarande i ett betydande antal föreningsstadgar. Innehålla stadgarna ytterligare garantier i nu ifrågavarande hänseende, böra de naturligtvis gälla, och erinras i detta sammanhang att, enligt hvad jag förut uttalat, ärende, som angår ändring i stadgarna, icke får upptagas å sammansträde, med mindre det blifvit i kallelsen till sammansträdet angifvet. I föreskriften om registrering af beslutad stadgeändring

har samma förenkling och lättnad införts, som förut angifvits ifråga om föreningens första registrering.

Stadgandena om förenings likvidation och upplösning hafva, äfven de, i någon mån förenklats. Dock är fortfarande denna del af förslaget jämförelsevis utförlig. Jag håller emellertid före, att lagen, om den skall fylla sitt ändamål, bör i denna del lämna ganska fullständiga bestämmelser. De skola nämligen reglera förhållanden, om hvilka sällan något förekommer i stadgarna, och hafva till ändamål att trygga tredje man i i den rätt, som han kan hafva förvärfvat genom att inlåta sig i rätts-handel med föreningen. De äro äfven därutinnan af olika betydelse jämförda med öfriga delar af förslaget, att föreningarnas styrande medlemmar icke behöfva taga kännedom om dem i annat än det ytterst sällsynta fall, att föreningen skall träda i likvidation, och skulle detta fall inträffa, torde fullständigheten finnas vara en förtjänst hos lagen, icke en olägenhet. Bland de stadganden, som jag ansett kunna utgå ur denna del af lagförslaget, vill jag här särskildt framhålla det, att ideell förening, som råkat i konkurs, skall anses upplöst, om efter konkursens afslutande ej finnes öferskott. Skulle under en dylik eventualitet föreningen vilja fortbestå, torde knappast tillräcklig anledning föreligga att förvägra sådant.

I kapitlet om registrering hafva vidtagits ändringar, som innebära lättnader och förenklingar motsvarande de i föregående delar af förslaget vidtagna. Därvid har jag ock ansett den bestämmelse kunna utslutas, som till särskild handläggning vid domstol hänvisar fråga om vägrad registrering på den grund, att det i stadgarna angifna föremålet för föreningens verksamhet anses lagstridigt eller uppenbart osedligt. Sedan nämligen numera regeringsrätten inrättats såsom högsta instans i administrativa besvärsmål, torde någon betänklighet knappast möta mot att låta frågan om vägrad registrering i ofvan angifna fall — liksom i andra registreringsfrågor — afgöras genom besvär öfver Konungens befallningshafvandes beslut.

Slutligen har i kapitlet om straffbestämmelser straffmaxima nedsatts och vissa utslutningar vidtagits, så att numera straffpåföljd icke finnes stadgad för andra fall än där mot sådan icke torde kunna göras någon befogad gensaga.

Med de förändringar i det remitterade förslaget, för hvilka jag sålunda i hufvudsak redogjort, och de öfriga jämkningar, som i sammanhang därmed vidtagits, torde de kraf, som uppställas för att ideell förening skall tillerkännas full rättskapacitet, vara i såväl reellt som formellt hänseende nedbragta till ett minimum.

Emellertid finnes otvifvelaktigt ett ej ringa antal ideella föreningar, som i allt fall torde komma att anse lagens bestämmelser för sig obekväma. Jag tänker därvid på en del små lokala sammanslutningar med inskränkt verksamhetsfält såsom vissa mindre välgörenhetsföreningar (jultomtar, syföreningar o. d.), läsecirklar, musikföreningar, sällskapliga klubbar med flera. Men dessa sammanslutningar lära i regel ej inlåta sig på sådan rättshandel med tredje man, att de äro i behof af den rättskapacitet, som registreringen utmärker. Deras ekonomiska angelägenheter torde utan vidare omgång besörjas af styrelsen eller någon ledamot på eget personligt ansvar. De kunna alltså underlåta att registrera sig — intet tvång därtill föreligger — och likväl ostördt fortsätta sin verksamhet såsom hittills. Och skulle undantagsvis en sådan förening behöfva full rättskapacitet — exempelvis för fastighetsförvärf —, då är den ock bärare af så afsevärda intressen, att fordran på dess registrering ingalunda kan anses obillig.

I förslagets uppställning har vidtagits en ändring i syfte att en af förslagets hufvudprinciper — skillnaden mellan registrerade och oregistrerade föreningar — genast för dem, som äro underkastade lagens föreskrifter, må framstå såsom fullt klar. I det remitterade förslaget uppdelas bestämmelserna om registrerade och oregistrerade föreningar i två kapitel, det ena om registrerade föreningar omfattande åttioen paragrafer och det andra om oregistrerade föreningar omfattande allenast två paragrafer. Denna uppdelning har föranledt, att man trott sig skola under kapitlet oregistrerade föreningar erhålla uttömmande bestämmelser om dylika föreningars yttre och inre förhållanden, ehuru väl syftemålet med de i detta kapitel gifna bestämmelser icke går vidare än att angifva den inskränkta rättskapacitet, som tillkommer en oregistrerad förening, och den ansvarighet, som åligger dem, hvilka handla å sådan förenings vägnar. Jag har därför ansett mig böra öfverflytta bestämmelserna om oregistrerade föreningar (82 och 83 §§) till förslagets första afdelning: inledande bestämmelser och där sammanföra dem till en paragraf (4 §).

Man har mot innehållet i dessa bestämmelser anmärkt, att då oregistrerad förening fränkänts rätt att göra fordran eller annan rättighet gällande vid domstol eller annan myndighet, rättighet ej heller borde kunna göras gällande mot sådan förening; »rättigheter och skyldigheter borde uppväga hvarandra».

Jag har emellertid så mycket mindre anledning att frångå den princip, hvarpå förslaget i denna del hvilar, som högsta domstolen i ett under föregående år afgjort rättsfall ålagt en association, som icke torde

falla under någon af de kategorier, hvilka enligt nu gällande lag äga rättskapacitet, att ingå i svaromål på ett mot densamma anhängiggjort krafsmål, enär associationen ägde en från delägarnas tillgångar afskild förmögenhet. (Nytt juridiskt arkiv, 1909, sid. 651.) Den grundsats, som i detta rättsfall kommit till uttryck, synes mig — åtminstone praktiskt sedt — sammanfalla med den uti ifrågavarande bestämmelser uttalade. Endast när föreningen äger en särskild förmögenhet, får dess skyldighet att svara någon praktisk betydelse.

I ett afseende har jag emellertid ansett de mot förevarande bestämmelser gjorda anmärkningar böra föranleda ändring i dessa. Det har framhållits såsom obilligt, att oregistrerad förening, om den besvärades med obehörig rättegång och tillerkändes ersättning för rättegångskostnaden, icke skulle äga att hos exekutiv myndighet utsöka denna ersättning. Jag finner denna anmärkning befogad och har därför från hufvudregeln, att oregistrerad förening ej må göra rättighet hos myndighet gällande, undantagit det fall, då föreningen vill utsöka densamma tillerkänd ersättning för kostnader i mål, som mot föreningen anhängiggjorts.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att stadgandet i 82 § (4 § 1 mom.) icke utgör hinder för föreningen att kvittningsvis göra motfordran gällande eller att fullfölja talan i högre instans.

Mot bestämmelsen i 2 §, att ideell förening ej må idka handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, har anmärkts, att den vore till olägenhet för vissa välgörenhetsföreningar, som i bod försålde slöjdalster, tillverkade af fattiga, eller som idkade annan sådan verksamhet. Dessutom hafva åtskilliga föreningar hemställt, att undantag från bestämmelsen måtte göras för bokförlagsverksamhet, som af förening idkades.

Att låta en ideell förening idka handel eller drifva annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, synes mig dock icke böra ifrågakomma. Man får ej glömma, att en ideell förening saknar hvarje legalt kreditunderlag. Det finnes för sådan förening ingen bestämmelse om ett insatskapital, ingen bestämmelse, som reglerar vinstutdelning m. m.

I andra stycket af 4 (5) § har för fullständighetens skull bland de juridiska personer, som kunna vara medlemmar i förening utan att föreningens registrering däraf hindras, upptagits jämväl stiftelse.

I anledning af gjorda anmärkningar framhålles, att förening kan vara medlem i annan förening, äfven om den själf ej är registrerad, —

visserligen med den inskränkning i rättigheter, som följer däraf, att föreningen såsom oregistrerad ej kan inför myndighet göra rättighet gällande — och att, då i lagförslaget på andra ställen talas om föreningsmedlem, härmed också gifvetvis åsyftas sådana medlemmar, som i nyssnämnda paragraf omförmälas.

Föreskriften i § 6 under 6) af det remitterade förslaget, att i stadgarna skall angifvas huru styrelsen skall sammansättas, har gifvit anledning till missförstånd och torde utan olägenhet kunna utbytas mot en föreskrift, att stadgarna skola angifva antalet af styrelsens ledamöter och tiden för deras befattningar. Huru de skola utses framgår af 14 (13) §.

Då det lär förekomma, att i stadgarna för ideell förening uppgifves viss bestämd dag, då ordinarie sammanträde skall hållas, har i 6 (7) § vidtagits sådan ändring, att i nämnda fall sättet för kallelse till ordinarie sammanträde ej behöfver angifvas.

I anledning af anmärkning därom, att det understundom mötte svårighet att bestämma orten för styrelsens säte, enär styrelsens sammansättning växlade och dess medlemmar ofta vore bosatta på skilda orter, torde böra framhållas, att bestämmande af den ort, där styrelsen skall hafva sitt säte, icke står i något som helst beroende af hvar ledamöterna äro bosatta. Ehuru styrelsens säte naturligen bör vara där föreningens verksamhet hufvudsakligen bedrifves och där någon styrelseledamot är att träffa, kan dock föreningen fritt välja hvilken ort som helst såsom säte för styrelsen. Angifvande i stadgarna af sådan ort är endast ett sätt att lösa frågan, hvar föreningen skall hafva sitt forum. Jfr 79 (62) §.

Bestämmelsen under 8) i 6 § af det remitterade förslaget, innehållande föreskrift att i stadgarna alltid skall angifvas tiden för räkenskapsafslutningen, har uteslutits och ersatts med ett stadgande i 29 (22) §, att styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola för hvarje år eller för annan tid, som må vara bestämd i stadgarna, granskas af revisorer. Att före hvarje sådan granskning räkenskapsafslutning måste äga rum, torde vara själfklart.

Det torde böra framhållas, att den i 10 § föreskrifna anmälan om utträde kan göras hos hvilken ledamot af styrelsen eller firmatecknare som helst. Jfr 25 (19) §.

Andra punkten i första stycket af 12 § i det remitterade förslaget, har jag ansett böra uteslutas. I regel har, såsom af en förening an-

märkts, föreskriften, att afgift skall gäldas flera gånger om året, tillkommit i syfte att bereda medlemmarna lättnad i fråga om afgiftens erläggande och bör därför ej lända föreningen till nackdel. Det i andra stycket gifna skyddet för medlemmarna mot missbruk vid afgifts utkräfvande torde vara till fyllest.

I de fall, då enligt föreningens stadgar beloppet af de afgifter, som må ifrågakomma, ej är begränsadt, lärer ofta förekomma, att år från år beslut fattas om samma årsavgifts utkräfvande. I ty fall bör medlem, som ej biträdt beslutet, icke kunna undandraga sig att gälda afgiften genom att anmäla sig till utträde. Andra stycket af förevarande paragraf har därför jämkats därhän, att rätten att på angifvet sätt undandraga sig avgifts erläggande tillkommer medlem endast i fall beslut fattats om ny eller förhöjd avgifts utkräfvande.

Det har mot ifrågavarande stadgande i det remitterade förslaget anmärkts, att den tid, inom hvilken medlem har att anmäla sig till utträde, om han vill undgå att betala ny eller förhöjd avgift, borde räknas från det beslutet blef honom kunnigt och icke från det beslutet fattats. Anmärkningen synes mig befogad, och har därför stadgats, att medlem under de i stadgandet angifna förutsättningar äger rätt att anmäla sig till utträde fyra veckor efter det beslutet blef honom kunnigt.

Stadgandet i 13 (12) § har jämkats så, att det kommer att gälla förfogande öfver föreningens tillgångar icke blott å föreningssammanträde utan ock från styrelsens eller firmatecknares sida. Härigenom vinnas den fördel, att första stycket i 23 § af det remitterade förslaget kunnat uteslutas.

Mot bestämmelserna i denna paragraf har från flera håll gjorts anmärkningar, som i hufvudsak gå ut därpå, att förening bör äga rätt att utan inskränkning förfoga öfver sina tillgångar. Detta anser jag icke vara riktigt. Då en förening är en sammanslutning för vinnande af ett visst syfte, bör ett handlande i strid däremot icke få äga rum, förr än syftet blifvit i laga ordning ändradt. Uteslutes ifrågavarande bestämmelse, blifva de lagens föreskrifter, som till skydd för minoriteten stadga garantier ifråga om stadgeändring rörande föremålet för föreningsverksamheten, utan verkan.

Det i 14 (13) § andra stycket meddelade stadgandet, att styrelsen äger förvalta föreningens angelägenheter, har förmenats skola lägga hinder i vägen för att förvaltningen anförtros åt en styrelseledamot eller åt en delegation af styrelsen. För att förekomma denna missuppfattning

har jag trott det böra redan här uttalas, att styrelsen, där ej annat blifvit bestämdt i stadgarna eller af föreningssammanträde, äger bemyndiga annan inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma. I det remitterade förslaget meddelas föreskrifter härom i 17 och 20 §§, hvilka alltså kunnat utgå. Bestämmelsen i 22 § af det remitterade förslaget torde i följd af denna förändrade anordning af sagda bestämmelser lämpligen böra öfverflyttas till 14 (13) § såsom ett sista moment.

Beträffande den ändrade affattningen af sjätte stycket af sistnämnda paragraf har jag förut uttalat mig.

Bestämmelsen i det remitterade förslagets 21 §, att vid meddelande af rätt till firmateckning må kunna föreskrivas, att denna rätt får utöfas endast af flera gemensamt, har jag ansett lämpligen böra i en något förändrad affattning öfverflyttas till 14 § i det reviderade förslaget.

Den i det omarbetade förslaget förändrade affattningen af 16 (15) § har sin grund i en önskan, att densamma må erhålla en enklare form. Borttagandet ur paragrafen af orden: »i förhållande till föreningen» innebär icke någon saklig ändring. En sådan föreligger emellertid därutinnan, att firmatecknare är fritagen från att efterkomma styrelsens föreskrifter, där de befinnes strida mot denna lag eller föreningens stadgar. Gentemot firmatecknaren kommer därigenom styrelsen att i förevarande afseende intaga samma ställning som föreningssammanträdet.

Till 19 (16) §, som, såsom jag förut framhållit, i sin ändrade affattning innehåller en supplerande bestämmelse om styrelsens beslutförhet, har jag ansett mig böra göra ett tillägg af den innebörd, att, äfven om styrelsen är beslutför utan att alla ledamöter äro tillstädes, till styrelsesammanträde dock skola, såvidt ske kan, samtliga ledamöter kallas. Härigenom blir stadgandet i det remitterade förslagets 18 § öfverflödigt, hvilket stadgande gifvit anledning till olika tolkningar.

I anledning af gjorda anmärkningar har i 23 (17) § icke blott försäljning af föreningens fasta egendom utan äfven dess in-tecknande för gäld gjorts beroende af samtycke af föreningssammanträde.

I anledning af gjorda framställningar, som visserligen afsett ekonomiska föreningar men torde äga sin fulla tillämplighet jämväl beträffande ideella föreningar, har i 31 (23) § tredje stycket uttryckligen

stadgats, att revisorerna, innan de å föreningssammanträde framlägga revisionsberättelsen, skola lämna styrelsen tillfälle att taga del af densamma.

Då det af en i ärendet hörd myndighet ansetts, att bestämmelsen i 43 (33) §, att underlåten registrering hindrade verkställighet af beslutad stadgeändring, vore olämplig, tillåter jag mig att här hänvisa till hvad lagrådet därom yttrat (se K. Prop. n:r 83, 1910, sid. 171 och n:r 54, 1910, sid. 113). Den i andra stycket af nyssnämnda paragraf vidtagna ändringen sammanhänger med den jämkning, som gjorts i andra stycket af 12 (11) §.

Såsom af en jämförelse mellan 47—50 §§ i det remitterade förslaget och 37 och 38 §§ i det omarbetade förslaget framgår, har jag trott mig kunna ur afdelningen om likvidation och upplösning utesluta bestämmelserna om rätt för föreningsmedlem att, då föreningen skall träda i likvidation i följd af medlemsantalets nedgående under fem eller i följd däraf, att föreningen enligt bestämmelse i stadgarna skall upphöra med sin verksamhet, hos domstolen begära föreläggande för föreningen att träda i likvidation. Om, såsom i det omarbetade förslaget är ifrågasatt, styrelsens ledamöter skola, när något af nu nämnda fall inträffat, i egenkap af likvidatorer verkställa föreningens likvidation, synes det äfventyr, för hvilket de enligt 49 (38) §, 56 (43) § 2 mom., jämfördt med 27 (20) §, samt 78 (61) § 2 mom. utsätta sig, därest de ej gå i författning om föreningens likvidation, vara ett tillräckligt kraftigt tvångsmedel för att framtvinga likvidationen. Såsom en följd däraf, att styrelsens ledamöter i regel skola såsom likvidatorer verkställa föreningens likvidation, har 54 § af det remitterade förslaget uteslutits.

Bestämmelserna i 65 § af det remitterade förslaget om skyldighet för styrelseledamot och firmatecknare att antingen å ansökningshandlingarna eller i registret egenhändigt teckna sina namn har ur det reviderade förslaget uteslutits (49 § 1 och 3 mom.). Enligt hvad upplyst blifvit har motsvarande bestämmelse i gällande föreningslag visat sig sakna större praktisk betydelse, och en dylik bestämmelse torde därför kunna undvaras beträffande ideella föreningar.

Såsom en följd af de ändrade bestämmelserna i 6 (7) § har i 68 (51) § stadgandet om skyldighet att i registret intaga tiden för räkenskapsafslutning uteslutits samt bestämmelsen under 8) (7) erhållit en förändrad affattning.

Några af de hörda myndigheterna samt ett flertal skytteföreningar hafva i anledning af bestämmelserna i 85 (66) § hemställt, att skytteföreningar måtte undantagas från lagens tillämplighetsområde.

Eders Kungl. Maj:t har tidigare lämnat en dylik framställning utan afseende. Och det synes mig nu, sedan lagens fordringar såväl med afseende på innehåll af ideell förenings stadgar som ock beträffande hvad som skall till registret anmälas blifvit nedbragta till det minsta möjliga, ännu mindre skäl förefinnas att bifalla den gjorda hemställan.

I öfvergångsbestämmelserna har på därom gjorda framställningar med afseende å föreningar, som äga bestånd, då lagen träder i kraft, meddelats bestämmelse af innehåll, att under två år efter lagens trädande i kraft den stadgade påföljden för underlåten registrering, att rättighet icke kan hos myndighet göras gällande, icke skall å dem äga tillämpning. Det har nämligen framhållits, att åtskilliga föreningar behöfva minst två år för att kunna ändra sina stadgar i öfverensstämmelse med lagens föreskrifter. Enahanda öfvergångstid har ansetts jämväl böra gälla i afseende å det i 2 § meddelade förbudet för oregistrerad förening att idka handel eller annan rörelse, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker.

Jag torde nu få öfvergå till den ifrågasatta lagstiftningen för

ekonomiska föreningar.

Antalet ekonomiska föreningar, däri inbegripet äfven oregistrerade sådana i den mån uppgifter härom lämnats, samt deras hufvudsakliga beskaffenhet och fördelning på de olika länen framgå af vidstående tabell. Fullständiga uppgifter om medlemsantalet ha icke kunnat erhållas.

Ekonomiska föreningar.

L ä n e n	Konsumtions- föreningar	Produktions- föreningar	Bostadsföreningar (Egnahems- föreningar)	Kredit- föreningar	Andra föreningar	Summa	Däraf föreningar med begränsad personlig ansvarighet
1. Stockholms stad	28	31	128	15	3	205	3
2. Stockholms län	55	14	40	—	27	136	7
3. Uppsala län	20	20	23	1	20	89	11
4. Södermanlands län.....	39	146	54	—	36	275	69
5. Östergötlands län	77	45	53	1	28	204	62
6. Jönköpings län	34	29	27	—	6	96	12
7. Kronobergs län.....	61	17	25	—	31	134	13
8. Kalmar län	58	37	31	—	14	140	49
9. Gottlands län.....	48	35	2	—	5	90	26
10. Blekinge län.....	15	67	4	—	29	115	13
11. Kristianstads län.....	69	204	21	—	53	347	88
12. Malmöhus län.....	54	296	88	—	48	486	116
13. Hallands län	35	90	34	—	11	170	20
14. Göteborgs o. Bohuslän	61	28	296	11	43	439	20
15. Älfsborgs län	57	73	24	—	91	245	71
16. Skaraborgs län	31	140	23	—	19	213	86
17. Värmlands län	51	103	50	—	9	213	102
18. Örebro län	33	30	5	1	20	89	46
19. Västmanlands län	36	60	28	1	30	155	43
20. Kopparbergs län	86	79	109	—	31	305	7
21. Gäfleborgs län	53	41	57	—	11	162	5
22. Västernorrlands län ...	62	96	76	1	93	328	3
23. Jämtlands län.....	17	103	10	1	98	229	1
24. Västerbottens län	17	75	28	—	14	134	1
25. Norrbottens län	30	62	3	—	38	133	18
Summa	1,127	1,921	1,244	32	808	5,132	892

Anm. I kolumnen »Andra föreningar» äro upptagna jämväl föreningar, som hafva till ändamål uteslutande att bereda lokaler åt andra föreningar.

Af de föreningar — i allt 301 stycken —, som afgifvit yttrande öfver det remitterade förslaget, hafva ett fåtal — 8 stycken — afstyrkt detsamma och ansett nu gällande lag om föreningar för ekonomisk verksamhet vara tillfredsställande. Att emellertid efter utfärdandet af ny lag om aktiebolag en omarbetning äfven af gällande föreningslag bör äga rum synes mig själfallet. Sistnämnda lag har nämligen utarbetats efter mönstret af den gamla aktiebolagslagen, som kommer att upphöra att gälla den 1 januari 1912. Skulle 1895 års föreningslag efter denna tid fortfarande äga gällande kraft, komme de båda lagarna om ekonomiska föreningar och om aktiebolag att sakna den öfverensstämmelse med hvarandra, som på så närliggande rättsområden måste anses önskvärd.

Vid den omarbetning gällande föreningslag således bör undergå har jag ansett mig böra gå tillmötes åtskilliga kraf på sakliga ändringar i sagda lag, hvilka i de inkomna yttrandena blifvit framställda och synas påkallade af föreningsväsendets utveckling på det ekonomiska området. Vid redogörelse för dessa ändringar följas de särskilda paragraferna i det remitterade förslaget, och angifves inom parentes motsvarande paragrafnummer i det omarbetade förslaget, därest detta är ett annat. I samband med denna redogörelse har jag ansett mig böra bemöta vissa anmärkningar, som framställts mot några paragrafer och som understundom bero på missförstånd rörande den föreslagna bestämmelsens innebörd.

1 §.

Ett stort antal föreningar och några af de hörda myndigheterna hafva hemställt, att bland de ändamål, som karakterisera de ekonomiska föreningarna, måtte angifvas jämväl det att bereda lokaler åt andra föreningar. Tvekan hade hittills rådt, huruvida en förening af sistnämnda art vore att hänföra till förening för ekonomisk verksamhet.

Det ifrågasatta tillägget till förevarande paragraf är emellertid från förslagets ståndpunkt öfverflödigt. Har den angifna verksamheten icke till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att idka annan ekonomisk verksamhet, än som förut i paragrafen upptagits, och föreningen således icke är en ekonomisk förening i förslagets mening utan en ideell förening, må den dock, om den så önskar, enligt 94 (86 §) registreras såsom ekonomisk förening. Det vore för öfrigt knappast lämpligt att bland de uppräknade exemplen, som angifva de fyra stora hufvudgrupperna af ekonomiska föreningar — konsumtions-, produk-

tions-, bostads- och kreditföreningar — jämväl upptaga en art af så speciell natur, som föreningar med ändamål att bereda lokaler åt andra föreningar. Jag har därför ansett, att den gjorda hemställen ej bör föranleda ändring af förslaget.

2 §.

Mot stadgandena i denna paragraf hafva anmärkningar framställts i två olika riktningar. Å ena sidan har framhållits, att bestämmelserna äro för snäfv. Rätten att sälja till icke medlemmar på kredit borde utsträckas till förening, som hade till ändamål att i parti försälja varor till andra föreningar. En och annan förening har äfven ansett, att inskränkning i rätten till kreditförsäljning öfver hufvud taget icke vore nödig. Å andra sidan hafva ett par af de hörda myndigheterna såsom sin mening framhållit, att konsumtionsförening ej borde i vidsträcktare mån, än lagutskottet vid 1910 års Riksdag förordat, få idka handel, d. v. s. allenast med egna medlemmar.

De sålunda framställda anmärkningarna synas mig icke böra föranleda afvikelse från den förmedlande ståndpunkt förslaget i förevarande afseende intager; och åberopar jag till stöd härför, hvad jag till statsrådsprotokollet den 27 maj 1909 yttrat rörande konsumtionsförenings rätt att idka handel (Kungl. Prop. n:r 83, 1910, sid. 97—100). Här vill jag endast framhålla följande.

Såvidt genom utrikesdepartementets försorg införskaffade upplysningar gifva vid handen, förekomma i utlandet — med frånseende af Tyskland — inga inskränkningar i konsumtionsförenings rätt att idka handel med icke-medlemmar. I Tyskland infördes förbud mot idkande af handel med andra än medlemmar år 1889. Förbudet afsåg emellertid endast försäljning i den »regelmässiga affärsrörelsen». Man fick alltså sälja exempelvis en icke kurant del af ett lager till någon annan affärsrörelse. Förbudet motiverades uteslutande med hänvisning till den skada, som full frihet för konsumtionsförening att sälja till utomstående skulle tillfoga den mindre detaljhandeln. Att en dylik frihet skulle stå i strid med föreningsbegreppet framhölls ingenstädes. Man kunde emellertid ej länge upprätthålla ifrågavarande förbud i hela sin stränghet. År 1896 gjordes nämligen undantag från förbudet för landtmanna-föreningar, som förmedla inköp af varor, afsedda för landtbrukets behof.

Att från det i förevarande paragraf meddelade förbudet mot kreditförsäljning till icke medlemmar, undantaga partiförsäljning till andra föreningar, synes mig icke tillrådligt, och det af samma skäl — faran

för den allmänna krediten —, som jag i det nyss åberopade yttrandet anfört till stöd för ifrågavarande förbud. Förbudet har tillkommit af hänsyn till den kreditgivande föreningens borgenärer, och dessa varda icke bättre tillgodosedda, om föreningen på kredit afyttrar varor i parti till andra föreningar, än om den i minut utborgar sådana till enskilda, snarare tvärtom.

Stadgandet i paragrafens andra punkt har jag i anledning af framställd erinran, att det ej vore väl afpassadt för det fall, att en förening vore både konsumtions- och produktionsförening, ansett böra jämkas därhän, att bestämmelsen i första punkten ej äger tillämpning ifråga om förening, hvars försäljning till andra än medlemmar i föreningen omfattar hufvudsakligen alster af medlemmarnas eller föreningens tillverkning. Därigenom betages en förening, som säljer dylika alster, icke rätten att sälja dessa på kredit därför, att föreningen anskaffar lifsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna i en omfattning, som tilläfvventyrs öfverstiger dess verksamhet såsom försäljare af medlemmarnas eller föreningens produkter.

8 (9) §.

För den här föreskrifna förteckningen öfver föreningsmedlemmarna har jag ansett kunna i lagtexten införas benämningen *medlemsbok*, hvarigenom en förenkling vinnas i de paragrafer i det följande, som, då fråga är om föreningar med begränsad personlig ansvarighet, meddela särskilda bestämmelser rörande samma förteckning.

På hemställan af åtskilliga föreningar har i paragrafen införts den bestämmelsen, att medlemsboken skall innehålla, utom medlemmarnas fullständiga namn och hemvist, uppgift å det antal insatser, med hvilka hvarje medlem deltagar i föreningen. Att uppgift härom lämnas kan hafva en viss betydelse för bedömandet af föreningens soliditet.

10 (11) §.

De stora centralföreningarna bland landtbrukarna i ett flertal län hafva hemställt, att det måtte medgifvas ekonomisk förening rätt att i stadgarna föreskrifva, det uppsägning till utträde ur föreningen ej får ske förr än viss tid, högst fem år, efter inträdet. Gällande lags bestämmelse, att förening äger kvarhålla en medlem i högst två år, hade beredt de större andelsföreningarna stora svårigheter och utsatt deras

medlemmar för stora risker; framförallt gällde detta sådana föreningar, som måst för sin verksamhet uppföra större byggnader eller som kunnat endast för längre tid mot hög lön anställa duglig affärsledare. I Danmark, där ingen föreningslag normerat föreningarnas organisation, hade också nästan alla de större andelsföreningarna, som bildats under de senaste årtiondena, insett betydelsen af stabilitet i medlemsantalet under de första åren och därför bundit sina medlemmar under fem år, och hade däraf ingen olägenhet försports.

Rätten att när som helst utträda ur en förening är att anse som en af grundprinciperna för all föreningslagstiftning. Hvarje inskränkning i denna princip måste göras med stor varsamhet. Nu gällande lag innehåller den bestämmelse, att förening äger genom föreskrift i stadgarna kvarhålla sina medlemmar i högst två år, och har häraf icke visat sig följa någon olägenhet. I en vid sistlidne Riksdag framlagd motion föreslogs, att nämnda tid måtte höjas till fem år. Lagutskottet ansåg sig icke böra tillstyrka en dylik utsträckning. Den nu i sådant hänseende stadgade tid syntes utskottet vara i regel tillräcklig, och att medlemmarna i en förening skulle kunna än längre bindas vid föreningen, skulle understundom kunna innebära en mot dem obehörig stränghet. Det af ofvanberörda centralföreningar framförda önskemål synes mig dock i hög grad behjärtansvärdt, och det torde svårligen kunna nekas, att i många fall för dem föreligger ett verkligt behof af den tidsutsträckning, som de begära. Jag kan ej heller finna, att något bestämdt hinder däremot kan anses föreligga, så länge föreningsmedlemmen alljämt bibehålles vid rätten att utträda, om hans ansvarighet för föreningens förbindelser skärpes genom ökning af förpliktelsen att göra insats eller erlægga annan afgift till föreningen (48 (43) §). Att utan vidare utsträcka den tid, under hvilken en förening äger genom bestämmelse i stadgarna vid sig binda sina medlemmar till fem år, synes mig dock icke vara tillrådligt. Såsom en Konungens befallningshafvande framhållit, kan en sådan rätt vara behöflig för ett fåtal större föreningar, men synes ej lämplig i fråga om det stora flertalet. Jag har därför trott mig i denna punkt böra föreslå, att åt Konungen öfverlämnas att i särskilda fall medgifva förening rätt att i sina stadgar förlänga den tid, under hvilken medlem icke må uppsäga sig till utträde ur föreningen, intill högst fem år.

Från åtskilliga håll har gjorts framställning, att lagen måtte förtydligas därhän, att om en medlem gjort flera insatser, han — utan att behöfva afgå ur föreningen — skall vara berättigad att under samma villkor, som gäller om afgang, återtaga en eller flera insatser.

Ett sådant förtydligande torde dock vara öfverflödigt. I likhet med lagutskottet vid sistlidne års Riksdag (Lag U. Utl. n:r 50, sid 49) anser jag det ligga i sakens natur, att om medlems rätt att återtaga en insats i tillämpliga delar gäller detsamma som om helt utträde ur föreningen.

12 (13) §.

Det har framhållits såsom en oegentlighet att i en ekonomisk förening, där de ekonomiska intressena måste anses vara hufvudsaken, det icke utan särskildt medgifvande i stadgarna skulle vara tillåtet för affiden medlems make eller arfvinge att i den affidnes ställe inträda såsom medlem i föreningen. Särskildt olämplig vore en sådan bestämmelse för bostadsföreningar.

Den sålunda uttalade anmärkningen synes mig befogad; och har jag därför ansett, att i förevarande paragraf bör uttalas, att affiden medlems make eller arfvinge är berättigad att i den affidnes ställe inträda i föreningen, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna. En sådan affattning af paragrafen föranleder en redaktionell jämkning af följande paragraf.

Då emellertid härigenom upptages en bestämmelse, som är motsatt den i nu gällande föreningslags 10 § gifna, torde i öfvergångsbestämmelserna böra stadgas, att ifrågavarande paragraf ej skall gälla för förening, å hvilken 1895 års föreningslag är tillämplig, och som äger bestånd, då den nya lagen träder i kraft. Den föreslagna förändringen af paragrafen kan i afseende å gamla föreningar innebära ett ingrepp i föreningsmedlemmarnas intressen, hvars betydelse kan vara afsevärd och i hvarje fall icke kan fullt öfverskådas.

17 (18) §.

Enligt denna paragraf må utdelning af vinst ej göras i vidsträcktare mån än att föreningens tillgångar öfverskjuta skulderna med minst det belopp, som motsvarar guldna eller till betalning förfallna insatser, jämte reservfond. Ett antal konsumtionsföreningar hafva hemställt om den ändring i paragrafen, att såsom vinst finge utdelas allenast det belopp, hvarmed tillgångarna öfversköte skulderna, guldna eller till betalning förfallna insatser, reservfond och *andra fonder*. Om nämligen vinstutdelning vidtoges i större omfattning, kunde lätt tredje mans rätt trädas för nära, när denne vid bedömande af en förenings soliditet medräknade icke blott reservfonden utan äfven andra föreningens fonder.

Ett stadgande af den innebörd, som sålunda föreslagits, skulle emellertid leda därtill, att alla fonderade medel finge karaktären af reservfond och således finge användas endast till täckande af förlust, som uppkommit å rörelsen. Afsättning af medel för visst speciellt ändamål såsom exempelvis för reglering af årsvinsten eller dylikt skulle däri-genom förhindras. Detta läter icke vara lämpligt, lika litet som det torde vara af anmärkarna afsedt.

19 (20) §.

På framställning af ett antal föreningar har i denna paragrafs tredje stycke vidtagits den ändring, att styrelsen må i sin helhet utses på annat sätt än genom val å föreningssammanträde. Därjämte har i anledning af framställd anmärkning paragrafens fjärde stycke jämkats därhän, att, därest bolag eller annan samfällighet är medlem i förening, delägare i samfälligheten alltid må kunna utses till styrelseledamot i föreningar och icke endast i det fall, att styrelse för samfälligheten icke finnes.

Beträffande öfriga ändringar i denna paragraf hänvisas till hvad jag anfört vid motsvarande paragraf i förslaget till lag om ideella föreningar.

31 (27) §.

Enligt denna paragraf af det remitterade förslaget skulle styrelsens förvaltningsberättelse aflämnas till revisorerna minst en månad före det föreningssammanträde, där dechargefrågan förekommer till behandling. Mot denna bestämmelse har anmärkts, att tiden af en månad vore alltför lång. I anledning häraf har i paragrafen gjorts den ändring, att förvaltningsberättelsen skall vara aflämnad till revisorerna minst en månad före omförmälda sammanträde eller den kortare tid därförut, som må vara bestämd i stadgarna.

38 (34) §.

Beträffande den ändring, som vidtagits i tredje stycket af denna paragraf, hänvisas till hvad som anförts vid motsvarande bestämmelse i förslaget till lag om ideella föreningar. Då fråga är om ekonomisk förening, å hvars sammanträden ärenden af synnerlig ekonomisk vikt för de enskilda medlemmarna kunna förekomma, har jag emellertid

ansett, att man bör fordra enhällighet å stämman för att ärende, som ej angifvits å kallelsen, skall där kunna till afgörande företagas.

46 (41) §.

Enligt bestämmelsen i första stycket i förevarande paragraf af det remitterade förslaget skulle beslut, hvarigenom personlig ansvarighet för ekonomisk förenings förbindelser införes eller skärpes, ej vara giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom; och är denna bestämmelse i sak öfverensstämmande med gällande föreningslags 17 § 1 mom.

I fråga om detta stadgande hafva ett stort antal landtmanna-föreningar i hufvudsak anført följande.

Stadgandet gjorde det praktiskt taget omöjligt för de stora andels-föreningarna med deras tusental af medlemmar att öka medlemmarnas ansvarighet, om sådant för utvidgning af föreningens verksamhet eller af annan anledning skulle finnas önskvärdt; det behöfdes ju endast, att en enda medlem satte sig däremot. Den enda utväg, som nu i dylika fall stode till buds, vore att först upplösa föreningen och därefter bilda en ny förening med större ansvarighet. Denna utväg kunde dock med hänsyn till den därmed förenade risk och omständlighet endast användas i yttersta nödfall. Måhända skulle i en snar framtid ett synnerligen stort behof uppkomma för föreningar att kunna skärpa sin ansvarighet. Såsom bekant hade förslag frankommit att äfven i vårt land efter mönster från utlandet anlägga s. k. spannmålslagerhus. En nödvändig förutsättning för att dessa lagerhus skulle kunna komma till stånd, vore, att tillräckligt starka landtmannaorganisationer öfvertoge deras drift. En andelsförening kunde dock näppeligen bestå på endast spannmåls-försäljning, utan måste därjämte drifva inköp af fodermedel eller andra landtmannaförnödenheter. Denna senare affärsverksamhet hade emellertid upptagits af de nästan i alla län bildade centralföreningarna. Enda möjligheten att realisera den för landet betydelsefulla spannmålslagerhus-frågan skulle därför vara, att centralföreningarna öfvertoge driften af lagerhusen, men då dessa föreningar vore organiserade hufvudsakligen med tanke på fodermedelsinköp, hade de icke härför erforderligt kapital. De kunde ej heller skaffa sig detsamma, så länge de icke kunde öka medlemmarnas ansvarighet, hvilket, såsom förut anmärkts, med nuvarande lagbestämmelse i förevarande afseende vore praktiskt outförbart. Skärpning af medlemmarnas ansvarighet borde därför kunna beslutas på föreningssammanträde med kvalificerad majoritet. I Tyskland kunde

skärpning af medlemmarnas ansvarighet beslutas med två tredjedelars majoritet, men då sådan majoritet uti gällande lag erfordrades för annan stadgeändring samt för beslut om skärpning af ansvarigheten borde fordras en allmännare anslutning från föreningsmedlemmarnas sida, torde för giltighet af beslut om ansvarighetens skärpande böra erfordras, att beslutet fattats å två föreningssammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det, som sist hållits, biträdts af minst tre fjärdedelar af de röstande. De medlemmar, som ej ville finna sig i ett dylikt beslut, borde ej kunna åläggas att åtaga sig den ökade ansvarigheten, om de inom viss tid efter beslutets fattande anmälde sig till utträde ur föreningen, så snart detta enligt stadgarna kunde äga rum. Vid utträdet borde medlemmen erhålla sin andel uti föreningens behållna tillgångar enligt bokslutet för det år, vid hvars slut utträdet ägde rum.

Den sålunda gjorda framställningen och de synpunkter, som framhållits till stöd för densamma, synas mig värda allt beaktande; och anser jag mig — med anmärkning, att enligt gällande tysk rätt för höjning af ansvarsbeloppet erfordras en majoritet af tre fjärdedelar af de röstande — böra förorda, att framställningen i hufvudsak bifalles. Det torde ock vara så mycket mera skäligt, som enligt förslaget beslut om sådan ändring af stadgarna, att medlemmarnas förpliktelse att erlägga afgifter till föreningen ökas, skulle kunna genomföras med kvalificerad majoritet, dock med rätt för medlem, som icke bidragit till beslutet att uppsäga sig till utträde ur föreningen. Det synes vara ringa skillnad mellan det fall, då medlems personliga ansvarighet skärpes, och det fall, då hans förpliktelse att erlägga afgifter ökas. Snarare är det så, att ett beslut, hvarigenom medlem ålägges att t. ex. i extra afgift för ett år erlägga 50 kronor utöfver den årliga afgiften af 10 kronor, är mer betungande för medlemmen än ett beslut, hvarigenom medlemmens ansvarighets belopp ökas från 10 kronor till 60 kronor.

I fråga om ett dylikt besluts inverkan på de medlemmars ställning, som icke vilja underkasta sig detsamma, är till en början att märka, att förening med personlig ansvarighet för sina medlemmar icke må i stadgarna meddela föreskrift, hvarigenom medlemmarna bindas att under viss tid kvarstå i föreningen. Någon ändring härutinnan torde ej heller böra ifrågasättas. Om alltså en förening u. p. a., som har en dylik tidsbestämmelse i sina stadgar, vill öfvergå till en förening m. b. p. a., så måste stadgarna ändras äfven i hvad de angå medlemmarnas skyldighet att kvarstå i föreningen. Sker nu detta, lär det icke vara lämpligt — om det än vore möjligt — att ifråga om de med beslutet missnöjda medlemmarna så ordna, att de fortfarande skola under någon viss

tid kvarstå som medlemmar u. p. a. i en förening m. b. p. a. Det varder alltså nödigt stadga, att de äga anmäla sig till utträde ur föreningen, och att detta utträde, oafsedt hvad stadgarna må kunna innehålla, skall äga rum å den tid, som i 13 (14) § sägs. En medlem, som på detta sätt, kan finna sig nödsakad lämna en förening, med hvilken han, om ansvarighetsförhållandet icke ändrats, kanske funnit sig väl tillfreds, bör emellertid vid sitt utträde icke vara underkastad sådan inskränkning i rätten till andel i föreningens tillgång, som tilläfsventyrs kan finnas i stadgarna föreskrifven, och som får anses afse en uteslutande af medlem själf föranledd afgang, utan bör honom under alla förhållanden tillkomma den rätt, som i 14 (15) § 1 mom. sägs. Det nu sagda gäller äfven för det fall, att i en förening medlemmarnas förpliktelse att göra insats eller erlägga annan afgift till föreningen ökas, och böra därför liknande bestämmelser därom meddelas. I öfverensstämmelse med hvad jag nu uttalat, hafva 41 § och 43 § 2 mom. i det reviderade förslaget blifvit affattade.

70—72 (64—67) §§.

Mot de särskilda bestämmelser, som afse föreningar med personligen ansvariga medlemmar, och som öfverensstämma med gällande lags motsvarande bestämmelser, har anmärkts, att registreringen af sådana föreningar vore synnerligen tidsödande och besvärlig samt en börda för såväl föreningarna som registreringsmyndigheterna; och har tillika föreslagits, att bestämmelserna om medlemmarnas registrering, hvilka med denna anmärkning tydligen åsyftats, skulle ersättas med vissa närmare angifna föreskrifter om medlemsboken.

Syftet med ifrågavarande registrering är uppenbarligen, att det, då föreningen råkar i konkurs, skall, såvidt möjligt, stå utom tvist, hvilka som äro medlemmar i föreningen. Om emellertid styrelsen vid straffansvar åläggas icke blott att hålla en tillförlitlig medlemsbok, 8 (9) §, utan ock att vid densamma foga alla ansökningar om inträde i föreningen och om afgang därur eller, där afgången ej föranledts af ansökan därom, annan handling, som styrker afgången, samt det dessutom föreskrifves, att ansökning om inträde skall vara försedd med sökandens egenhändiga, bevitnade namnunderskrift, torde tillräckliga garantier föreligga för att, i händelse af konkurs, tillförlitlig uppgift skall erhållas å dem, som äro medlemmar i föreningen. Jag har alltså trots mig kunna ur förslaget utesluta alla bestämmelser om skyldighet att registrera medlemmarna (72 §, 73 §, 80 § 1 mom. och 90 §); och

hafva däraf föranledts ändringar i 71 (66) § 1 mom., 82 (75) § 2 mom. samt 84 (77) § 4 mom. I stället har i 72 (67) § stadgats, att styrelsen ofördröjligen skall göra anteckning i medlemsboken om medlems inträde i föreningen eller afgang därur, och att genom styrelsens försorg skola såsom bilagor till medlemsboken förvaras ansökningar om inträde i föreningen och om afgang därur eller, där afgang ej föranledts af ansökan därom, annan handling, som styrker afgang. Om man emellertid bereder föreningarna denna afsevärda lättnad i registreringskyldigheten, lär det icke kunna undgås att på något sätt trygga efterlefnaden af de i stället gifna föreskrifterna; och synes annat medel härvidlag icke vara att tillgå än att belägga underlåtenhet att ställa sig samma föreskrifter till efterrättelse med bötesansvar. Sådant har därför stadgats i 92 (84) §§. Därjämte har i 71 § 1 mom. (66 §) föreskrifvits, att ansökan om inträde i föreningen skall vara bevittnad.

Beträffande den tidpunkt, från hvilken afgang medlems ansvarighet för föreningens uppkommande förbindelser bör upphöra, har jag ansett densamma kunna så bestämmas, att den inträder, så snart kungörelse om afgang varit införd såväl i allmänna tidningarna som ock i den ortstidning, där kungörelse om anmälningar till föreningsregistret införes. Dock bör gifvetvis, om den, som träffar aftal med föreningen, har vetskap om medlemmens afgang, denne senare icke ansvara för de genom aftalet uppkommande förbindelser. I anslutning till hvad jag sålunda anfört har stadganden meddelats i 74 (68) § 2 mom. Dessutom har i 72 (67) § föreskrifvits, att medlems afgang ofördröjligen skall på sätt ofvan sagts genom styrelsens försorg kungöras, och att, om styrelsen underlåter detta, Konungens befallningshafvande äger om sådant kungörande förordna på ansökan af medlemmen eller hans rättsinnehafvare och efter styrelsens hörande.

94 (86) §.

Då, enligt hvad inkomna yttranden gifva vid handen, bestämmelsen i denna paragraf gifvit anledning till missförstånd, har densamma undergått jämkning, så att däraf tydligt må framgå, att förening, hvars syfte är af ideell art, må utan att ändra detta syfte registreras såsom ekonomisk förening, såframt föreningens stadgar i öfrigt innehålla sådana bestämmelser, som erfordras för att vinna registrering såsom ekonomisk förening.

Ändamålet med stadgandet i andra stycket är att möjliggöra en registrerad ideell förenings öfvergång till registrerad ekonomisk förening utan föregående upplösning af den förra.

I en och annan lag eller författning (såsom lagen om handelsregister, firma och prokura den 13 juli 1887, 8 §) förekommer bestämmelse, som afses registrerad förening för ekonomisk verksamhet, hvarmed åsyftas registrerad förening, hvarå gällande föreningslag är tillämplig. I stället för att ändra dessa författningar — en ändring, som skulle bestå allenast däri, att orden: »förening för ekonomisk verksamhet» utbyttes mot: »ekonomisk förening», — har i öfvergångsbestämmelserna meddelats stadgande af innehåll, att, där i lag eller författning meddelats bestämmelse, som afses registrerad förening för ekonomisk verksamhet, sagda bestämmelse skall gälla registrerad förening, som i förslaget afses.

Slutligen vill jag beträffande de gjorda ändringarna i 4 (5) § 2 mom., 6 (7) § under 8), 20—28 (21—24) §§, 36 (32) §, 80 och 81 §§ (74 §), 99 och 100 §§ (4 §) samt andra stycket af öfvergångsbestämmelserna hänvisa till hvad som anförts vid motsvarande bestämmelser i förslaget till lag om ideella föreningar.»

Departementschefen anförde därefter, att han fortfarande (jfr K. Prop. n:r 83, 1910, sid. 48 och 106) ansåge det behöfligt att i samband med ett lagförslag, som omfattar ideella föreningar, till sådana föreningar utsträcka gällande förbud för bolag och föreningar att utom i särskildt angifna fall förvärfva fast egendom å landet inom vissa delar af vårt land, och att han förty ånyo anmälde det inom justitiedepartementet utarbetade förslaget till *lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906.*

Departementschefen hemställde härefter i underdånighet, att Kungl. Maj:t behagade för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, inhämta lagrådets utlåtande öfver ifrågavarande inom justitiedepartementet utarbetade och såsom bilagor till detta protokoll fogade förslag till

*lag om ideella föreningar;
lag om ekonomiska föreningar samt
lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall
för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906.*

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdade hemställen täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lämna bifall.

Ur protokollet
Erik Ölander.

Förslag
till
Lag
om ideella föreningar.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förening, som fullföljer ett religiöst, välgörande, politiskt, socialt, vetenskapligt, konstnärligt eller sällskapligt syfte eller afser vårdande af yrkesangelägenheter eller eljest har annat ändamål än att genom ekonomisk verksamhet främja medlemmarnas ekonomiska intressen, må kunna i enlighet med hvad i denna lag sägs vara registrerad såsom *ideell förening*.

2 §.

Ideell förening må icke idka handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, eller för främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen eljest idka ekonomisk verksamhet.

3 §.

Registrerad ideell förening äger förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För föreningens förbindelser häfta allenast dess tillgångar, förfallna men ej guldna afgifter inräknade.

4 §.

Ideell förening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfva fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande; dock äge föreningen utsöka densamma tillerkänd ersättning för kostnader i mål, som mot föreningen anhängiggjorts.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å förenings vägnar, svare de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

Om registrerade föreningar.*Om förenings bildande.*

5 §.

Ideell förening skall för att kunna vinna registrering bestå af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Ej må den omständigheten, att förenings medlemmar, utslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter eller stiftelser, vara hinder mot förenings registrering.

6 §.

Ansökning om förenings registrering skall göras af dess styrelse och innehålla

försäkran, att medlemmarnas antal äro minst fem,
uppgift å styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,
samt, där befogenhet att teckna förenings firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, uppgift å den eller dem inom eller utom styrelsen, som, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Vid ansökningen skola fogas
två af styrelsens ordförande till riktigheten styrkta exemplar af förenings stadgar

samt på enahanda sätt till riktigheten styrkt afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna, äfvensom af dylikt protokoll eller annan handling, hvaraf framgår, att styrelse blifvit utsedd.

7 §.

Föreningens stadgar skola angifva

- 1) föreningens firma;
- 2) föremålet för föreningens verksamhet;
- 3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;
- 4) de regelbundna afgifterna till föreningen, där sådana skola förekomma, äfvensom, där uttaxering å medlemmarna skall vara medgifven, grunderna därför samt begränsning för uttaxeringen, om sådan skall iakttagas;
- 5) antalet af styrelsens ledamöter och tiden för deras befattningar;
- 6) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;
- 7) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;
- 8) det sätt, hvarpå kallelse skall ske till extra föreningssammanträde äfvensom till ordinarie sammanträde, där ej för dess hållande viss dag är utsatt i stadgarna;
- 9) huru i händelse af föreningens upplösning med behållna tillgångar skall förfaras.

8 §.

Ideell förenings firma skall utmärka, att föreningen utgör en sammanslutning af flere medlemmar (»förening», »förbund», »sällskap», »klubb», »gille» eller dylikt) och må ej innehålla orden »ekonomisk förening», ej heller något som har afseende å personlig ansvarighet för medlemmarna eller frihet från sådan ansvarighet.

I firman må ej ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, intagas på sådant sätt, att därpå kan föränledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag.

Firman skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut i laga ordning registrerade, ännu bestående föreningsfirmor.

Angående förbud för förening att i sin firma använda ordet bank är särskildt stadgadt.

Om föreningsmedlems intagande och afgang.

9 §.

Ideell förening må när som helst antaga nya medlemmar, och ankomme på styrelsen att pröfva frågor om medlems antagande. Är i stadgarna annorlunda bestämdt, lände det till efterrättelse.

10 §.

Medlem äge att efter anmälan hos föreningen när som helst utträda ur densamma; dock må, där enligt stadgarna de afgifter, som må ifrågakomma, äro till beloppet begränsade, i stadgarna föreskrifvas viss tid, högst sex månader, hvarunder medlem efter anmälan om utträde skall kvarstå i föreningen.

Ej må medlem uteslutas ur föreningen på annan grund än stadgarna angifva.

11 §.

Har medlem utträdt eller uteslutits, vare han ändock, såframt ej stadgarna i sådant afseende innehålla lindrigare bestämmelser, pliktig att erlægga därförinnan beslutad eller i stadgarna till beloppet bestämd afgift för löpande året.

Är ej i stadgarna beloppet af de afgifter, som må ifrågakomma, begränsadt och fattas beslut om ny eller förhöjd afgifts utkräfvande, vare medlem, som ej biträdt beslutet och som anmäler sig till utträde inom fyra veckor från det beslutet blef honom kunnigt, ej pliktig att erlægga den beslutade afgiften.

Afider medlem, gälle om föreningens rätt till afgifter hvad ofvan stadgats i afseende å medlem, som utträdt eller uteslutits.

Vid medlems afgang äge han eller hans rättsinnehafvare icke, med mindre annorlunda är bestämdt i stadgarna, rätt att utfå någon del af föreningens behållna tillgångar.

Om användande af förenings tillgångar.

12 §.

Ideell förenings vinstmedel eller öfriga tillgångar må ej användas för ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande; föreningssammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydelse.

Om styrelse och firmateckning.

13 §.

För ideell förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Styrelsen äge i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt förvalta föreningens angelägenheter. Den må, där ej annat blifvit bestämdt i stadgarna eller af föreningssammanträde, bemyndiga annan vare sig inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma (firmatecknare).

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot af densamma skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Där ej i stadgarna blifvit annorlunda bestämdt, må styrelseledamot, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom göra anmälan för registrering.

14 §.

Styrelsen äfvensom firmatecknare äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företräda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller firmatecknare, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

Har i stadgarna eller af föreningssammanträde eller af styrelsen blifvit bestämdt, att rätten till firmateckning må af firmatecknare utöfvas allenast gemensamt med annan, lände det till efterrättelse.

15 §.

Styrelsen och firmatecknare skola i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som i stadgarna eller af föreningssammanträde eller, såvidt rör firmatecknare, af styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

16 §.

Där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, vare styrelsen beslutför, då minst halfva antalet ledamöter äro närvarande, och gälle såsom styrelsens beslut den mening, om hvilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet. Till styrelsesammanträde skola dock, så vidt ske kan, samtliga ledamöter kallas.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

17 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må ej den, som äger företräda föreningen, afyttra föreningens fasta egendom, med mindre föryttring af fast egendom enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet; ej heller må han utan sådant bemyndigande med inteckning för gäld belasta dylik egendom.

18 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för ideell förening, bör under-tecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Samma lag vare, där i handlingen föreningen betecknats såsom vore den ekonomisk förening.

19 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot och firmatecknare att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, kalle styrelsen föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

20 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 61 §.

21 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

22 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola för hvarje år eller för annan tid, som må vara bestämd i stadgarna, granskas af en eller flere revisorer, utsedda å föreningssammanträde eller på annat i stadgarna angifvet sätt.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

23 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola öfver granskningen afgifva en af dem underskrifven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del af densamma, framlägges å föreningssammanträde.

Angående revisorers befogenhet att påkalla sammankallande af extra föreningssammanträde stadgas i 27 §.

24 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

25 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt denna lag skola handläggas å föreningssammanträde, må i annan ordning afgöras.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej blifvit i kallelsen till sammanträdet angifvet eller, där enligt stadgarna sådan kallelse ej erfordras, medlemmarna meddeladt på sätt om kallelse till extra sammanträde är föreskrifvet, ej till afgörande företages, såframt det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föranledes af ärende, som där skall afgöras; dock att ärende, som ej afser ändring af stadgarna eller ny eller förhöjd afgifts utkräfvande eller föreningens trädande i likvidation, jämväl må till afgörande företagas, såframt minst två tredjedelar af de närvarande äro därom ense.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde eller annorledes af föreningen fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll.

26 §.

Jämte hvad i 25 och 32 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af föreningsbeslut gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem icke är berättigad att öfverlåta sin rösträtt på annan;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden.

I stadgarna må bestämmas, att frånvarande medlem må i visst ärende utöfva sin rösträtt å sammanträde genom röstsedels insändande till styrelsen.

27 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föranleder därtill, skriftligen med angifvandet af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka sådan påfordran, äge revisorerna själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdes utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

28 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

Samma lag vare, där enligt stadgarna visst antal medlemmar äga att hos styrelsen påfordra utlysande af extra sammanträde och styrelsen

ej inom två veckor efter sådan påfordran utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

29 §.

Å det föreningssammanträde, där revisorerernas berättelse framlägges, skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

30 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid revisorerernas berättelse omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utän hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

Talan mot revisorer enligt 24 § må ej anställas, sedan två år förflutit från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

31 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna anställa sådan talan, som omförmäles i 24 §.

Talan, hvarom ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställelsedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af förenings stadgar och visst annat fall, då särskild röstpluralitet för fattande af förenings beslut erfordras.

32 §.

Innehålla ideell förenings stadgar bestämmelse om rätt för afgående medlem att utfå del af föreningens tillgångar eller om medlemmarnas rätt till behållna tillgångar vid föreningens upplösning, vare beslut om ändring af sådan bestämmelse, såvidt ändringen skall afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar i föreningen, ej giltigt, med mindre beslutet å föreningsammansträde biträdts af samtliga röstande.

För giltighet af beslut om annan ändring af stadgarna eller af beslut om föreningens trädande i likvidation af annan anledning än i 37 § 1 mom. under 1) eller 2) sägs, erfordras, att beslutet å föreningsammansträde biträdts af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgivande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgivande ändras.

33 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall af styrelsens ordförande anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar, af ordföranden styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af stadgarna, att förpliktelse för medlemmarna att erlägga afgifter till föreningen införes eller ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och som anmäler sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet blef honom kunnigt.

Om klander af föreningsbeslut.

34 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att föreningsbeslut icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning

å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan öfver beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag, som i 19 § 2 mom. sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda sammanträdet blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet, att det bör registreras, underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom föreningsbeslut upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de föreningsmedlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

35 §.

Finnes ideell förenings verksamhet vara lagstridig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

36 §.

Saknar ideell förening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklaras skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att pröfvas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flere sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flere likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

37 §.

Ideell förening skall ock träda i likvidation,

1) då antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem och tillräckligt antal medlemmar ej inträdt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

I dessa fall äfvensom då föreningen beslutit att träda i likvidation skall likvidation verkställas af styrelsens ledamöter såsom likvidatorer, där ej till följd af stadgarnas bestämmelse eller föreningens beslut en eller flera särskilda likvidatorer utses.

38 §.

Träder föreningen ej i likvidation, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 37 § 1 mom. under 1) påkallar likvidation, svare de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

39 §.

Finnes ideell förening, som enligt anmälan till registret trädtt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 36 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

40 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår å föreningssammanträde vald likvidator, innan han fullgjort

sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om val af ny likvidator.

41 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trädt i likvidation, och därvid meddela uppgift å dem, som äga verkställa likvidationen och teckna föreningens firma.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

42 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

I den mån sådant erfordras för likvidationens verkställande och så snart det utan uppenbar skada kan ske, skall föreningens egendom förvandlas i penningar.

43 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 35 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidators befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 15 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 35 §.

44 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 18 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af handling, som å föreningens vägnar utfärdas, äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt, som ofvan i 1 mom. sägs, och framgår ej af handlingens innehåll såväl, att den utfärdats å föreningens vägnar, som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma prövas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Hvad i 18 § 2 mom. 2 punkten är stadgadt skall gälla jämväl i afseende å handling, som under föreningens likvidation å dess vägnar utfärdas.

45 §.

Sedan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan medlemmarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut må vara berättigad att öfvertaga tillgångarna. Är någon del af gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och med återstoden så förfaras, som nyss sagts.

Ej må annorledes än nu är sagdt skifte äga rum eller föreningens tillgångar öfverlämnas till den därtill berättigade. Sker det eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som något uppburit, skyldig att återbära hvad han bekommit.

46 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

Då redovisningen framlagts, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering. Vid anmälan skall fogas bevis om dagen för årsstämmningens utfärdande.

47 §.

Åtnöjes föreningsmedlem ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

48 §.

Afträdes ideell förenings egendom till konkurs, skall underrättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 36 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

Om registrering.

49 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

Anmälan till registret skall göras skriftligen. Afämnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

50 §.

Har den anmälände icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas föreningens stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning, eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag, eller åsyfta lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet eller eljest

strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Samma lag vare, där beslut om sådan ändring af stadgarna, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, för registrering anmäles och Konungens befallningshafvande i det senare länet på förfrågan meddelar, att föreningens firma jämlikt stadgandet i 8 § 3 mom. utgör hinder för föreningens upptagande i detta läns föreningsregister.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

Är sökanden missnöjd med beslutet, äge han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

51 §.

Beviljas ideell förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist;
- 6) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;
- 7) det sätt, hvarpå kallelse till föreningsssammanträde skall ske, äfvensom, där viss dag för hållande af ordinarie sammanträde är i stadgarna bestämd, uppgift om den dagen.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registreringen och återställas till sökanden.

52 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret. Registreras ändring af förenings stadgar, skall ena exemplaret af

det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring af förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

Beslutar förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur registret och, för föreningens registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

53 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande meddelas af Konungen.

54 §.

Företer ideell förenings registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister eller aktiebolagsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denne förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

55 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett, ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

56 §.

Mot den, som inhämtat kännedom om hvad registret beträffande visst förhållande innehåller å den tid, hvarom fråga är, kan ändring i samma förhållande icke med laga verkan åberopas, med mindre han visas hafva ägt vetskap om ändringen.

Straffbestämmelser.

57 §.

Med böter från och med tjugofem till och med fem hundra kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i handling, som framlägges å föreningssammanträde, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats.

Ej må straff, som ofvan är stadgadt, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

58 §.

Åsidosättes föreskrift, som i 23 § 1 mom. eller 25 § 4 mom. är meddelad,

straffes den försumlige med böter från och med fem till och med ett hundra kronor.

Samma lag vare

om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 41 § eller 46 § 2 mom. åligger.

Förseelse mot 23 § 1 mom. eller 25 § 4 mom. må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däri.

59 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

60 §.

Har förening enligt lagen om ekonomiska föreningar registrerats såsom ekonomisk förening, utgöre den omständigheten ej hinder för föreningen att, såframt härför erforderlig ändring af stadgarna vidtages, i stället i enlighet med denna lag vinna registrering såsom ideell förening; dock att beslutet om ändring af stadgarna ej må gå i verkställighet förr än ett år förflutit från det beslutet antecknades i registret för ekonomiska föreningar.

Angående rätt för ideell förening att i stället vinna registrering såsom ekonomisk förening är stadgad i lagen om ekonomiska föreningar.

61 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvarige för skadan, en för alla och alla för en.

62 §.

Förening vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarna har sitt säte.

63 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

64 §.

Innehålla ideell förenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgad.

Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

65 §.

Därest ideell förening, som äger bestånd, då denna lag träder i kraft, och håller sina stadgar hemliga, vill utan iakttagande af föreskrifterna i denna lag vinna förmåga att såsom registrerad ideell förening förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara, göra därom ansökning hos Konungen.

66 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å

1) af främmande kristna eller mosaiska trosbekännare bildade församlingar, som äga rätt till offentlig religionsöfning;

2) nationsföreningar eller med dem likställda föreningar vid rikets universitet eller högskolor eller sammanslutningar af sådana föreningar;

3) föreningar, hvilkas stadgar blifvit af Konungen stadfästade, innan denna lag träder i kraft.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgad.

Denna lag skall träda i kraft den — — — —; dock skall med afseende å ideell förening, som då äger bestånd, det i 2 § meddelade förbudet mot idkande af handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, såvidt samma förbud afser oregistrerad förening, äfvensom hvad 4 § innehåller därom, att fordran eller annan rättighet ej må af oregistrerad förening hos domstol eller annan myn-

dighet göras gällande, ej äga tillämpning förr än två år förflutit från lagens trädande i kraft. Efter nämnda två års förlopp må ej heller rättighet, som uppkommit dessförinnan, vid domstol eller annan myndighet göras gällande af sådan förening, såframt den ej blifvit registrerad.

I fråga om förening, som nyss nämnts, vare den omständighet, att protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna, icke kan företes, ej hinder för föreningens registrering. I ty fall skola de vid ansökningen om föreningens registrering fogade exemplaren af stadgarna vara försedda med anteckning om dagen för deras antagande, där denna kan uppgifvas.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som före lagens trädande i kraft berättigats teckna föreningens firma, skola bestämmelserna i 14 och 15 §§ lända till efterrättelse.

F ö r s l a g
till
Lag
om ekonomiska föreningar.

Inledande bestämmelser.

1 §.

Förening med ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom att
anskaffa lifsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna eller
afsätta alster af medlemmarnas verksamhet eller
bereda bostäder åt medlemmarna eller
anskaffa lån åt medlemmarna eller
idka annan ekonomisk verksamhet
må kunna i enlighet med hvad i denna lag sägs varda registrerad
såsom *ekonomisk förening*.

Hvad nu är stadgadt skall ock gälla om förening, som genom idkande af handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, vill vinna annat ändamål än främjande af medlemmarnas ekonomiska intressen.

2 §.

Ekonomisk förening, som idkar handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker, må allenast mot kontant betalning försälja till andra än medlemmar i föreningen. Hvad sålunda stadgats äge dock ej tillämpning i fråga om förening, hvars

försäljning till andra än medlemmar i föreningen omfattar hufvudsakligen alster af medlemmarnas eller föreningens verksamhet.

3 §.

Registrerad ekonomisk förening äger förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara.

För föreningens förbindelser häfta allenast dess tillgångar, förfallna men ej guldna insatser och andra afgifter inräknade; dock stånde medlemmarna öppet att därjämte, på sätt i denna lag sägs, åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser.

4 §.

Ekonomisk förening, hvilken ej blifvit registrerad, kan ej förvärfva fast egendom, ej heller inför domstol eller annan myndighet göra fordran eller annan rättighet gällande; dock äge föreningen utsöka densamma tillerkänd ersättning för kostnader i mål, som mot föreningen anhängiggjorts.

Handla ledamöter af oregistrerad förenings styrelse eller medlemmar i föreningen eller andra å föreningens vägnar, svara de, som i åtgärden eller beslut därom deltagit, för uppkommande förbindelser såsom för annan sin gäld, en för alla och alla för en.

Om registrerade föreningar.

Om förenings bildande.

5 §.

Ekonomisk förening skall för att kunna vinna registrering bestå af minst fem medlemmar samt i enlighet med denna lag hafva antagit stadgar och utsett styrelse.

Ej må den omständigheten, att föreningens medlemmar, uteslutande eller till en del, utgöras af bolag, föreningar, kommuner eller andra samfälligheter eller stiftelser, vara hinder mot föreningens registrering.

6 §.

Ansökning om föreningens registrering skall göras af dess styrelse.

I sådan ansökning skola uppgifvas

dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka inom eller utom styrelsen, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Vid ansökningen skola fogas

1) två af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta exemplar af föreningens stadgar äfvensom, där ej hvad i 64 § är stadgadt äger tillämpning, en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd försäkran, att medlemmarnas antal uppgår till minst fem;

2) på enahanda sätt, som under 1) sägs, till riktigheten styrkt afskrift af protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blifvit antagna och styrelse utsedd.

7 §.

Föreningens stadgar skola angifva

1) föreningens firma;

2) föremålet för föreningens verksamhet;

3) den ort inom riket, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte;

4) den insats, med hvilken hvarje medlem skall deltaga i föreningen, huru insatserna skola göras, samt huruvida medlem må deltaga i föreningen med högre belopp än enkel insats;

5) där andra afgifter till föreningen skola förekomma, afgifternas belopp eller det högsta belopp, hvartill de må bestämmas;

6) där ej för föreningens förbindelser skola häfta allenast dess tillgångar, det belopp, intill hvilket medlemmarna åtaga sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser;

7) huru stor del af föreningens årsvinst, som minst skall afsättas till reservfond, och, i händelse reservfonden skall vara till beloppet begränsad, till hvilket belopp densamma skall uppgå för att afsättning af årsvinst ej skall behöfva äga rum;

8) antalet af styrelsens ledamöter och tiden för deras befattningar;

9) huru revision af styrelsens förvaltning skall ske;

10) huruvida räkenskapsafslutning skall ske för år eller oftare samt tiden därför;

11) huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas;

12) det sätt, hvarpå kallelse till sammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

8 §.

Ekonomisk förenings firma skall innehålla ordet »förening» samt, där medlemmarna ej åtaga sig personlig ansvarighet, orden »utan personlig ansvarighet» eller förkortning af dessa ord (»u. p. a.» eller dylikt), och, där medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet, orden »med begränsad personlig ansvarighet» eller förkortning af dessa ord (»m. b. p. a.» eller dylikt).

I firman må ordet »bolag» eller eljest något, som betecknar ett bolagsförhållande, ej intagas på sådant sätt, att däraf kan föranledas det misstag, att firman innehafves af ett bolag.

Firman skall tydligt skilja sig från andra, hos samma myndighet förut i laga ordning registrerade, ännu bestående föreningsfirmor.

Angående förbud för förening att i sin firma använda ordet bank är särskildt stadgadt.

Om medlemsbok.

9 §.

Öfver ekonomisk förenings medlemmar skall genom styrelsens försorg hållas förteckning (medlemsbok). Denna skall innehålla, förutom hvarje medlems fullständiga namn och hemvist, uppgift å det antal insatser, med hvilka hvarje medlem deltagar i föreningen.

Styrelsen åligger att hålla medlemsboken tillgänglig för en hvar, som vill taga kännedom om densamma.

Om föreningsmedlems intagande och afgång.

10 §.

Ekonomisk förening må när som helst antaga nya medlemmar, och ankomme på styrelsen att pröfva frågor om medlems antagande. Är i stadgarna annorlunda bestämdt, lände det till efterrättelse.

Ej må någon antagas till medlem annorledes än efter egenhändigt undertecknad ansökning.

11 §.

Medlem äge att, efter egenhändigt underskrifven uppsägning, utträda ur föreningen; dock må i stadgarna föreskrifvas, att uppsägning ej får ske förrän efter viss tid, högst två år, från inträdet i föreningen. Med Konungens begifvande kan sagda tid utsträckas till högst fem år.

12 §.

Medlem må, där han genom laga kraft ägande dom förklarats förlustig medborgerligt förtroende eller blifvit ställd under framtiden för brott, som kan medföra sådan påföljd, så ock eljest på grund, som kan vara bestämd i stadgarna, uteslutas ur föreningen.

13 §.

Afidnen medlems make eller arfvinge vare berättigad att i den afidnes ställe inträda såsom medlem i föreningen, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna.

14 §.

Afgång ur föreningen skall anses äga rum vid den tid för räkenskapsafslutning, som infaller näst efter en månad eller efter den i stadgarna bestämda längre tid, högst sex månader, sedan medlemmen

uppsagt sig till utträde eller uteslutits, eller annan omständighet, som föranledt afgangen, inträffat.

Medlem, som blifvit, efter ty i 12 § sägs, ur föreningen utesluten, vare genast förlustig rättigheten att deltaga i öfverläggningar och beslut om föreningens angelägenheter.

15 §.

Då medlem afgått, äge han eller hans rättsinnehafvare utfå ej mindre, sex månader från afgangen, den inbetalda insatsen, i den mån föreningens behållna tillgångar, enligt den vid tiden för afgangen uppgjorda räkenskapsafslutning, därtill förslå utan anlitande af reservfond eller förnärmande af öfriga medlemmars lika rätt, än ock, i samma ordning som öfriga medlemmarna, hvad på den afgångne belöper af beslutad vinstutdelning. Träder föreningen i likvidation inom sex månader från det medlem afgått, eller varder inom samma tid konkursansökning af föreningen till rätten eller domaren ingifven eller i anledning af borgenärs ansökning om konkurs offentlig stämning utfärdad, skall den afgångnes rätt att utfå insats bedömas efter de i 58 och 59 §§ om skifte af förenings tillgångar gifna föreskrifter.

Innehålla föreningens stadgar inskränkning i afgående medlems rätt, hvarom nu är sagdt, lände den utom i fall, hvarom i 43 § 2 mom. stadgas, till efterrättelse.

16 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom ett år från det medlem afgick, vare den afgångne pliktig, såvidt föreningens borgenärs rätt rörer, att återbära hvad han utfått af sin insats.

17 §.

Har någon genom annat fång än arf eller giftorätt förvärfvat medlems andel i föreningen, och vill han ej inträda i föreningen, eller vägras honom inträde, då han begär sådant, äge samma rätt till uppsägning som medlem; och gälle, där uppsägning sker, om hans rätt att utfå insats och vinst, så ock om hans skyldighet att i visst fall återbära insatsen hvad i 15 och 16 §§ finnes stadgadt angående afgang medlem.

Om vinstutdelning.

18 §.

Ej må utdelning af ekonomisk förenings vinst göras i vidsträcktare mån, än att återstående tillgångarna, enligt föreningens behörigen granskade räkenskaper, öfverskjuta skulderna med minst det belopp, som motsvarar insatserna, i den mån de redan inbetalts eller äro till betalning förfallna, jämte reservfond. Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid med hvad sålunda stadgats eller med bestämmelse i föreningens stadgar, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldige att återbära densamma; och ansvare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

19 §.

Föreningens vinstmedel eller öfriga tillgångar må ej användas för ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande; föreningssammanträde dock obetaget att till allmännyttigt eller därmed jämförligt ändamål använda tillgång, som i förhållande till föreningens ställning är af ringa betydhet.

Om styrelse och firmateckning.

20 §.

För ekonomisk förening skall finnas en styrelse, bestående af en eller flere ledamöter.

Styrelsen äge i enlighet med hvad i denna lag är stadgadt förvalta föreningens angelägenheter. Den må, där ej annat blifvit bestämmt i stadgarna eller af föreningssammanträde, bemyndiga annan vare sig inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma (firmatecknare).

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot af densamma skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; dock må, där bolag eller annan samfällighet eller stiftelse är medlem i föreningen, ledamot af den samfällighets eller stiftelses styrelse eller delägare i samfälligheten vara ledamot af föreningens styrelse.

Ledamot af styrelsen skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Styrelseledamot må ej utses för längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga styrelseledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen föranstalta om val af ny ledamot.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firna, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering.

21 §.

Styrelsen äfvensom firmatecknare äge att själfva eller genom ombud ej mindre i förhållande till tredje man handla å föreningens vägnar än äfven inför domstolar och andra myndigheter företråda föreningen. Inskränkning i den befogenhet, som sålunda tillkommer styrelsen eller firmatecknare, vare, i den mån ej annat följer af hvad i denna lag stadgas, utan verkan mot tredje man, med mindre han ägt eller bort äga kännedom om inskränkningen. Bestämmelse, innefattande sådan inskränkning, må ej registreras.

Har i stadgarna eller af föreningssammanträde eller af styrelsen blifvit bestämdt, att rätten till firmateckning må af firmatecknare utövas allenast gemensamt med annan, lände det till efterrättelse.

22 §.

Styrelsen och firmatecknare skola i sin förvaltning af föreningens angelägenheter ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som i stadgarna eller af föreningssammanträde eller, såvidt rör firmatecknare, af styrelsen meddelas, där de ej finnas strida mot denna lag eller föreningens stadgar.

23 §.

Där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, vare styrelsen beslutför, då minst halfva antalet ledmöter äro närvarande, och gälla såsom styrelsens beslut den mening, om hvilken de flesta röstande förena sig, men vid lika röstetal den mening, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet. Till styrelsesammanträde skola dock, såvidt ske kan, samtliga ledamöter kallas.

Ledamot af styrelsen äge ej deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda är stadgadt äge motsvarande tillämpning beträffande gifva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot styrelseledamoten eller tredje man.

24 §.

Utan föreningssammanträdes bemyndigande må ej den, som äger företräda föreningen, föryttra föreningens fasta egendom, med mindre föryttring af fast egendom enligt stadgarna ingår i föremålet för föreningens verksamhet; ej heller må han utan sådant bemyndigande med inteckning för gäld belasta dylik egendom.

25 §.

Skriftlig handling, som utfärdas för ekonomisk förening, bör undertecknas med föreningens firma. Vid firmateckning skola de, som teckna firman, äfven underskrifva sina namn.

Har handlingen ej undertecknats med föreningens firma och framgår ej af dess innehåll, att den utfärdats å föreningens vägnar, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma pröfvas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld. Samma lag vare, där i handling, som utfärdats för ekonomisk förening utan personlig ansvarighet, föreningen betecknats på ett sätt, som utmärker, att personlig ansvarighet förekommer.

26 §.

Angående befogenhet för styrelseledamot och firmatecknare att för föreningen mottaga stämning är stadgadt i rättegångsbalken; och skall hvad i sådant afseende gäller äga tillämpning jämväl, då annat meddelande skall delgifvas föreningen.

Vill styrelsen kära till föreningen, kalle styrelsen föreningens medlemmar till sammanträde för val af ombud att i den tvist föra föreningens talan. Stämning skall anses delgifven, då den blifvit föredragen å sammanträdet.

27 §.

Minst en månad eller den kortare tid, som må vara bestämd i stadgarna, före det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse skall framläggas, aflämne styrelsen till revisorerna en af styrelsens ledamöter underskrifven förvaltningsberättelse.

28 §.

Styrelseledamöter, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar eller eljest uppsåtligen eller af vårdslöshet tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Angående styrelseledamöters skadeståndsansvar gentemot tredje man stadgas i 87 §.

29 §.

Hvad i denna lag finnes stadgadt om styrelseledamot äge motsvarande tillämpning å suppleant i styrelsen.

Har suppleant utöfvat styrelseledamots befogenhet, vare den omständighet, att förutsättningen för hans inträde i styrelsen saknats, utan verkan mot en hvar, som ej visas hafva ägt kännedom därom.

Bestämmelse rörande den förutsättning, under hvilken suppleant äger utöfva styrelseledamots befogenhet, må ej registreras.

Om revision.

30 §.

Styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper skola granskas af en eller flere revisorer.

Revisorerna väljas å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att en eller flere revisorer skola på annat sätt utses att jämte de å föreningssammanträde valda deltaga i granskningen.

Till revisor må ej utses den, som är i föreningens eller styrelseledamots tjänst.

Den tid, för hvilken revisor å föreningssammanträde utses, må ej utgå före nästa ordinarie sammanträde och ej omfatta längre tid än två år. Revisor må, ändå att den tid, för hvilken han blifvit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut af den, som utsett honom.

Afgår af föreningen vald revisor, innan den tid, för hvilken han blifvit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det styrelsen att ofördröjligen föranstalta om val af ny revisor.

31 §.

Hos Konungens befallningshafvande i länet må påkallas utseende af en revisor att med öfriga revisorer deltaga i dem åliggande granskning af styrelsens förvaltning och föreningens räkenskaper eller i granskning af vissa räkenskaper. Förslag härom skall väckas å föreningssammanträde. Har förslaget å föreningssammanträde antagits eller ock biträdts af minst en femtedel af samtliga föreningsmedlemmarna, åligger det styrelsen att inom en vecka hos Konungens befallningshafvande göra framställning om utseende af revisor. Underlåter styrelsen det, stånde hvarje föreningsmedlem fritt att göra dylik framställning.

Hvad i 30 § 3 mom. och 4 mom. 2 punkten är stadgadt gälle ock om revisor, som utses af Konungens befallningshafvande; och vare sådan revisor berättigad att af föreningen erhålla skäligen arfvode.

32 §.

Styrelsen skall bereda revisor tillfälle att när som helst inventera föreningens kassa och öfriga tillgångar samt granska föreningens alla böcker, räkenskaper och andra handlingar; och må af revisor begärd upplysning angående förvaltningen ej af styrelsen förvägras.

Vid fullgörande af sitt uppdrag hafva revisorerna att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som af föreningen meddelas och ej afse inskränkning i deras i lag stadgade befogenhet eller eljest strida mot lag eller författning eller mot föreningens stadgar.

Revisorerna skola öfver granskningen afgifva en af dem underskrifven berättelse, som, efter det styrelsen lämnats tillfälle att taga del af densamma, framläggas å föreningssammanträde jämte styrelsens förvaltningsberättelse.

Angående revisorers befogenhet att påkalla sammankallande af extra föreningssammanträde stadgas i 36 §.

33 §.

Hafva revisorer i sin berättelse eller annan handling, som framläggas å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnat oriktig uppgift eller uppsåtligen underlåtit att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af dem granskats, eller vid fullgörandet af sitt uppdrag visat vårdslöshet, vare de, som låtit sådant komma sig till last, föreningen ansvariga för all däraf uppkommande skada, en för alla och alla för en.

Om föreningssammanträde.

34 §.

Föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde.

Ej må någon själf eller genom ombud eller såsom ombud för annan deltaga i behandling af fråga rörande aftal mellan honom och föreningen. Ej heller må han deltaga i behandling af fråga om aftal mellan föreningen och tredje man, där han i frågan äger ett väsentligt intresse, som kan vara stridande mot föreningens. Hvad sålunda

stadgats äge motsvarande tillämpning beträffande gåfva från föreningens sida, så ock beträffande rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man. Styrelseledamot må ej deltaga i beslut om ansvarsfrihet för förvaltningsåtgärd, för hvilken han är ansvarig, eller i val af revisor.

Å föreningssammanträde må ärende, som ej i kallelsen till sammanträdet blifvit angifvet, ej till afgörande företagas, där det ej enligt stadgarna skall förekomma å sammanträdet eller omedelbart föränledes af ärende, som där skall afgöras; dock att ärende, som ej afser ändring af stadgarna eller ny eller förhöjd afgifts utkräfvande eller föreningens trädande i likvidation, jämväl må till afgörande företagas, såframt samtliga närvarande därtill gifva sitt samtycke.

Öfver beslut, som å föreningssammanträde fattas, skall genom styrelsens försorg föras protokoll. Senast två veckor efter sammanträdet skall protokollet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna.

35 §.

Jämte hvad i 34, 41 och 42 §§ är stadgadt om utöfvande af rösträtt och fattande af beslut å föreningssammanträde gälle, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna:

att hvarje medlem äger deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter;

att hvarje medlem äger en röst;

att medlem är berättigad att öfverlåta sin rösträtt å annan medlem;

att ingen må på grund af fullmakt utöfva rösträtt för mer än en medlem;

att såsom föreningens beslut gäller den mening, för hvilken de flesta rösterna afgifvas; och

att, vid lika röstetal, val afgöres genom lottning, men i andra frågor den mening gäller, som biträdes af ordföranden vid sammanträdet.

36 §.

Styrelsen äge, när den finner lämpligt, kalla föreningens medlemmar till extra föreningssammanträde.

Revisorerna må, om deras granskning föränleder därtill, skriftligen med angifvande af skälet påfordra, att styrelsen skall utlysa extra föreningssammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske. Efterkommer styrelsen ej inom en vecka

sådan påfordran, äga revisorerna själfva utlysa föreningssammanträde. Äro ej samtliga revisorer ense om sammanträdes utlysande, gälle den mening, hvarom de flesta förena sig, eller vid lika röstetal deras mening, som anse extra sammanträde ej böra hållas.

Extra föreningssammanträde skall ock af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordras af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det mindre antal, som må vara bestämdt i stadgarna.

37 §.

Underlåter styrelsen att i föreskrifven ordning kalla föreningens medlemmar till ordinarie sammanträde, eller har styrelsen ej senast två veckor efter påfordran, hvarom i 36 § 3 mom. är sagdt, utlyst sammanträde att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske, har magistrat eller kronofogde i orten att på anmälan af föreningsmedlem ofördröjligen utlysa sammanträde.

38 §.

Å det föreningssammanträde, där revisorernas berättelse framlägges, skall frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid berättelsen omfattar företagas till afgörande.

Frågan om ansvarsfrihets beviljande må uppskjutas till afgörande vid nytt sammanträde.

Om talan mot styrelse eller revisorer.

39 §.

Varder talan å styrelsens förvaltning under den tid revisorernas berättelse omfattar ej anställd inom ett år från det berättelsen framlades å föreningssammanträde, vare så ansedt, som om ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad.

Utan hinder däraf, att ansvarsfrihet beviljats, må sådan talan å förvaltningen, som grundas därpå, att styrelseledamot begått brottslig handling, kunna mot honom anställas, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen afsett äfven den handling.

Talan mot revisorer enligt 33 § må ej anställas, sedan två år för-

flutit från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, utan så är, att talan grundas därpå, att brottslig handling blifvit begången.

40 §.

Afträdes föreningens egendom till konkurs, som börjar inom två år från det revisorerernas berättelse framlades å föreningssammanträde, äge konkursboet att anställa klander å förvaltningen för den tid berättelsen afser, ändå att ansvarsfrihet blifvit styrelsen beviljad, äfvensom att mot revisorererna anställa sådan talan, som omförmäles i 33 §.

Talan, hvarom ofvan i denna paragraf sägs, skall anhängiggöras inom en månad från inställedagen eller, där tiden för talans anställande af föreningen då ännu ej gått till ända, inom utgången af den tid. Försummas det, vare rätt till talan förlorad.

Om ändring af förenings stadgar och visst annat fall, då särskild röstpluralitet å föreningssammanträde erfordras.

41 §.

Beslut afseende ändring af stadgarna i fråga om medlems rättighet att utträda ur föreningen eller sådan ändring af stadgarna, att afgående medlems rätt, hvarom i 15 § är sagdt, inskränkes, vare, där ändringen skall afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar i föreningen, ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande förenings-sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af samtliga röstande. Ej heller äge beslut om sådan ändring af stadgarna, att medlems rätt till årsvinst eller till föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning inskränkes, giltighet, med mindre beslutet fattats i enlighet med hvad nu är sagdt.

Beslut om annan ändring af stadgarna vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande förenings-sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts, såvidt genom beslutet personlig ansvarighet för föreningens förbindelser införes eller skärpes eller medlemmarnas förpliktelse att erlagga afgifter till föreningen ökas, af minst tre fjärdedelar af de röstande, men eljest af minst två tredjedelar af de röstande.

Är för giltighet af beslut, hvarom ofvan är sagdt, något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

Har i stadgarna intagits bestämmelse, enligt hvilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgifvande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgifvande ändras.

42 §.

Beslut om föreningens trädande i likvidation i andra fall än i 47 § sägs, vare ej giltigt, med mindre samtliga medlemmarna förenat sig därom eller beslutet fattats å två på hvarandra följande förenings-sammanträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst två tredjedelar af de röstande. Är för giltighet af beslutet något ytterligare villkor bestämdt i stadgarna, lände ock det till efterrättelse.

43 §.

Beslut om ändring af stadgarna skall af styrelsens ordförande ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett. Vid anmälan fogas, i två exemplar, af notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet.

Beslut om sådan ändring af stadgarna, att personlig ansvarighet för föreningens förbindelser införes eller skärpes eller medlemmarnas förpliktelse att erlägga afgifter till föreningen ökas, må ej tillämpas mot medlem, som icke bidragit till beslutet och som uppsäger sig till utträde ur föreningen inom fyra veckor från det beslutet fattades; och äge i ty fall medlemmen, oafsedt hvad stadgarna därom innehålla, att å tid, som i 14 § sägs, utträda ur föreningen och därvid tillgodonjuta den rätt, som enligt 15 § 1 mom. tillkommer afgående medlem.

Beslut, som innefattar nedsättning af insatsernas belopp eller lindring af den medlemmarna enligt stadgarna åliggande skyldighet att i föreningen göra insats eller inskränkning i den personliga ansvarighet för föreningens förbindelser de enligt stadgarna åtagit sig, må ej gå i verkställighet förr än ett år förflutit från det beslutet registrerades.

Om klander af beslut å föreningsammansammanträde.

44 §.

Menar styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem, att beslut, som fattats å föreningsammansammanträde, icke tillkommit i behörig ordning eller eljest strider mot denna lag eller föreningens stadgar, äge därå tala genom stämning å föreningen inom två månader från beslutets dag. Försummas det, vare rätt till klandertalan öfver beslutet förlorad.

Vill styrelsen anhängiggöra klandertalan, vare lag, som i 26 § 2 mom. sägs; dock skall styrelsens rätt till talan anses bevarad, om det där omförmälda sammansammanträdet blifvit inom ofvan i denna paragraf stadgad tid utlyst att hållas så snart det med iakttagande af föreskrifven kallelsetid kan ske.

Har klandertalan anhängiggjorts, äge domstolen, när skäl därtill förekommer, att, innan slutligt utslag i målet meddelas, förordna, att klandrade beslutet ej må verkställas. Om förordnandet skall, där klandrade beslutet är af beskaffenhet, att det bör registreras, under rättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Domstols utslag, hvarigenom beslut å föreningsammansammanträde upphäfts eller ändrats, gälle jämväl för de föreningsmedlemmar, som ej instämt klandertalan.

Om likvidation och upplösning.

45 §.

Finnes ekonomisk förenings verksamhet vara lagstridig eller uppenbart osedlig, äge rätten, på ansökning af ombud, som justitiekanslern eller Konungens befallningshafvande förordnar att sådan talan utföra, förklara föreningen skyldig att träda i likvidation; och förordne rätten i sådant fall en eller flere likvidatorer att verkställa likvidationen.

Hvad sålunda är föreskrifvet gälle dock ej i det fall, att föreningens verksamhet finnes strida mot bestämmelserna i 2 §.

46 §.

Saknar ekonomisk förening till registret anmäld, behörig styrelse, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansökning, att föreningen må förklararas skyldig att träda i likvidation. Kungörelse om ansökningen med uppgift om tiden, när densamma kommer att prövas af rätten, skall af rätten eller domaren utfärdas och minst tre månader före nämnda tid införas i allmänna tidningarna, så ock i tidning inom orten. Rätten eller domaren äge ock, där så äskas, förordna en eller flere sysslomän att emellertid taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter. Styrkes på utsatta tiden, att anmärkta förhållandet fortfar, förklare rätten, att föreningen skall träda i likvidation, och förordne en eller flere likvidatorer att verkställa densamma.

Om förordnande af syssloman skall underrättelse ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

47 §.

Ekonomisk förening skall ock träda i likvidation,

1) då antalet föreningsmedlemmar nedgått under fem och tillräckligt antal medlemmar ej inträdt inom tre månader;

2) då förhållande inträffat, på grund hvaraf enligt bestämmelse i stadgarna föreningen skall upphöra med sin verksamhet.

48 §.

Har föreningen beslutit att träda i likvidation, eller skall eljest af anledning, som i 47 § sägs, likvidation verkställas, varde å förenings-sammanträde en eller flere likvidatorer valda att verkställa likvidationen.

I stadgarna må kunna bestämmas, att en eller flere likvidatorer skola på annat sätt utses att jämte de å förenings-sammanträde valda deltaga i likvidationen.

49 §.

Utses föreningen ej likvidatorer, ehuru sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelsen i 47 § under 1) påkallar likvidation, svare

de, som med vetskap om förhållandet deltaga i beslut om fortsättande af föreningens verksamhet eller handla å dess vägnar, för uppkommande förbindelser, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

50 §.

Har sådant förhållande inträffat, som jämlikt bestämmelse i 47 § påkallar likvidation, och varder ej inom en månad därefter till registret, enligt hvad nedan sägs, anmaldt, att föreningen trädt i likvidation, förklare rätten, på ansökan af föreningsmedlem eller styrelseledamot och efter föreningens hörande, att föreningen skall träda i likvidation; och förelägge rätten föreningen att inom viss tid, ej understigande en månad, utse en eller flere likvidatorer vid äfventyr, att förordnande i sådant hänseende eljest meddelas af rätten.

51 §.

Finnes ekonomisk förening, som enligt anmälan till registret trädt i likvidation, sedermera sakna till registret anmälda, behöriga likvidatorer, vare föreningsmedlem eller borgenär, så ock en hvar annan, hvars rätt kan vara beroende däraf, att någon finnes, som äger företräda föreningen, berättigad att hos rätten eller domaren göra ansöknings om utseende af likvidatorer; och skall i öfrigt hvad i 46 § är stadgadt i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

52 §.

Likvidator skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgifver undantag.

Uppdraget att vara likvidator anses gälla intill dess likvidationen blifvit afslutad, men må när som helst återkallas af den, som meddelat uppdraget.

Afgår å föreningssammanträde vald likvidator, innan han fullgjort sitt uppdrag, och finnes ej suppleant, åligger det öfriga likvidatorer att ofördröjligen föranstalta om val af ny likvidator.

53 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering annmäla, att föreningen trädt i likvidation. Därvid skola uppgifvas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn äfvensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utöfvas allenast af likvidatorerna gemensamt, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn och hemvist.

Afgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras af likvidatorerna.

54 §.

Då likvidatorer utsetts, göra styrelsen ofördröjligen redo för sin förvaltning under den tid, för hvilken densamma ej förut blifvit granskad.

Styrelsens redovisning skall af likvidatorerna ofördröjligen öfverlämnas till revisorerna, som hafva att granska densamma och däröfver inom fyra veckor afgifva skriftlig berättelse. Redovisningen jämte revisorernas berättelse framläggas af likvidatorerna, så snart ske kan, å föreningssammanträde; och skall å det sammanträde till behandling företagas frågan om beviljande af ansvarsfrihet åt styrelsen för den tid redovisningen omfattar. Om behandling af denna fråga samt om rätt att tala å styrelsens förvaltning äge hvad i 38, 39 och 40 §§ finnes stadgad motsvarande tillämpning.

55 §.

Likvidatorerna åligger att ofördröjligen söka årsstämming å föreningens okända borgenärer samt att förteckna dess tillgångar och skulder.

I den mån sådant erfordras för likvidationens verkställande och så snart det utan uppenbar skada kan ske, skall föreningens egendom förvandlas i penningar.

56 §.

Likvidatorerna äge ej utan särskildt, af föreningen erhållet bemyndigande afyttra dess fasta egendom annorledes än genom försäljning å offentlig auktion. Hafva likvidatorerna förordnats enligt 45 §, må ej heller lös egendom utan föreningens särskilda bemyndigande af dem försäljas på annat sätt än nu är sagdt; och må, innan beslutet om

förordnandet vunnit laga kraft, likvidatorerna ej utan föreningens samtycke vidtaga några likvidationsåtgärder utan allenast taga föreningens egendom under vård och bevaka dess angelägenheter.

I öfrigt skall om likvidatorers befogenhet att företräda föreningen och om deras rättigheter, så ock om deras skyldigheter gälla i tillämpliga delar hvad angående styrelse eller styrelseledamot i denna lag är stadgadt; dock att hvad i 22 § är stadgadt ej skall äga tillämpning å likvidatorer, som förordnats enligt 45 §.

57 §.

Under likvidation skall föreningens firma tecknas med tillägg af orden »i likvidation».

I öfrigt skall hvad i 25 § finnes föreskrifvet i fråga om underskrifvande af handling, som å föreningens vägnar utfärdas, äga motsvarande tillämpning under föreningens likvidation.

Har under handlingen ej föreningens firma tecknats på sätt, som ofvan i 1 mom. sägs, och framgår ej af handlingens innehåll såväl, att den utfärdats å föreningens vägnar, som ock att föreningen är i likvidation, vare de, som underskrifvit handlingen, ehvad densamma prövas vara för föreningen bindande eller ej, ansvarige för hvad genom handlingen må hafva slutits, en för alla och alla för en, såsom för egen skuld.

Hvad i 25 § 2 mom. 2 punkten är stadgadt skall gälla jämväl i afseende å handling, som, efter det ekonomisk förening utan personlig ansvarighet trädt i likvidation, å dess vägnar utfärdas.

58 §.

Sedan den i årsstämningen utsatta inställelsedag är förbi och all veterlig gäld blifvit betald, skola föreningens tillgångar skiftas mellan medlemmarna eller öfverlämnas till den, som på grund af stadgarna eller medlemmarnas beslut må vara berättigad att öfvertaga tillgångarna. Är någon del af gälden tvistig eller ej förfallen och kan förty eller af annan orsak betalning ej ske, skola till samma gälds betalning erforderliga medel innehållas och med återstoden så förfaras, som nyss sagts.

Ej må annorledes än nu är sagdt skifte äga rum eller föreningens tillgångar öfverlämnas till den därtill berättigade. Sker det eller befinnas innehållna medel ej lämna tillgång till gälds betalning, vare i händelse af föreningens oförmåga att fullgöra sina förbindelser den, som något uppburit, skyldig att återbära hvad han bekommit.

59 §.

Där föreningens behållna tillgångar enligt stadgarnas bestämmelse kunna fördelas bland dem, som vid föreningens trädande i likvidation voro medlemmar af föreningen, äge medlemmarna återbekomma en hvar sin insats eller, om tillgångarna ej därtill förslå, hvad på insatsen belöper. Uppstår öfverskott, skall det fördelas efter hufvudtalet, där ej annan grund finnes bestämd i stadgarna, eller öfverskottet enligt stadgarna skall användas för annat ändamål.

60 §.

Sedan likvidatorerna fullgjort sitt uppdrag, skola de, så snart ske kan, å föreningssammanträde framlägga redovisning för sin förvaltning.

Då redovisningen framlagts, anses föreningen upplöst; och skola likvidatorerna ofördröjligen därom göra anmälan för registrering. Vid anmälan skall fogas bestyrkt afskrift af protokoll, som förts i ärendet, äfvensom bevis om dagen för årsstämmingens utfärdande.

61 §.

Åtnöjes föreningsmedlem ej med likvidatorernas redovisning, skall han genom stämning anhängiggöra sin talan hos domstol inom ett år från den dag, då redovisningen framlades å föreningssammanträde. Försummas det, hafve han förlorat sin talan.

62 §.

Afträdes ekonomisk förenings egendom till konkurs, skall under rättelse om den offentliga stämningen samtidigt med kungörelsen därom genom rättens eller domarens försorg afsändas för registrering.

Under konkursen företrädes föreningen såsom konkursgäldenär af styrelsen eller, där vid konkursens början sysslomän enligt 46 § eller likvidatorer varit utsedda, af dessa. Under konkursens fortgång må dock i behörig ordning kunna utses styrelse i stället för sysslomän, som förordnats enligt nämnda paragraf, äfvensom utses nya styrelseledamöter eller nya likvidatorer.

63 §.

Finnes efter konkursens afslutande ej öfverskott, anses föreningen upplöst, då konkursen afslutats. Det åligger dem, som under konkursen sist företrädt föreningen såsom konkursgäldenär, att om föreningens sålunda skedda upplösning ofördröjligen göra anmälan till registret.

Var föreningen ej i likvidation, då dess egendom afträddes till konkurs, och finnes efter konkursens afslutande öfverskott, skall å föreningssammanträde, hvilket bör ofördröjligen utlysas af styrelsen, beslutas, huruvida föreningen skall fortsätta sin verksamhet eller träda i likvidation.

Bestämmelser afseende allenast ekonomiska föreningar med personligen ansvariga medlemmar.

64 §.

Är i ekonomisk förenings stadgar bestämdt, att medlemmarna åtaga sig till visst belopp begränsad personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, skola stadgarna, då de för registrering ingifvas, vara försedda med samtliga medlemmarnas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter.

65 §.

Ej må i stadgarna meddelas sådan föreskrift, hvarom i 11 § förmäles.

66 §.

Ansökning om inträde i föreningen skall vara försedd med sökandens egenhändiga, bevittnade namnunderskrift och innehålla uttryckligt förklarande, att sökanden för föreningens förbindelser åtager sig den personliga ansvarighet, som är bestämd i stadgarna.

67 §.

Om medlems inträde i föreningen eller afgang därur skall styrelsen ofördröjligen göra anteckning i medlemsboken.

Genom styrelsens försorg skola såsom bilagor till medlemsboken förvaras ansökningar om inträde i föreningen och om afgang därur eller, där afgang ej föranledts af ansökan därom, annan handling, som styrker afgang.

Har medlem afgått, skall genom styrelsens försorg afgangen ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarna som ock i den tidning inom orten, där enligt 77 § hvad i föreningsregistret blifvit infördt kungöres.

Underlåter styrelsen att kungöra medlems afgang, efter ty ofvan stadgas, äge Konungens befallningshafvande, på ansökan af den afgående medlemmen eller hans rättsinnehafvare och efter styrelsens hörande, att om sådant kungörande förordna.

68 §.

Inträdande medlem svare för alla förbindelser, hvori föreningen vid tiden för inträdet häftar.

Afgår medlem, svare han ej för de föreningens förbindelser, som uppkomma efter det hans afgang enligt 67 § kungjorts, ej heller för förbindelser, som dessförinnan men efter afgangen uppkommit, där den, med hvilken afhandlats, ägde vetskap om afgang.

69 §.

Medlems ansvarighet må göras gällande endast i den mån vid konkurs föreningens tillgångar ej förslå till gäldande af dess skulder samt allenast i den ordning, som i 70 och 71 §§ sägs.

Afgangen medlem vare från sin ansvarighet fri, där ej föreningens tillgångar afträdas till konkurs, som börjar inom ett år från det afgang, efter ty i 67 § stadgas, kungjordes.

70 §.

Å det sammanträde i föreningens konkurs, då förslag till sista utdelningen af föreningens tillgångar framläggas, skall, där brist för borgenärerna uppstår, af konkursförvaltningen jämväl framläggas förslag till uttaxering å föreningsmedlemmarna, så långt deras ansvarighet räcker, af det för bristens täckande erforderliga belopp, ökad med högst en fjärdedel.

Öfver detta förslag, som skall genom konkursförvaltningens för-

sorg hållas tillgängligt, må klandertalan föras i samma ordning, som angående klander af utdelningsförslag finnes stadgad i konkurslagen. Sådan talan må anställas jämväl af föreningsmedlem.

71 §.

Sedan förslaget till uttaxering vunnit laga kraft eller blifvit af första domstolen i konkurs-saken pröfvadt, åligger det sysslomännen i konkursen att ofördröjligen i den ordning, som finnes stadgad för kungörandet af meddelanden åt föreningens medlemmar, infordra uttaxerade beloppen.

Infordradt belopp, som ej erlägges å utsatt tid, skall utsökas af sysslomännen; och vare vid utsökningen förslaget till uttaxering lika gällande som domstols laga kraft ägande dom.

Finnes vid utmätning föreningsmedlem sakna genast utmätningsbar tillgång till utsökta beloppets fulla gäldande, eller varder föreningsmedlems egendom afträdd till konkurs, må, i förra fallet, hvad som brister, och, i senare fallet, hvad å medlemmen belöper uttagas hos öfriga medlemmar, så långt deras ansvarighet räcker. I ty fall skola de vid första uttaxeringsförslaget stadgade grunder lända till efterrättelse.

Är ej förslaget till uttaxering af alla borgenärerna och föreningsmedlemmarna gilladt, må utdelning ej ske, innan tid för klanders anställande är försutten. Har förslaget öfverklagats, må ej belopp, som klandret afser, annorledes än mot borgen utdelas, förrän slutlig dom öfver klandret fallit.

Om registrering.

72 §.

Hos Konungens befallningshafvande skall föras föreningsregister för inskrifning af de uppgifter, hvilka enligt denna lag skola för registrering anmälas, eller hvilkas intagande i registret eljest är eller varder föreskrifvet.

73 §.

Anmälan till registret skall göras skriftligen och vara åtföljd af stadgade afgifter för registreringen och dess kungörande. Aflämnas anmälan genom ombud, eller insändes den med posten, skall underskriften vara af vittnen styrkt.

Då ekonomisk förenings registrering sökes, skall hvarje styrelseledamot och suppleant, så ock i öfrigt en hvar, som, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, på samma gång egenhändigt inskrifva sin namnteckning i registret eller i särskildt bihang till detta, såframt ej namnteckningen förefinnes å anmälningskriften och blifvit af vittnen styrkt. På enahanda sätt skall förfaras, då anmälan sedermera sker därom, att styrelseledamot eller suppleant blifvit utsedd, eller att eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, blifvit berättigad att teckna firman.

74 §.

Har den anmälände icke iakttagit de föreskrifter, som finnas för hvarje särskildt fall stadgade, eller pröfvas föreningens stadgar eller beslut, som anmäles för registrering, icke hafva tillkommit i föreskrifven ordning, eller ej stå i öfverensstämmelse med föreskrifterna i denna lag, eller åsyfta lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet eller eljest strida mot lag eller författning, skall registrering vägras. Samma lag vare, där beslut om sådan ändring af stadgarna, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, för registrering anmäles och Konungens befallningshafvande i det senare länet på förfrågan meddelar, att föreningens firma jämlikt stadgandet i 8 § 3 mom. utgör hinder för föreningens upptagande i detta läns föreningsregister.

Vägras registrering, skall Konungens befallningshafvande ofördröjligen hålla sökanden till handa eller, om han uppgifvit postadress, till honom med allmänna posten öfversända skriftlig underrättelse om beslutet med skälen därför.

År sökanden missnöjd med beslutet, äge han att, vid talans förlust, innan klockan tolf å sextionde dagen från beslutets dag däröfver anföra besvär hos Konungen.

75 §.

Beviljas ekonomisk förenings registrering, låte Konungens befallningshafvande i registret införa

- 1) dagen för stadgarnas antagande;
- 2) föreningens firma;
- 3) föremålet för föreningens verksamhet;
- 4) den ort, där styrelsen har sitt säte;
- 5) tiden för räkenskapsafslutning;
- 6) hvarje styrelseledamots och suppleants samt, där eljest någon, ensam eller gemensamt med annan, är berättigad att teckna föreningens firma, dennes fullständiga namn och hemvist:

7) där befogenhet att teckna firman ej skall utöfvas allenast af styrelsen, hvilken eller hvilka, hvar för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer;

8) det sätt, hvarpå kallelse till föreningssammanträde skall ske och andra meddelanden bringas till medlemmarnas kännedom, äfvensom den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skola vara vidtagna.

Dessutom skall, om föreningens medlemmar åtagit sig personlig ansvarighet för föreningens förbindelser, i registret införas uppgift å det belopp, intill hvilket medlemmarna åtagit sig sådan ansvarighet.

Det ena exemplaret af stadgarna skall förses med bevis om registrering och återställas till sökanden.

76 §.

Anmäles ändring i förhållande, hvarom inskrifning i registret skett, skall den ändring, där registrering beviljas, anmärkas i registret.

Registreras ändring af förenings stadgar, skall ena exemplaret af det protokoll, som innehåller beslutet om ändringen, till sökanden återställas, försedt med bevis om registreringen.

Sker ändring af förenings firma, skall ny fullständig inskrifning i registret göras.

Beslutar förening, att styrelsens säte skall flyttas från ett län till ett annat, har Konungens befallningshafvande, sedan beslutet härom registrerats, att afföra föreningen ur registret och, för föreningens registrering i det senare länet, till Konungens befallningshafvande därstädes öfversända utdrag af registret med dithörande bilagor.

77 §.

Hvad i registret införes med undantag af underrättelse om konkurs, hvarom förmäles i 62 §, skall genom Konungens befallningshafvandes

försorg ofördröjligen kungöras såväl i allmänna tidningarna som ock i den stads tidning, där Konungens befallningshafvande har sitt säte, eller, om flera tidningar där utgifvas, i den af dessa, där allmänna påbud för staden vanligen meddelas.

En samling för hela riket af hvad sålunda i allmänna tidningarna kungjorts, skall genom det allmännas försorg efter hand befordras till trycket och förses med register för hvarje år.

I den mån nyssnämnda samling tryckes skall den öfversändas till hvarje domstol, Konungens befallningshafvande och öfverexekutor.

Anmälningsskrifter med därvid fogade handlingar skola, särskildt för hvarje förening, förvaras såsom bilagor till registret.

78 §.

Närmare föreskrifter om registrets förande, de i 77 § stadgade kungörelser, afgifterna för registreringen och för dess kungörande samt tid och sätt för utgifvande af den i nämnda paragraf omförmälda samling och dess öfversändande till vissa myndigheter meddelas af Konungen.

79 §.

Företer ekonomisk förenings registrerade firma likhet med en i handelsregister, föreningsregister eller aktiebolagsregistret tidigare införd firma, och lider därigenom innehafvaren af sistnämnda firma förfång, äge domstol på talan af denna förbjuda föreningen att efter viss tid använda förstnämnda firma äfvensom ålägga föreningen det skadestånd, som pröfvas skäligt.

Menar någon eljest, att en i registret verkställd inskrifning länder honom till förfång, må talan om registreringens upphäfvande samt om skadestånd föras vid domstol.

80 §.

Har genom laga kraft ägande dom blifvit förklaradt, att en i registret gjord inskrifning ej bort ske, eller att beslut, som registrerats, är ogiltigt, eller att eljest visst förhållande, hvarom inskrifning skett,

ej föreligger, skall på begäran af någondera parten anteckning därom göras i registret. Underrättelse om sådan anteckning skall så kungöras, som i 77 § sägs.

Varder, sedan i registret gjorts anteckning om förenings konkurs, af öfverrätt förklaradt, att offentlig stämning ej bort utfärdas, skall anteckningen på därom gjord ansökning afföras ur registret.

81 §.

Det, som i enlighet med denna lag blifvit infördt i registret och kungjordt i ortstidningen, skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, där ej af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap därom.

Innan sådant kungörande skett, kan det förhållande, som blifvit eller bort blifva antecknad i registret, icke med laga verkan åberopas mot annan än den, som visas hafva ägt vetskap därom.

82 §.

Företer den, som inför domstol, Konungens befallningshafvande eller öfverexekutor företräder ekonomisk förening, bevis utvisande, att han den dag, beviset utfärdades, enligt registret var behörig att företräda föreningen, och är det bevis ej äldre än ett år, åligger det myndigheten att ur den i 77 § omförmälda tryckta samling inhämta upplysning, huruvida förändring beträffande behörigheten ägt rum. Hvad i sådant afseende nyssnämnda samling i den mån den kommit myndigheten tillhanda utvisar, skall för myndigheten äga vitsord, där ej annat förhållande visas vara för handen.

Straffbestämmelser.

83 §.

Med böter från och med tjugufem till och med ett tusen kronor straffes

1) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i

handling, som framlägges å föreningssammanträde, rörande föreningens angelägenheter meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, som uppsåtligen i strid med bestämmelserna i 18 § 1 punkten låter verkställa utbetalning af föreningens tillgångar;

4) revisor, där han i berättelse eller annan handling, som framlägges å föreningssammanträde, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande föreningens angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som af honom granskats;

5) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada däraf kunnat följa, yppar något af hvad vid granskningen af styrelsens förvaltning eller föreningens räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande af hans uppdrag.

Ej må straff, som ofvan är stadgadt, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

84 §.

Åsidosättes föreskrift, som i 9 §, 20 § sista momentet, 32 § 1 mom., 34 § sista momentet, 43 § 1 mom., 63 § 1 mom. eller 67 § 1, 2 eller 3 mom. är meddelad,

straffes den försumlige med böter från och med fem till och med fem hundra kronor.

Samma lag vare

om likvidator, som ej fullgör hvad honom enligt 53 §, 54 § 2 mom. eller 60 § 2 mom. åligger.

Förseelse mot 32 § 1 mom., 34 § sista momentet eller 54 § 2 mom. må åtalas allenast af målsägande; och skall härvid såsom målsägande anses såväl föreningen som hvarje medlem däri.

85 §.

Böter som ådömas enligt denna lag, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

Särskilda bestämmelser.

86 §.

Förening, som enligt lagen om ideella föreningar kan registreras såsom ideell förening, må, med bibehållande af sitt ändamål, registreras såsom ekonomisk förening, såframt föreningens stadgar i öfrigt innehålla sådana bestämmelser, som enligt denna lag erfordras för att vinna registrering.

Har förening registrerats såsom ideell förening, utgöre den omständigheten ej hinder för föreningen att, såframt erforderlig ändring af stadgarna vidtages, i stället i enlighet med denna lag vinna registrering såsom ekonomisk förening.

Angående rätt för ekonomisk förening att i stället vinna registrering såsom ideell förening är stadgadt i lagen om ideella föreningar.

87 §.

Föreningsmedlemmar, som genom att öfverträda denna lag eller föreningens stadgar tillskynda föreningen skada, svare för skadan, en för alla och alla för en.

Öfverträda styrelseledamöter, likvidatorer eller föreningsmedlemmar denna lag eller föreningens stadgar och tillskyndas tredje man därigenom skada, vare de, som låtit sådant komma sig till last, ansvarige för skadan, en för alla och alla för en.

Har förening, som drifver handelsrörelse, för densamma antagit föreståndare, och varda från den handelsrörelse varor i strid med stadgandet i 2 § utborgade till andra än medlemmar i föreningen, vare jämväl föreståndaren ansvarig för all skada, som uppkommer af den sålunda skedda försäljningen. Talan om sådant skadestånd må, där föreningens egendom afträds till konkurs, af konkursboet anställas utan hinder däraf, att föreningen frikallat den, som förestått rörelsen, från skadeståndsskyldighet.

88 §.

Föreningen vare uti de mål, för hvilka ej annorlunda genom lag stadgas, lydande under allmän underrätt i den ort, där styrelsen enligt stadgarne har sitt säte.

89 §.

Försummelse att enligt bestämmelse i denna lag göra anmälan för registrering skall åtalas vid allmän underrätt i den ort, där föreningens styrelse enligt stadgarna har sitt säte.

90 §.

Innehålla ekonomisk förenings stadgar förbehåll, att tvister mellan föreningen och styrelsen eller ledamot däraf eller föreningsmedlem skola hänskjutas till afgörande af en eller flere skiljemän, äge det förbehåll samma verkan, som tillkommer skiljeaftal; och gälle om påkallande af förbehållets tillämpning hvad om stämning i denna lag finnes stadgadt.

Om undantag från lagens tillämplighetsområde.

91 §.

Hvad i denna lag är föreskrifvet skall ej äga tillämpning å

- 1) sparbanker;
- 2) sjukkassor, understödsföreningar eller andra försäkringsföreningar;
- 3) föreningar för anskaffande af lån mot säkerhet af in-teckning i fast egendom, å hvilka gällande bestämmelser om hypoteksföreningar äga tillämpning.

Ej heller göres genom denna lag ändring i hvad om föreningar för visst ändamål eljest är i lag eller författning särskildt stadgadt.

Genom denna lag upphäfves lagen om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet den 28 juni 1895.

Denna lag skall träda i kraft den — — — —; dock skall med afseende å ekonomisk förening, som ej afses i 1 § af lagen den 28 juni 1895 och som äger bestånd, då denna lag träder i kraft, hvad 4 § innehåller därom, att fordran eller annan rättighet ej må af oregi-strerad förening inför domstol eller annan myndighet göras gällande, ej äga tillämpning förr än två år förflutit från lagens trädande i kraft. Efter nämnda två års förlopp må ej heller rättighet, som uppkommit dessförinnan, vid domstol eller annan myndighet göras gällande af sådan förening, såframt den ej blifvit registrerad.

Har förening, som afses i 1 § af lagen den 28 juni 1895, antagit stadgar och utsett styrelse, innan denna lag träd i kraft, må föreningen registreras enligt bestämmelserna i sagda äldre lag. Har förening blifvit i enlighet med samma äldre lags bestämmelser upplöst, skola i fråga om likvidationen gälla bestämmelserna i den lagen, men i öfrigt skall denna lag, dock med undantag af 13 §, äga tillämpning jämväl å föreningar, som i denna lags 1 § afses och äga bestånd, då lagen träder i kraft.

Där i lag eller författning meddelats bestämmelse, som afser registrerad förening för ekonomisk verksamhet, skall sagda bestämmelse gälla registrerad förening, som i denna lag afses.

I fråga om styrelseledamot eller suppleant, som före lagens trädande i kraft berättigats teckna föreningens firma, skola bestämmelserna i 21 och 22 §§ lända till efterrättelse; och skall förty inskränkning i befogenheten för den, som äger teckna föreningens firma, att företräda föreningen, ändå att inskränkningen enligt äldre lag registrerats och kungjorts, icke därigenom anses hafva kommit till tredje mans kännedom.

Förslag

till

Lag**om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906.**

Härigenom förordnas, att 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Med bolag afses i denna lag icke enkelt bolag eller bolag, som drifver bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse.

Med förening afses i denna lag förening, hvilken icke drifver rörelse, som nu sagts.

Denna lag träder i kraft genast efter utfärdandet.

Protokoll, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen den 20 januari 1911.

Närvarande:

Justitieråden QUENSEL,
 Friherre MARKS VON WÜRTEMBERG,
 PETRÉN,
Regeringsrådet WALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 25 november 1910, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle, för det ändamål § 87 regeringsformen omförmäler, inhämtas öfver de inom justitiedepartementet utarbetade förslag till lag om ideella föreningar, lag om ekonomiska föreningar samt lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits af tillförordnade byråchefen för lagärenden Einar Bergelmer; och blefvo desamma nu företagna till slutlig behandling.

Förslaget till lag om ideella föreningar.

Följande yttranden afgåfvos:

Förslaget i dess helhet.

Lagrådet:

Såsom framgår af hvad chefen för justitiedepartementet anfört, då förevarande lagstiftningsärende senast förekom till behandling i

statsrådet, hafva i anledning af Kungl. Maj:ts under nästförflutna år meddelade förordnande utlåtanden i ämnet afgifvits af öfverståthållar-ämbetet och länsstyrelserna, och i sammanhang därmed hafva, likaledes i följd af nämnda förordnande, inkommit yttranden från föreningar och andra intresserade äfvensom tryckta stadgar för ett mycket stort antal föreningar. Det sålunda föreliggande materialet och framför allt de inkomna stadgarna utvisa, hvilka skiftande och i många fall egendomliga former de ideella föreningarna antagit och funnit för sina växlande syften lämpliga. I den belysning af ämnet, som detta material erbjuder, måste det erkännas hafva utgjort en svaghet hos tidigare lagförslag på förevarande område, att de icke varit grundade på ett material af nämnda art och omfattning. I alla händelser måste det, när ett sådant material blifvit införskaffadt, anses lämpligt, att det i full utsträckning beaktas vid utarbetandet af ett nytt lagförslag.

Hvad angår det nu föreliggande materialet har detta visserligen inom justitiedepartementet varit föremål för en sammanfattande bearbetning, men denna, hvilken lärer vara ett nödvändigt hjälpmedel för materialets öfverskådande, har icke varit afslutad vid lagförslagets upprättande; och af sådan anledning synes materialet därvid icke hafva kunnat tillgodogöras i den omfattning, som varit önskvärd. I den mån bearbetningen fortskridit, har lagrådet erhållit redogörelse för dess resultat, och vid granskningen af förslaget har lagrådet sökt taga tillbörlig hänsyn till de upplysningar, som sålunda vunnits. Men tydligt är, att lagrådet ej kunnat inlåta sig på en genomgående granskning af själfva materialet.

3 och 4 §§.

Justitierådet friherre *Marks von Württemberg*:

Vid granskningen af det förslag till lag om föreningar, som låg till grund för Kungl. Maj:ts nästlidna år till riksdagen aflåtna proposition i ämnet, uttalade jag den uppfattning, att lagstiftningen i fråga om såväl ideella som ekonomiska föreningar borde — allenast med en viss angifven inskränkning i fråga om redan bestående föreningar — byggas på den i nu gällande lag om föreningar för ekonomisk verksamhet antagna grundsatsen, att registrering utgör villkor för förenings s. k. rättskapacitet, dess förmåga att förvärfva rättigheter eller iklåda sig skyldigheter samt inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara. Denna uppfattning vidhåller jag fortfarande, och jag tillåter mig att hänvisa till hvad jag i afseende härå yttrat till lagrådets vid nämnda proposition fogade protokoll. Jag anser alltså de nu före-

slagna stadgandena i första stycket af 3 § och första stycket af 4 § böra utbytas mot en regel af innehåll, att ideell förening ej innan den registrerats kan förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter, ej heller inför domstol eller annan myndighet söka, kära eller svara.

7 §.

Lagrådet:

Förevarande paragraf angifver de ämnen, rörande hvilka stadgarna, så framt registrering skall kunna ifrågakomma, måste innehålla bestämmelser. Att de frågor, som i paragrafen afses, varda vid en förenings bildande tagna under öfvervägande och i stadgarna reglerade är onekligen ägnadt att förebygga missbruk och osäkerhet och ur sådan synpunkt af stor vikt. För föreningar, som efter lagens ikraftträdande komma till stånd och åsyfta att vinna registrering, torde det ej heller kunna möta någon egentlig svårighet att uti ifrågavarande hänseende inrätta sig i enlighet med paragrafens föreskrifter. I viss mån annorlunda ställer sig däremot saken för redan bestående föreningar. Många af dessa — och däribland åtskilliga af de mera betydande — hafva i sina stadgar förbigått ett eller annat af de ämnen, om hvilka här är fråga. Sålunda lärer det förekomma, att bestämmelser saknas om den ort, där föreningens styrelse skall hafva sitt säte, om sättet för kallelse till föreningsammansammanträde och om förfarandet med föreningens tillgångar vid upplösning. En förening, hvars stadgar lida af ofullständighet i ett eller flera af nämnda hänseenden, måste för att vinna registrering afhjälpa denna ofullständighet. Ändring af stadgarna kan emellertid ofta nog, särskildt för en förening af större omfattning, vara förknippad med stor omgång och tidsutdräkt, och fall kunna tänkas, där med hänsyn härtill en förening, som behöfde registreras, kunde råka i svårigheter. Önskvärdt vore därför, om det i afseende å redan befintliga föreningar låte sig göra att eftergifva vissa af bestämmelserna i denna paragraf och på annan väg uppnå hvad man med dessa bestämmelser velat vinna. En utväg härtill vore att i fråga om redan bestående föreningar låta registrering komma till stånd utan hinder däraf, att bestämmelse af ifrågavarande art saknades, men vid registreringen knyta den verkan, att det af stadgarna ej berörda förhållandet ansåges regleradt på ett visst i lagen angifvet sätt. Sålunda skulle, när stadgarna för en vid lagens ikraftträdande bestående förening saknade bestämmelse om viss ort, där styrelsen skulle hafva sitt säte, styrelsen kunna genom bestämmelse i lagen berättigas att upp-

gifva sådan ort, med påföljd att den sålunda lämnade uppgiften likställdes med bestämmelse i stadgarna. I afseende å sättet för kallelse till sammanträde skulle, där bestämmelser ej förekomme i stadgarna, kunna gälla, att kallelse skulle kungöras i tidning i den ort, där styrelsen hade sitt säte. För det fall, att stadgarna saknade bestämmelse om förfarandet med föreningens behållna tillgångar vid dess upplösning, torde kunna i lagen föreskrivas, att tillgångarna skola användas till ett med föreningens syfte förenligt ändamål, som å föreningssammanträde bestämmes. En dylik anordning torde ligga inom de möjligheter, bland hvilka en förening har att välja vid iakttagande af föreskriften under 9) i 7 §, och är i likhet med denna föreskrift ägnad att förebygga tillgångarnes användande till något, som står i strid med föreningsändamålet, framför allt deras egenmäktiga fördelning mellan medlemmarne, i fall då föreningens syfte varit af rent ideell art.

Genom öfvergångsbestämmelser i nu antydd riktning torde det utan egentlig olägenhet låta sig göra att för många redan befintliga föreningar öppna möjlighet att utan stadgeändring vinna registrering, där sådan möjlighet enligt förslaget skulle vara utesluten; och fördelen af att lagen sålunda ej onödigtvis påkallar stadgeändringar torde vara påtaglig, äfven om af hänsyn till andra i förslaget upptagna bestämmelser, hvilka ej lämpligen kunna rubbas, en del föreningar måste för registrerings vinnande vidtaga ändringar af en eller annan art.

Beträffande föreningar, som bildas efter lagens ikraftträdande, torde lagen böra såsom villkor för registrering kräfvat, att stadgarna innehålla föreskrifter jämväl rörande ett ämne, som ej är i paragrafen omnämndt. Det förslag till lag om föreningar, som framlades för 1910 års riksdag, innehöll beträffande ideella föreningar, att stadgarna skulle angifva den tid före sammanträde, då föreskrifna kallelseåtgärder senast skulle vara vidtagna. En motsvarande bestämmelse saknas i nu föreliggande förslag men synes desto mera erforderlig, som afgörandet af så viktiga ärenden som stadgeändringar i den väsentliga mån underlättats, att därför erfordras beslut allenast å ett enda sammanträde. I förevarande paragraf torde alltså en bestämmelse af nyssnämnda innehåll böra inflyta, i sammanhang hvarmed någon jämkning synes böra vidtagas i 25 och 51 §§. Äldre föreningar torde utan hinder däraf, att sådan stadgebestämmelse saknas, böra erhålla registrering, och synes för sådant fall lämpligen kunna i lagen stadgas, att föreskrifna kallelseåtgärder skola vara vidtagna sist en vecka före sammanträdet.

I fråga om bidrag till föreningen skiljes under 4) i denna paragraf

mellan regelbundna afgifter och uttaxering, och föreskrifves, att de regelbundna afgifterna skola angifvas i stadgarna. Denna föreskrift skulle lätt kunna uppfattas så, att hinder mötte för registrering af förening, hvars stadgar, såsom ofta inträffar, innehölle bestämmelse om uttagande af en periodisk afgift men ej angäfvade densammans belopp utan läte detta bero på beslut, som fattades för en viss tid framåt. Giltigt skäl torde ej föreligga att utesluta en dylik anordning. Något sådant är måhända ej heller med stadgandet afsedt, men det synes önskvärdt, att affattningen ändras så, att möjligheten af nämnda tolkning förebygges. I betraktande häraf och med hänsyn till den mångfald af anordningar, som efter hvad erfarenheten visar förekommer i afseende å afgifters bestämmande, torde i paragrafen böra föreskrifvas allenast, att, där afgifter skola utgå — vare sig regelbundna eller på särskildt beslut om uttaxering beroende — stadgarna skola innehålla hvad därom bör gälla.

Vidare föranleder 7 § den erinran, att krafvet på intagande i stadgarna af föreskrift, huru ofta ordinarie sammanträde skall hållas, torde utan olägenhet kunna eftergifvas för det fall, att, såsom stundom förekommer, stadgarna innehålla, att vid ordinarie sammanträde skall bestämmas, när nästa ordinarie sammanträde skall äga rum.

Slutligen synes böra hemställas att, då föreskriften om angifvande i föreningens stadgar af firma för föreningen tilläfsventyrs kunde föranleda den missuppfattning, att med firma förstodes något annat än den vanligen i stadgarnas öfverskrift angifna benämningen å föreningen, någon redaktionell jämkning vidtages i hvad paragrafen innehåller under 1).

10 §.

Lagrådet:

Möjlighet synes böra beredas förening att i stadgarna föreskrifva skriftlig form för anmälan om utträde ur föreningen, med eller utan fordran på underskriftens bevittnande. Häraf påkallas någon ändring i paragrafens första stycke.

Enligt senare stycket må medlem ej uteslutas *på annan grund* än stadgarna angifva. Denna föreskrift synes lägga hinder i vägen för att, såsom nu ej sällan förekommer, i stadgarna intaga bestämmelse om rätt för förening att utan åberopande af viss grund utesluta medlem. Med hänsyn till de ideella föreningarnes natur torde emellertid öfver-

vägande skäl tala för att möjliggöra en dylik stadgebestämmelse, hvarigenom utväg kan beredas majoriteten i en förening att från sig skilja en medlem, med hvilken den af någon, måhända på förhand ej beräknelig, anledning finner sig ej kunna samverka. Den föreslagna bestämmelsen synes alltså böra ändras därhän, att, såsom vissa tidigare förslag innehöllo, uteslutning ej må äga rum *annorledes* än stadgarna angifva.

11 §.

Lagrådet:

Enligt paragrafens första stycke skall medlem, som utträdt eller uteslutits, likväl, så framt ej stadgarna innehålla lindrigare bestämmelser, vara pliktig att erlägga därförinnan beslutad eller i stadgarna till beloppet bestämd afgift för löpande året. Denna bestämmelse är, enligt hvad chefen för justitiedepartementet uttalat och ordalagen jämväl utmärka, afsedd att tillämpas, icke allenast när afgift utgår en enda gång hvarje år, utan äfven när, såsom ofta förekommer, afgifter upptagas för kortare tid (kvartal, månad eller vecka). Härutinnan afviker det nu föreliggande förslaget från det för 1910 års riksdag framlagda, hvilket innebar, att i sistberörda fall föreningen ej skulle äga rätt att utkräfvä mer än det belopp, som efter det afgången ägt rum först förfölle. Anledning till en dylik afvikelse synes ej föreligga. När enligt stadgarna afgiften utgår med ett odeladt belopp för helt år, låter det sig näppeligen göra att på annat sätt än i förslaget skett reglera afgången medlems afgiftsplikt. Att helt och hållet befria honom från afgift för det år, under hvilket afgången ägt rum, vore tydligen olämpligt, särskildt i sådana fall, då medlemskapet medfört förmåner af ett eller annat slag; och att uträkna, huru stor del af årsafgiften kunde belöpa på tiden före utträdet, samt låta den afgående betala allenast denna del lärer svårligen kunna ifrågakomma. Annorlunda ställer sig förhållandet, när afgifterna äro i stadgarna bestämda att utgå för kortare tid än ett år. Det är svårt att inse, hvarför en afgående medlem skulle förpliktas att betala en afgift, som helt och hållet afser tid, hvarunder han ej tillhört föreningen. I departementschefens yttrande synes framskymta den uppfattning, att afgifterna äfven i sistnämnda fall borde betraktas såsom årsafgifter, fastän de till medlemmarnes bekvämlighet fördelats på flera terminer. Ett dylikt betraktelsesätt torde dock, bortsedt från sällsynta undantagsfall, sakna fog. Det lärer väl ej gärna ifrågasättas, att den som under loppet af ett kalenderår, måhända kort före årets slut, inträder i en förening,

där afgifter uttagas månads- eller veckovis, skulle förpliktas att betala afgift, som belöper å förflutna månader eller veckor; och lika främmande för en naturlig uppfattning synes vara, att afgifter, som icke till någon del upplupit vid ledamots afgang, skola kunna afkrävas honom.

13—21 §§.

Lagrådet:

Denna afdelning af förslaget, som innefattar bestämmelser om styrelse och firmateckning, företer såväl i fråga om stadgandenas uppställning och formulering som äfven beträffande deras sakliga innebörd åtskilliga afvikelser från motsvarande afdelning i det för 1910 års riksdag framlagda förslaget, hvilket härutinnan nära öfverensstämde med de af samma riksdag antagna lagarna om aktiebolag och om sjuk-kassor. Det är emellertid uppenbart, att de stadganden, som reglera dessa ämnen rörande de olika arterna af juridiska personer, icke böra i sak skilja sig från hvarandra i vidare mån, än som betingas af förhållandenas natur; och än påtagligare torde vara, att det är af största vikt, att dessa stadganden, i den mån samma sakliga innebörd är åsyftad, också erhålla enahanda affattning i de olika lagarna.

Saklig ändring har vidtagits bland annat därutinnan att, medan enligt det för 1910 års riksdag framlagda förslaget stadgarna skulle angifva grunderna för styrelsens beslutförhet, bestämmelsen härom nu uteslutits och i stället införts en föreskrift, att, där ej annorlunda är bestämdt i stadgarna, styrelsen är beslutför, då minst halfva antalet ledamöter äro närvarande. Något giltigt skäl, hvarför man icke skulle fordra af dem, som bilda en förening, att de i stadgarna angifva grunderna för styrelsens beslutförhet, torde icke kunna anföras; och synes därför i 7 §, som upptager hvad stadgarna skola innehålla, böra införas föreskrift i ifrågavarande hänseende. Beträffande redan befintliga föreningar torde emellertid denna föreskrift icke böra vinna tillämpning. Åtskilliga af dem sakna nämligen i sina stadgar bestämmelse om grunderna för styrelsens beslutförhet, och då genomförandet af en stadgeändring kan vara förenadt med svårighet, synes det vara lämpligt att genom en öfvergångsbestämmelse medgifva, att redan bestående förening må vinna registrering utan hinder däraf, att stadgarna icke innehålla föreskrift i angifna hänseendet. För dylikt fall fordras tydligen en regel om beslutförheten, och synes denna kunna affattas så, att styrelsen förklaras beslutför, då mer än hälften af ledamöterna äro närvarande. Att, såsom i förslaget skett, bestämma det antal, som i

saknad af föreskrift fordras för beslutförhet, så lågt, att två hvar för sig beslutföra afdelningar af styrelsen kunna bildas, synes knappast vara lämpligt.

Enligt det nu remitterade förslaget skall, i motsats till hvad i det för riksdagen framlagda var stadgadt, styrelsen äga att förordna jämväl utom styrelsen stående till firmatecknare, utan att stadgarna lämna medgifvande därtill eller föreningssammanträde sådant tillåtit. Om denna förändring genomföres, skulle föreningslagstiftningen i detta ämne komma att skilja sig från aktiebolags- och sjukkasselagstiftningen. Tillräcklig anledning till en sådan olikhet torde emellertid knappast föreligga.

I nya aktiebolagslagen föreskrifves, att bolagsstämma ej må bemyndiga styrelseledamot att teckna firma, med mindre bolagsordningen innehåller stadgande i sådant afseende. Vidare är det enligt nämnda lag icke under några förhållanden tillåtet för bolagsstämma att förordna någon utom styrelsen till firmatecknare. Dessa bestämmelser infördes i aktiebolagslagen på hemställan af lagrådet, hvilket såsom skäl för sin hemställan anförde, att, i händelse bolagsstämma skulle kunna utan stöd i bolagsordningen meddela styrelseledamot rätt till firmateckning, sådant i själfva verket skulle innebära tillskapande af en annan styrelse än den i bolagsordningen afsedda, samt att det icke kunde vara lämpligt att medgifva bolagsstämma rätt att utan styrelsens medverkan utse till firmatecknare någon utanför styrelsen, då denna, såsom i främsta rummet ansvarig för bolagsverksamhetens ledning, städse borde hafva till åliggande att öfvervaka firmatecknare och eventuellt återkalla hans uppdrag. I nu angifna hänseenden öfverensstämmes den nya sjukkasselagen med aktiebolagslagen; och så var äfven förhållandet med det för 1910 års riksdag framlagda förslaget till föreningslag. Vid den nu företagna sakliga omarbetningen och den i sammanhang därmed förändrade uppställningen af förevarande afdelning i förslaget hafva emellertid bestämmelser i dessa ämnen uteslutits. Huruvida härmed åsyftas att vidtaga någon saklig ändring framgår ej af föredragande departementschefens yttrande. Blevde förslaget i nu befintligt skick upphöjdt till lag, skulle emellertid helt visst saknaden af dessa bestämmelser vid jämförelse med aktiebolags- och sjukkasselagarna föranleda den tolkning, att föreningssammanträde hade oinskränkt rätt att förordna firmatecknare inom eller utom styrelsen. Då de skäl, som tala emot att en sådan rätt tillerkännes bolagsstämma eller sjukkasselagssammanträde, väsentligen gälla äfven beträffande föreningslagssammanträde,

måste det afstyrkas, att föreningslagstiftningen i detta hänseende affattas så, att den skiljer sig från aktiebolags- och sjukkasslagstiftningen.

Bestämmelserna om hvad styrelse och firmatecknare i sin förvaltning hafva att ställa sig till efterrättelse i förhållande till föreningen, hvilka bestämmelser återfinnas i 15 § af förslaget, hafva äfven undergått omarbetning och skilja sig enligt den nu föreslagna lydelsen från motsvarande föreskrifter i aktiebolags- och sjukkasslagarna. Något skäl, hvarför i detta ämne andra föreskrifter böra gälla för föreningar än för aktiebolag och sjukkassor, torde emellertid icke kunna anföras.

I det för 1910 års riksdag framlagda förslaget var under 21 § intaget förbud för föreningssammanträde att utom i vissa angifna fall förfoga öfver förenings vinstmedel eller öfriga tillgångar för ändamål, som uppenbarligen vore främmande för föreningens verksamhet. Därjämte fanns i afdelningen om styrelse och firmateckning under 34 § föreskrifvet, att den, som ägde företräda förening, ej finge ikläda föreningen förpliktelser eller eljest förfoga öfver dess tillgångar i vidare mån, än sådant enligt 21 § vore för föreningssammanträde medgifvet. Till föreskriften i 34 § var fogad en bestämmelse af innehåll, att hvad sålunda blifvit stadgadt ej finge återropas mot tredje man, med mindre han insett eller bort inse, att stadgandet ägt tillämpning. Vid den nu företagna omarbetningen hafva alla bestämmelser i nu angifna hänseende uteslutits ur förevarande afdelning och i stället 12 § i förslaget, som motsvarar 21 § enligt propositionen, erhållit sådan affattning, att det däri intagna förbudet gäller icke blott föreningssammanträde utan äfven styrelse och firmatecknare. Här af har emellertid blifvit följd, att den ofvanangifna i propositionens 34 § till skydd för godtroende tredje man intagna bestämmelsen uteslutits. Visserligen skulle hvad nämnda bestämmelse innehöll möjligen kunna anses följa af allmänna rättsgrundsatser; men då samma bestämmelse influtit i aktiebolagslagen, vore det tydligen olämpligt och ägnadt att föranleda misstolkning, om den komme att saknas i föreningslagstiftningen.

I fråga om styrelsens behörighet att förfoga öfver fast egendom innehåller den nya aktiebolagslagen ingen inskränkning, under det att enligt sjukkasselagen styrelse väl äger inteckna men icke utan sjukkasssammanträdes bemyndigande har rätt att föryttra sjukkassans fastighet. Enligt det föreliggande förslaget skulle det åter vara styrelse förbjudet att utan föreningssammanträdes bemyndigande vare sig föryttra eller med inteckning för gäld belasta föreningens fasta egen-

dom. Att sålunda låta en särskild regel uti ifrågavarande hänseende gälla för hvarje art af juridiska personer synes föga lämpligt och skulle tilläfväntys kunna föranleda misstag, bland annat vid behandling af lagfarts- och inteckningsärenden. Något behof af ett förbud för styrelsen att inteckna föreningens fasta egendom synes näppeligen föreligga. I allt fall står det ju styrelsen öppet att utan begränsning belasta föreningen med gäld, för hvilken dess fastigheter ansvara lika väl som dess öfriga egendom. Anses någon inskränkning i styrelsens rätt att förfoga öfver fast egendom erforderlig, torde den därför endast böra afse föryttring af sådan egendom.

Det för 1910 års riksdag framlagda förslaget upptog under 29 § en bestämmelse af innehåll att, där styrelsen enligt stadgarna är beslutför utan att samtliga ledamöter äro tillstädes, ärende, som ankommer på styrelsen likväl ej må företagas, utan att, såvidt ske kunnat, samtliga erhållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling. Enahanda bestämmelse återfinnes i aktiebolags- och sjukkasselagarna. I det föreliggande förslaget har denna bestämmelse uteslutits, och i stället i första stycket af 16 §, där reglerna för styrelsens beslutförhet angifvas, tillagts en föreskrift, att till styrelsesammanträde skola, såvidt ske kan, samtliga ledamöter kallas. Såsom skäl till den vidtagna förändringen har föredragande departementschefen angifvit, att den i det tidigare förslaget upptagna bestämmelsen gifvit anledning till olika tolkningar. Meningen med denna bestämmelse är, att styrelsebeslut icke kan lag-enligt komma till stånd, utan att, såvidt ske kan, samtliga ledamöter erhållit underrättelse om styrelsesammanträdet. Något annat lärer ej heller vara åsyftadt att utsäga med det nu föreslagna stadgandet. Att en bestämmelse i föreningslagen af samma affattning som den nämnda, i aktiebolags- och sjukkasselagarna intagna skulle komma att tolkas på annat sätt än ofvan angifvits torde näppeligen vara att befara. Där- emot skulle möjligen den omständigheten, att i föreningslagstiftningen åt bestämmelsen gifvits en annan affattning, kunna leda till den miss- tolkning af aktiebolags- och sjukkasselagarna, att med uttrycket »er- hållit tillfälle att deltaga i ärendets behandling» åsyftas något annat än att hafva erhållit underrättelse om sammanträdet. Den föreslagna nya affattningen synes dessutom vara mindre tillfredsställande därut- innan, att af densamma icke fullt tydligt framgår, att iakttagande af föreskriften, att samtliga ledamöterna, såvidt ske kan, skola kallas till sammanträdet, utgör ett villkor för ärendes företagande vid samman- trädet.

På grund af det anförda hemställas, att stadgandena i förevarande

afdelning af förslaget till uppställning och affattning bringas till öfverensstämmelse med motsvarande afdelningar i aktiebolags- och sjukkasellagarna, i den mån annat ej föränledes af sakliga olikheter, och att dylika olikheter icke genomföras i sådana fall, då de enligt hvad nu blifvit framhållet synas ej vara påkallade af det praktiska behovet.

25 §.

Lagrådet:

I första stycket af denna paragraf uttalas den regeln, att föreningsmedlems rätt att deltaga i handhafvandet af föreningens angelägenheter utöfvas å föreningssammanträde; och göres från denna regel det undantag, att i stadgarna må kunna bestämmas, att vissa ärenden, som ej enligt lagen skola handläggas å föreningssammanträde, må afgöras i annan ordning.

Att fall finnas, då den angifna regeln icke gärna kan tillämpas, är uppenbart. Består en förening af ett mycket stort antal medlemmar, spridda å skilda orter, är det tydligen högst otillfredsställande att låta föreningens beslutanderätt utöfvas af allmänt sammanträde med dess medlemmar. Också har i en stor mängd nu bestående föreningar genomförts den anordning, att föreningens angelägenheter i sista hand afgöras, icke af allmänt föreningssammanträde utan af en församling af ombud, utsedda af medlemmarna. För många föreningar gäller, att vissa föreningsangelägenheter afgöras genom allmän omröstning bland föreningens medlemmar eller bland medlemmarna i underorganisationer, hvaraf föreningen består. Dessa af förhållandenas natur framtvingna anordningar, böra tydligen icke genom lagstiftningen omöjliggöras.

Hvad som åsyftas med den ofvan anmärkta undantagsbestämmelsen är ej fullt klart, men densamma synes medgifva sådana anordningar som de nämnda, dock endast beträffande ärenden af den beskaffenhet, att de ej enligt lagen skola handläggas å föreningssammanträde. Med en bestämmelse af detta innehåll är emellertid föga vunnet, ty det är uppenbart, att lagen, om den skall motsvara det praktiska behovet, måste möjliggöra, att hela den befogenhet, som eljest skulle tillkomma allmänt föreningssammanträde, må utöfvas af utsedda ombud. Huruvida åter föreningsanläggningar af hvad slag som helst böra få afgöras genom *allmän omröstning* bland medlemmarna är visserligen ej lika tydligt, men äfven i detta hänseende torde tillräcklig anledning saknas att lägga något band på föreningarnas frihet.

Lämpligast synes vara, att det ifrågavarande undantagsstadgandet

uteslutes och i stället införes en föreskrift om rätt för förening att i stadgarna bestämma, dels att föreningssammanträdes befogenhet skall helt eller delvis utöfvas af därtill utsedda personer, och dels att föreningsangelägenheter, som eljest skulle behandlas af föreningssammanträde, skola afgöras genom allmän omröstning. I öfverensstämmelse med hvad som skett i sjukkasselagen (53 §) torde böra stadgas, att sammanträde, som hålles af de utsedda personerna, skall anses såsom föreningssammanträde. I fråga om allmän omröstning synes det icke vara nödigt att meddela annan föreskrift, än att därom skall i tillämpliga delar gälla hvad om föreningssammanträde är stadgadt. Tolkningen af en sådan bestämmelse torde icke komma att möta några svårigheter af praktisk betydelse.

I tredje stycket af förevarande paragraf meddelas bestämmelser till skydd mot öfverrumpling å föreningssammanträde; och stadgas i sådant afseende bland annat att, då kallelse till sammanträde erfordras, vissa angifna ärenden af viktigare beskaffenhet ej få å sammanträdet företagas till afgörande utan att de varit angifna å kallelsen. Stadgarna för en del bestående föreningar innehålla emellertid föreskrifter, enligt hvilka underrättelse om de ärenden, som skola förekomma å sammanträde, icke sker i kallelsen utan meddelas särskildt inom kortare tid före sammanträdet än den för kallelsens utfärdande bestämda. Någon betänklighet synes detta icke böra möta, och bestämmelserna i fråga torde därför böra omredigeras så, att de icke lägga hinder i vägen för en dylik anordning.

Därest, på sätt ofvan blifvit hemställdt, sammanträde af utsedda personer likställes med föreningssammanträde, skulle däraf blifva följden, att de uti tredje stycket upptagna bestämmelserna blefve tillämpliga jämväl å sammanträde af förstnämnda art. Något behof häraf torde emellertid icke föreligga, då i regel de utsedda personerna lära vara ganska mangrant tillstädes vid dylikt sammanträde. Ett stadgande, som utesluter tillämpningen af ifrågakomna bestämmelser å sammanträde af utsedda personer, synes därför vara att tillstyrka. Möjligen bör detta undantagsstadgande jämväl afse sammanträde med förening, hvars röstberättigade medlemmar uteslutande utgöras af föreningar eller andra samfälligheter.

Det för sistlidet års riksdag framlagda förslaget innehöll den bestämmelse, att protokoll vid föreningssammanträde skulle senast två veckor efter sammanträdet vara tillgängligt för föreningsmedlemmarna. I det nu föreliggande förslaget saknas motsvarande föreskrift. Anledningen härtill torde vara att söka i en önskan att ej göra protokolls-

föringen onödigt betungande genom att föreskrifva viss kortare tid, inom hvilken protokollet skulle vara uppsatt. Med afseende särskildt på hvad i 34 § stadgas om tid för klandertalan öfver föreningsbeslut, och då för sådan talans anhängiggörande lärer vara erforderligt att hafva tillgång till protokoll öfver beslut, hvaremot talan föres, synes det dock vara nödigt, att någon bestämmelse meddelas om tid, inom hvilken protokollet skall vara tillgängligt för föreningsmedlem, som därom framställer begäran. Åt en sådan bestämmelse skulle möjligen kunna gifvas det innehåll, att protokollet skall hållas för föreningsmedlem, som sådant begär, tillgängligt senast en vecka efter det begäran därom framställts, dock att skyldighet att tillhandahålla protokollet icke inträder tidigare än fyra veckor efter sammanträdet. Emellertid torde i lagen böra uttalas, att därest stadgarna i sådant afseende innehålla strängare bestämmelser, dessa skola lända till efterrättelse.

28 §.

Lagrådet:

I det förslag till lag om föreningar, som år 1909 granskades af lagrådet, innehöll tredje stycket af 39 § beträffande ekonomiska föreningar, att extra sammanträde skulle af styrelsen utlysas, då det för uppgifvet ändamål skriftligen påfordrades af minst en tiondedel af samtliga föreningsmedlemmarna eller det mindre antal, som kunde vara bestämmt i stadgarna. I den afdelning af förslaget, som handlade om ideella föreningar, saknades en dylik föreskrift, men enligt 79 § 10) skulle föreningens stadgar angifva, huruvida och under hvilka villkor medlemmar kunde påyrka extra sammanträde. Beträffande denna fråga anmärkte lagrådet, att hinder ej syntes möta att låta samma bestämmelse gälla för ideell förening som för ekonomisk, och hemställde lagrådet i följd därpå, att hvad som i 79 § under 10) funnes stadgad skulle utgå och i stället tredje stycket af 39 § göras tillämpligt jämväl å ideell förening. Denna hemställan blef vid affattande af proposition i ämnet iakttagen.

I nu föreliggande förslag till lag om ideella föreningar förekommer icke något stadgande, motsvarande omförmälta tredje stycke af 39 §. Anledningen härtill torde varit, att enligt det senaste förslaget icke, såsom enligt det äldre, styrelsen fått sig ålagdt att hålla förteckning öfver föreningens medlemmar. Detta förhållande torde dock icke innebära något öfverstigligt hinder för konstaterande af huruvida ett antal medlemmar, som påkalla extra sammanträde, utgöra stadgad

minoritet, då i det öfvervägande antalet fall hela medlemsnumerären torde kunna utrönas. Däremot torde den numera vunna utredningen om innehållet af redan befintliga ideella föreningars stadgar utgöra anledning att ej bibehålla en ovillkorlig bestämmelse, att minst en tiondedel af medlemmarna skola äga påkalla extra sammanträde, utan i stället stadga, att extra sammanträde må påkallas af en tiondedel af medlemmarna eller det större eller mindre antal, som i stadgarna angifves.

32 §.

Lagrådet:

Paragrafens första stycke utmärker icke med erforderlig tydlighet, huruvida krafvet på enhällighet afser endast det fall, att fråga är om minskning i medlemmarnas rätt, eller omfattar äfven den händelse, att ökning i denna rätt ifrågasättes. Ett förtydligande i detta afseende synes alltså vara erforderligt. Skulle ett sådant förtydligande gå i sistnämnda riktning, är i fråga om ökning af medlemmarnas rätt att erinra, att enhällighet mellan de röstande bör erfordras, äfven om stadgarna icke förut innehålla någon bestämmelse i ifrågavarande hänseende, äfvensom att orden »såvidt ändringen skall afse jämväl dem, som vid frågans afgörande voro medlemmar i föreningen» böra uteslutas.

35 §.

Lagrådet:

Under hänvisning till lagrådets yttrande vid 49 § i det till lagrådets granskning under år 1909 öfverlämnade förslag till lag om föreningar hemställles, att stadgandet i förevarande paragraf måtte begränsas till de fall, att förenings verksamhet finnes vara brottslig eller uppenbart osedlig.

50 §.

Lagrådet:

Bestämmelsen, att klagan öfver vägrad registrering skall föras hos Konungen, afviker i viss mån från det för 1910 års riksdag framlagda förslaget. Enligt detta skulle nämligen, när anledningen till registrerings vägrande varit, att det i stadgarna angifna föremålet för föreningens verksamhet pröfvades vara lagstridigt eller uppenbart osed-

ligt, den med beslutet missnöjde icke vara hänvisad till att i vanlig ordning anföra besvär utan i stället äga att inom viss tid draga frågan inför allmän domstol, hvarvid ett särskildt ombud skulle af konungens befallningshafvande förordnas att å det allmännas vägnar föra talan i målet. De bestämmelser sistnämnda förslag i berörda hänseende innehöll synas förtjäna att åter upptagas. Frågan om registreringsvägran af grund, som nyss angifvits, kan vara af den grannlaga beskaffenhet och tillika af den principiella innebörd, att en sådan mera summarisk behandling, som lämpar sig för andra registreringsärenden, här näppe- ligen är på sin plats. I viss mån oegentligt förefaller äfven att, såsom enligt nu föreliggande förslag blefve fallet, spörsmålet, huruvida en verksamhet vore lagstridig eller uppenbart osedlig, skulle pröfvas i administrativ ordning, när verksamheten vore omnämnd i föreningens stadgar, men af domstol, när den utan att vara nämnd i stadgarna drifvits af föreningen och föranledt yrkande om dess upplösning.

Det nu remitterade förslaget synes alltså böra i omförmälda hän- seende bringas till öfverensstämmelse med det tidigare; dock torde bestämmelserna om registreringsfrågas hänskjutande till domstol böra affattas så, att de äga tillämpning icke allenast, såsom det äldre för- slaget efter ordalagen innebar, när registrering af förening vägrats, utan äfven när registrering af stadgeändringsbeslut afslagits af anledning, hvarom här är fråga.

Öfvergångsbestämmelserna.

Lagrådet:

I 2 § meddelas förbud för ideell förening att idka handel eller annan verksamhet, hvarmed följer skyldighet att föra handelsböcker. I öfvergångsbestämmelserna stadgas, att detta förbud, såvidt det afser oregistrerad förening, ej äger tillämpning, förr än två år förflutit från lagens trädande i kraft. Här af följer, att under berörda öfvergångstid den oregistrerade ideella föreningen i sagda afseende intar en friare ställning än den registrerade. Då en sådan anordning, såsom egnad att uppmuntra föreningarna att uppskjuta registreringen, icke synes välbetänkt, hemställes, att det ifrågasatta temporära undantaget från förbudet måtte utsträckas jämväl till registrerade föreningar.

Ifrågasättas kan, huruvida icke, med afseende å det långa uppe- håll, som för åtskilliga föreningar äger rum mellan ordinarie samman- träden, och den tidsutdrägt, som för registrering tilläfsventyrs erforder-

liga stadgeändringar i följd däraf kräfva, den föreslagna öfvergångstiden borde utsträckas från två till tre år.

Justitierådet friherre *Marks von Württemberg*:

För den händelse att 3 och 4 §§ skulle komma att ändras på sätt jag hemställt, erfordras vissa ändringar i de föreslagna öfvergångsbestämmelserna. Särskildt må framhållas, att bland dessa bestämmelser då torde böra upptagas ett stadgande, som tydligt utmärker, att i afseende å rättsförhållande, som uppkommit innan lagen träder i kraft, förening, utan hinder af att den ej registrerats, eger söka, kära eller svara.

Förslaget till lag om ekonomiska föreningar.

Följande yttranden afgäfvos:

3 och 4 §§.

Justitierådet friherre *Marks von Württemberg*:

Under hänvisning till hvad jag inom lagrådet yttrat beträffande 4 § i det under år 1909 till lagrådet remitterade förslaget till lag om föreningar hemställer jag, att i stället för hvad nu förevarande paragrafer innehålla om ekonomisk förenings rättskapacitet måtte stadgas, att ekonomisk förening, innan den blifvit registrerad, ej kan förvärfva rättigheter eller ikläda sig skyldigheter ej heller inför domstol söka, kära eller svara.

6 §.

Lagrådet:

I likhet med 6 § af förslaget till lag om ideella föreningar innebär förevarande paragraf, att, när ansökan göres om förenings registrering, styrelse skall visas vara utsedd; men medan enligt förstnämnda paragraf detta förhållande kan styrkas genom ingifvande i styrkt afskrift af protokoll rörande inom föreningen hållet styrelseval eller annan handling, förutsättes i den nu förevarande paragrafen, att afskrift af annan handling än protokoll öfver styrelseval ej kan uti ifrågavarande hänseende godkännas. Då det emellertid i fråga om ekonomiska föreningar såväl som ideella är medgifvet att i stadgarna intaga bestämmelse om styrelseledamöters tillsättande i annan ordning

än på föreningssammanträde, synes hvad lagförslaget om ideella föreningar uti ifrågavarande hänseende innehåller äga företräde och föreliggande paragraf böra bringas till öfverensstämmelse därmed.

9 §.

Lagrådet:

Då ordet medlemsbok allmänligen användes såsom benämning å sådan bok, som i en mängd föreningar utlämnas till medlemmarna såsom bevis om deras medlemskap i föreningen, synes det icke lämpligt att begagna detta ord för betecknande af den i förevarande paragraf påbjudna förteckningen öfver föreningsmedlemmarna.

11 §.

Lagrådet:

Det torde böra lämnas förening öppet att i stadgarna intaga föreskrift om att underskrift å uppsägning skall vara bevittnad.

13 §.

Lagrådet:

I 16 § af det för 1910 års riksdag framlagda förslaget till lag om föreningar föreskrefs, likasom i 10 § af nu gällande lag om registrerade föreningar för ekonomisk verksamhet, att afiden medlems make eller arfvinge ej vore berättigad att i den afidnes ställe inträda såsom medlem i förening, där ej annorlunda funnes bestämdt i stadgarna. Det nu föreliggande förslaget meddelar i 13 § ett stadgande af alldeles motsatt innebörd, nämligen att afiden medlems make eller arfvinge skall vara berättigad att, där ej annorlunda finnes bestämdt i stadgarna, i den afidnes ställe inträda såsom medlem i föreningen. Det gällande stadgandet i ämnet motiverades i bolagskommitténs år 1890 afgifna betänkande med den stora betydelse, som personliga kvalifikationer och det personliga förtroendet äga i förhållandet mellan föreningsmedlemmarna. I chefens för justitiedepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 25 sistlidne november åberopas såsom skäl för den nu ifrågasatta ändringen, att i en ekonomisk förening de ekonomiska intressena måste anses vara hufvudsaken och att bestämmelsen i 1895 års lag vore särskildt olämplig för bostadsföreningar.

Såvidt af de inkomna yttrandena i ämnet kunnat inhämtas, har från en enda förening, en bostadsförening, anmärkning framställts mot den gällande bestämmelsen. Det synes därför tvifvelaktigt, huruvida den föreslagna ändringen verkligen är påkallad af något allmännare känt behof. De flesta bostadsföreningar torde hafva genom särskild föreskrift i stadgarna förebyggt de olägenheter, som för sådana föreningar kunde följa af bestämmelsens tillämpning. Den föreslagna ändringens lämplighet torde ej kunna fullt bedömas utan en undersökning, huruvida ett betydligare antal föreningar i sina stadgar infört föreskrift i öfverensstämmelse med den nu föreslagna.

20—29 §§.

Lagrådet:

Rörande denna afdelning af förslaget återopas hvad som blifvit anmärkt vid motsvarande afdelning i förslaget till lag om ideella föreningar, utom hvad angår behofvet af en öfvergångsbestämmelse i fråga om föreskriften, att stadgarna skola angifva grunderna för styrelsens beslutförhet. Tilläggas må, att hvad som anförts angående olämpligheten af att på förevarande område onödigtvis afvika från motsvarande bestämmelser i lagarna om aktiebolag och om sjukkassor i synnerligt hög grad gäller om ekonomiska föreningar. Den omarbetning af gällande lagstiftning rörande dessa föreningar, hvarom nu är fråga, har i själfva verket haft till hufvudsakligt syfte att uppnå önskvärd öfverensstämmelse med den nya aktiebolagslagstiftningen.

30 §.

Lagrådet:

Under det att 20 § innehåller, att, där stadgarna sådant medgifva, styrelsen i sin helhet må utses annorledes än å föreningssammanträde, gäller enligt 30 § beträffande revisorer, att åtminstone vissa af dem ovillkorligen skola väljas å föreningssammanträde. Anledning synes ej förefinnas att sålunda i fråga om val af revisorer afvika från den bestämmelse, hvilken gäller för utseende af styrelseledamöter.

34 §.

Lagrådet:

Vid 25 § i förslaget till lag om ideella föreningar har erinrats om önskvärdheten däraf, att lagen icke lägger hinder i vägen för en

sådan anordning, att underrättelse om de ärenden, som skola förekomma å sammanträde, meddelas annorledes än i kallelsen. Hvad sålunda erinrats synes tillämpligt jämväl beträffande ekonomiska föreningar.

41 §.

Lagrådet:

I andra stycket af denna paragraf meddelas föreskrifter om villkoren för sådan ändring af ekonomisk förenings stadgar, att personlig ansvarighet för föreningens förbindelser införes eller skärpes. För giltigheten af beslut härom fordras, att beslutet fattats å två på hvarandra följande föreningsammansträden, däraf minst ett ordinarie, och å det sammanträde, som sist hålles, biträdts af minst tre fjärdedelar af de röstande. Denna bestämmelse, enligt hvilken sålunda icke fordras, att samtliga föreningsmedlemmar biträdt beslutet, synes, såvidt rörer personlig ansvarighets införande, icke stå väl tillsammans med föreskriften i 64 §, att stadgarna för förening med personligen ansvariga medlemmar skola, då de för registrering ingifvas, vara försedda med samtliga medlemmarnas underskrifter, en föreskrift, som med hänsyn till vikten af att kunna konstatera medlemskap och därmed följande ansvarighet för föreningens förbindelser ej lärer kunna eftergifvas.

I 80 § af den nya aktiebolagslagen har införts den bestämmelse, att där för giltighet af beslut erfordras, att det fattats å två på hvarandra följande bolagsstämmor, kallelse till den andra stämman ej må ske, innan den första hållits. Härmed är afsedt att förekomma det missbruk, att de båda stämmorna utlysas att äga rum med alltför kort mellantid eller, såsom ej sällan skett, till och med samma dag. En motsvarande föreskrift torde vara behöflig i lagen om ekonomiska föreningar.

45 §.

Lagrådet:

Hvad som erinrats vid 35 § i förslaget till lag om ideella föreningar äger tillämpning å förevarande paragraf.

68 §.

Lagrådet:

Enligt denna paragraf gäller såsom undantagslös regel, att afgången medlem är fri från ansvar för de föreningens förbindelser, som

uppkommit efter det hans afgang blifvit kungjord uti de i 67 § angifna tidningar. Förhållandena kunna emellertid vara sådana, att detta stadgande blir obilligt mot den, med hvilken föreningen afhandlat. Uti 81 § har från den där uttalade regeln, att hvad som blifvit infördt i registret och kungjordt i ortstidningen skall anses hafva kommit till tredje mans kännedom, gjorts undantag för det fall, att af omständigheterna framgår, att han hvarken haft eller bort hafva kunskap därom. De skäl, som påkallat detta undantag, synas i lika mån tala för att motsvarande undantag göres från nu ifrågavarande stadgande.

74 §.

Lagrådet:

Lagrådets erinran vid 50 § i förslaget till lag om ideella föreningar äger giltighet äfven i fråga om förevarande paragraf.

84 §.

Lagrådet:

Med hänsyn till vikten af att kunna konstatera medlemskap i ekonomisk förening med personlig ansvarighet torde åsidosättande af föreskrift i 67 § 1 eller 2 mom. böra hänföras under den strängare straffbestämmelsen i 83 §.

Öfvergångsbestämmelserna.

Justitierådet friherre *Marks von Württemberg:*

Skulle min hemställan vid 3 och 4 §§ vinna godkännande, erfordras vissa ändringar i öfvergångsbestämmelserna.

Förslaget till lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet
Erik Ölander.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 27 januari 1911.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Statsråden: PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
MALM,
LINDSTRÖM,
NYLANDER,
VON SYDOW,
VON KRUSENSTIERNA.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Petersson anmälde lagrådets den 20 januari 1911 afgifna utlåtanden öfver de inom justitiedepartementen utarbetade förslagen till

lag om ideella föreningar,

lag om ekonomiska föreningar och

lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom den 4 maj 1906.

Sedan föredragande departementschefen redogjort för innehållet i lagrådets utlåtanden samt meddelat, att lagrådet lämnats tillfälle att taga del af dels en till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet ställd, till chefen för justitiedepartementet öfverlämnad skrifvelse den 6 december 1910 från de inom jordbruksdepartementet

tillkallade sakkunniga för ordnandet genom föreningar af kreditförhållandena vid det mindre jordbruket och dels en till Konungen ställd skrifvelse den 16 januari 1911 från kooperativa förbundets verkställande utskott, i hvilka skrivelser hemställts om vissa ändringar i förslaget till lag om ekonomiska föreningar, yttrade föredraganden vidare:

»Den af mig i statsrådet den 25 sistlidna november omförmälda bearbetning af de inkomna uppgifterna och stadgarna rörande ideella föreningar har slutförts, och torde densamma, som numera är tryckt, böra i vanlig ordning åtfölja den proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ideella och ekonomiska föreningar, om hvars framläggande jag nu kommer att göra hemställan.

Lagrådets anmärkningar mot vissa bestämmelser i nyssnämnda båda lagförslag föranleda mig till följande erinringar.

Förslaget till lag om ideella föreningar.

Vid affattande af bestämmelserna i 7 §, hvilka angifva hvad en nybildad förenings stadgar med nödvändighet skola innehålla för att föreningen skall kunna vinna registrering, synes man mig böra följa den principen, att dessa bestämmelser böra vara så få och så litet betungande som möjligt, och att beträffande förhållanden, som i fråga om en förening med rättskapacitet *måste* vara reglerade men *kunna* vara reglerade på olika sätt, i lagen böra i så stor utsträckning som möjligt meddelas dispositiva bestämmelser eller m. a. o. bestämmelser, som skola gälla, därest ej annat är föreskrivet i stadgarna. Från denna utgångspunkt har i det till lagrådet remitterade förslaget ur 7 § uteslutits, bland annat, föreskriften, att stadgarna skola innehålla bestämmelse om styrelsens beslutförhet, och i stället härom meddelats en dispositiv regel i afdelningen om styrelse och firmateckning. Hvad lagrådet häremot vid 13—21 §§ erinrat synes mig icke böra föranleda ändring af förvarande 7 §. Lagrådet har ansett, att förslagets ifrågavarande dispositiva bestämmelse — med en obetydlig saklig ändring, mot hvilken jag icke har något att erinra — bör kunna vinna tillämplighet å redan existerande föreningar. Häraf borde väl följa, att den i ännu högre grad kan gälla för nybildade föreningar, för hvilka det ju är en synnerligen enkel åtgärd att, om de så önska, intaga afvikande bestämmelser i sina stadgar.

Från nyssnämnda utgångspunkt synes mig ock hvad lagrådet anmärkt beträffande bestämmelsen i 7 § under 9) och dess tillämplighet å redan bestående föreningar böra föranleda därtill, att denna bestämmelse uteslutes ur 7 § och ersättes af en dispositiv regel i afdelningen om likvidation och upplösning af det innehåll, att föreningens behållna tillgångar skola användas till ett med föreningens syfte förenligt ändamål, som å föreningssammanträde bestämmes, och att, om i stadgarna angifvits visst ändamål, hvartill behållna tillgångar skola användas, det länder till efter rättelse. Jag har så mycket större anledning att vidtaga denna ändring i förslaget, som den s. k. föreningskommittén, hvilken affattat bestämmelsen under 9), i sina motiv åt densamma gifvit en annan innebörd än lagrådet ansett kunna gifvas åt densamma. (se kungl. prop. n:r 83, 1910, sid. 176.)

De sålunda föreslagna ändringarna och de härför gifna skälen peka otvifvelaktigt hän på jämväl en uteslutning ur 7 § af bestämmelsen om sättet för kallelse till föreningssammanträde och denna bestämmelses ersättande af en dispositiv regel. Lagrådet har nämligen ansett, att en sådan regel kan införas för redan bestående föreningar. Emellertid torde i fråga om just sättet för kallelse till sammanträde förhållandena vara i så hög grad olika inom olika föreningar, att det näppeligen låter sig göra att formulera en regel i förevarande afseende, som icke för ett stort antal föreningar skulle framstå såsom olämplig. Jag anser därför ifrågavarande bestämmelse i 7 § böra bibehållas och, såsom lagrådet hemställt, utvidgas att omfatta jämväl tiden för kallelsens utfärdande. Beträffande redan bestående föreningar synes det mig tveksamt, huruvida den af lagrådet föreslagna dispositiva regeln bör vinna tillämpning; det kan af skäl, som nyss anförts, med fog ifrågasättas, om icke äfven bestående föreningar borde vara underkastade ifrågavarande bestämmelse i 7 §. Med hänsyn emellertid till önskvärdheten af att registrering af redan bestående föreningar i görligaste måtto underlättas torde dessa betänkligheter böra vika och alltså en bestämmelse af det innehåll lagrådet föreslagit införas bland öfvergångsbestämmelserna.

Med anledning af hvad lagrådet anmärkt vid 13—21 §§ vill jag erinra, att de i afdelningen om styrelse och firmateckning vidtagna ändringarna äsyftat — något som ock torde hafva framgått af mitt yttrande till statsrådsprotokollet för den 25 sistlidne november — att tillmötesgå en inom Riksdagen uttalad önskan om *förenklning* af dessa stadganden icke blott i form utan ock i sak. Och vid en närmare granskning af motsvarande bestämmelser i det för 1910 års Riksdag

framlagda förslaget, hvilka bestämmelser öfverensstämma med stadgandena om styrelse och firmateckning i den nya aktiebolagslagen, har jag ansett nämnda önskan böra och kunna tillmötesgå. Att — för att taga ett exempel — på föreningslagstiftningens område öfverflytta de skäligen invecklade bestämmelser, som gälla om utseende af firmatecknare för ett aktiebolag — styrelsen må utse styrelseledamot till firmatecknare, där ej annat blifvit bestämdt i bolagsordningen eller af bolagsstämman; bolagsstämma må icke utse styrelseledamot till firmatecknare, där ej bolagsordningen innehåller stadgande i sådant afseende; styrelsen må utse person utom styrelsen till firmatecknare, där bolagsordningen så bestämmer eller bolagsstämman det medgifver; bolagsstämman må däremot icke under något förhållande utse person utom styrelsen till firmatecknare; — allt bestämmelser, som i aktiebolagslagen kunna försvara sin plats på grund af de särskilda förhållanden, som äro för handen på det rättsområde sagda lag afser att reglera, synes mig icke lämpligt eller behöfligt, utan har jag trott dessa bestämmelser kunna med afseende å föreningar ersättas med den enkla regeln, att styrelsen — och *ensamt* styrelsen — äger bemyndiga person utom eller inom styrelsen att teckna föreningens firma, gifvetvis dock med rätt för föreningen att i stadgarna eller å föreningssammanträde inskränka denna styrelsens befogenhet (13 § 2 mom.).

Om styrelsen eller annan, som äger företräda föreningen, i strid med stadgandet i 12 § användt någon föreningens tillgång för ett ändamål, som uppenbarligen är för föreningens verksamhet främmande, lär det — såsom lagrådet ock antydt — framgå af allmänna rättsgrundsatser, att den, som erhållit sagda tillgång, ej kan förpliktas att till föreningen återställa densamma, utan så är, att han insett eller bort inse, att den, som handlat å föreningens vägnar, på grund af nyssnämnda lagstadgande öfverskridit sin befogenhet. Den erinran om denna godtroende tredje mans rättsställning, som fanns intagen i 34 § af det till 1910 års Riksdag framlagda förslaget till lag om föreningar och återfinnes i motsvarande paragraf i den nya aktiebolagslagen, synes mig — i samband med den skedda uteslutningen af hela 34 § och dess hufvudbestämmelses ersättande med en omformulering af en annan paragraf (ifrågavarande förslags 12 §) — kunna utgå ur förslaget utan fara för misstolkning.

Gentemot hvad lagrådet anfört mot det föreslagna förbudet för styrelsen och firmatecknare att utan föreningssammanträdes bemyndigande med inteckning för gäld belasta föreningens fasta egendom vill jag erinra, att det visserligen enligt lag står styrelsen och firmatecknare öppet

att utan begränsning belasta föreningen med gäld, men att en förening näppeligen lär erhålla kredit åtminstone i större omfattning utan att därför ställes säkerhet, och att personlig borgen af styrelsens ledamöter härvid knappast torde vara att påräkna. Förbudet kommer därför att verka såsom ett band på styrelsen med hänsyn till föreningens belastande med gäld, — något som i föreningar, där ju i regel ett öfvervakande af styrelsens åtgärder ej sker så strängt som i aktiebolagen, måste anses välbehöfligt.

Med anledning af hvad jag sålunda och till statsrådsprotokollet den 25 sistlidne november anfört beträffande bestämmelserna i 13—21 §§ af det remitterade förslaget anser jag lagrådets anmärkningar vid dessa paragrafer icke böra föranleda någon annan ändring i sak än den förut antydda beträffande bestämmelsen om styrelsens beslutförhet; och torde bestämmelsen i 13 § 2 mom. böra undergå en redaktionell jämkning i syfte att tydligare framhålla dess ofvan angifna innebörd.

Vid 25 § i förslaget har lagrådet hemställt bl. a. om sådan ändring af förslaget, att hvarje ärende må kunna afgöras icke blott å föreningssammanträde utan ock, där så i stadgarna bestämmes, å sammanträde med ombud, utsedde af medlemmarna, eller genom allmän omröstning bland medlemmarna. Mot denna hemställan synes icke vara något att erinra. Ett bifall till densamma, såvidt den afser ärendes afgörande genom allmän omröstning, torde böra föranleda jämkning af stadgandena i 23 § 3 mom. äfvensom i 30 § 1 och 3 mom. samt 31 § 1 mom. (32 § 1 och 3 mom. samt 33 § 1 mom. i det omarbetade förslaget) af den innebörd, att, då frågan om ansvarsfrihet åt styrelsen skall afgöras genom allmän omröstning, revisionsberättelsen skall delgifvas medlemmarna på sätt, som i stadgarna angifves, och att, där så skett, tiden för talans anställande mot styrelse och revisorer skall räknas från det revisionsberättelsen på sådant sätt delgifvits medlemmarna. Vidare torde uttryckligen böra i lagen framhållas, att under allmän omröstning inbegripes jämväl det fall, att omröstning, där förening består af andra föreningar, skall ske bland medlemmarna i dessa.

I anledning af hvad lagrådet hemställt vid 35 § (37 § i det omarbetade förslaget) får jag hänvisa till hvad jag till statsrådsprotokollet den 4 mars 1910 anfört i anledning af lagrådets yttrande vid 49 § i det år 1909 till lagrådet remitterade förslaget till lag om föreningar. (Kungl. prop. n:r 83, 1910, sid. 191.)

Gentemot hvad lagrådet vid 50 § (53 § i det omarbetade förslaget) anmärkt tillåter jag mig framhålla, att, därest det i bolagsord-

ningen för ett aktiebolag angifna ändamålet för dess verksamhet är lagstridigt, det otvifvelaktigt enligt 122 § i nya aktiebolagslagen liksom enligt motsvarande paragraf i 1895 års aktiebolagslag åligger registreringsmyndigheten att vägra bolagets registrering; och klagan öfver sådant beslut skall föras hos regeringsrätten. Att, då det i stadgarna för en förening angifna föremålet för dess verksamhet förmenas vara lagstridigt, för pröfning af denna fråga anordna en helt annan procedur — pröfning inför underrätt samt klagan hos hofrätt och högsta domstolen — torde ej böra äga rum, såvidt ej härför kunna anföras synnerliga skäl. Sådana synas mig ej vara förebragta. Återstår det fall, då det angifna föremålet för en förenings verksamhet förmenas vara uppenbart osedligt. Att åt registreringsmyndigheten och i sista hand åt regeringsrätten anförtro pröfningen af frågan, huruvida i sådant fall registrering må beviljas eller icke, synes mig ej kunna väcka betänklighet, helst registrering må vägras endast i det fall, att ändamålet *uppenbart* är osedligt. Förhållandet synes mig däremot vara ett annat, då en i verksamhet varande förening, mot hvars i stadgarna angifna ändamål skäl till anmärkning vid registreringen icke förekommit, förmenas utöfva lagstridig eller uppenbart osedlig verksamhet och förty påstående framställes om att dess verksamhet skall afbrytas och föreningen försättas i likvidation. För öfrigt lärer väl i senare fallet frågan i regel komma att gälla, huruvida föreningen verkligen utöfvat den påstådda verksamheten eller icke, — något som uppenbarligen måste hänvisas till domstol.

Förslaget till lag om ekonomiska föreningar.

Väl har det icke kunnat påvisas, att i någon ekonomisk förenings stadgar den bok, som till medlemmar utlämnas såsom bevis på deras medlemskap i föreningen, kallas annat än motbok eller kontrabok, men, då i ideella föreningars stadgar sådan bok ofta kallas medlemsbok, torde i anledning af lagrådets anmärkning vid 9 § den där omnämnda förteckning öfver medlemmarna böra betecknas med ordet »medlemsförteckning».

I anledning af hvad lagrådet vid 13 § anmärkt meddelas, att vid en verkställd undersökning af inkomna stadgar för föreningar i ett par af de största länen befunnits, att stadgarna i stor utsträckning, öfver hälften, innehålla bestämmelse om att affiden medlems make eller arfvinge är berättigad att i den affidnes ställe inträda i föreningen.

Anmärkningsvärdt är ock, att i flere bostadsföreningar denna viktiga bestämmelse saknas. Det synes mig påtagligt, att saknaden i föreningsstadgar af en bestämmelse rörande den rätt, som i förevarande afseende må tillkomma afliden medlems maka och arfvingar, kan med nu gällande lagstiftning hafva till följd afsevärd ekonomisk förlust för den aflidnes stärbhus, medan saknaden af dylik bestämmelse i stadgarna, därest förslagets 13 § upphöjes till lag, icke lärer kunna för föreningen medföra några nämnvärda olägenheter. Vid nu angifna förhållanden torde lagrådets ifrågavarande anmärkning icke böra föranleda ändring i förslaget.

Vid 41 § (42 § i det omarbetade förslaget) har lagrådet anmärkt, att bestämmelsen i denna paragraf därom, att sådan ändring af föreningsstadgar, att personlig ansvarighet införes, kan genomföras utan att samtliga föreningsmedlemmar biträdt beslutet, icke stode väl tillsammans med föreskriften i 64 § (65 §), att stadgarna för förening med personligen ansvariga medlemmar skola, då de för registrering ingifvas, vara försedda med samtliga medlemmarnas underskrifter. Den svårighet, som för föreningen kan uppkomma därigenom, att med beslutet missnöjda medlemmar för att hindra beslutets registrering och därmed dess verkställighet vägra att teckna sina namn under stadgarna, kan inträffa, äfven om man för beslutets giltighet fordrar, att samtliga medlemmarna biträdt detsamma; efter beslutets fattande kunna ju en eller flere medlemmar ändra mening och vägra att teckna sina namn under stadgarna. Äfven om domstol på talan af föreningen torde kunna vid vite tillhålla de tredskande — vare sig dessa biträdt beslutet eller detsamma genom försummad uppsägning till utträde är för dem bindande (se 44 § 3 mom. i det omarbetade förslaget) — att teckna sina namn under stadgarna, synes dock en bättre och snabbare utväg att undvika nu berörda olägenheter böra beredas föreningen; och har jag trott detta kunna ske på så sätt, att i lagen införes bestämmelse af innehåll, att, därest den, som biträdt beslutet om stadgeändringen eller ej begagnat sig af den honom enligt 43 § 2 mom. (44 § 2 mom.) tillkommande rätt att inom viss tid uppsäga sig till utträde, vägrat att teckna sitt namn under de ändrade stadgarna, föreningen skall äga rätt att utesluta honom ur föreningen. Ett dylikt tillägg har därför fogats till 65 § (64 §).

Vid förevarande lagförslag har lagrådet hänvisat till åtskilliga anmärkningar, som framställts emot förslaget till lag om ideella föreningar; och tillåter jag mig att i fråga om dessa anmärkningar åberopa hvad jag förut anfört vid sistnämnda lagförslag.

I den mån lagrådets anmärkningar nu ej blifvit af mig bemötta, har jag ej något att erinra mot desamma, utan torde de böra föranleda de ändringar i förslagen, som därmed åsyftas.»

Föredraganden uppläste härefter förslag till
lag om ideella föreningar,
lag om ekonomiska föreningar,
lag om ändrad lydelse af 8 § i lagen den 4 maj 1906 angående
förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärfva fast egendom
samt hemställde, att desamma måtte, jämlikt § 87 regeringsformen,
genom nådig proposition föreläggas Riksdagen till antagande.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda
hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall;
och skulle till Riksdagen aflåtas nådig proposition af
den lydelse bilagan vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet
Hjalmar Nyman.